

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 217

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile 63 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2945) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2945 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazıları..... 5
- Genel Gerekçesi 7
- Madde Gerekçeleri 7

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 12

• Muhalefet Şerhleri..... 22

• Teklif Metni..... 91

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin..... 91

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Uğur Aydemir</i>	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>
Erzurum	Manisa	Konya
<i>Bayram Özçelik</i>	<i>Fatih Şahin</i>	<i>Zafer Işık</i>
Burdur	Ankara	Bursa
<i>Recep Özel</i>	<i>İsmail Bilen</i>	<i>Cihan Pektaş</i>
Isparta	Manisa	Gümüşhane
<i>Mustafa Demir</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>
İstanbul	Aydın	Bursa
<i>Cemil Yaman</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>	<i>Ramazan Can</i>
Kocaeli	Kırklareli	Kırıkkale
<i>Abdullah Güler</i>	<i>Abdullah Doğru</i>	<i>Ahmet Çakır</i>
İstanbul	Adana	Malatya
<i>Osman Aşkın Bak</i>	<i>Şirin Ünal</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>
Rize	İstanbul	Zonguldak
<i>Hamdi Uçar</i>	<i>Eyüp Özsoy</i>	<i>Tahir Akyürek</i>
Zonguldak	İstanbul	Konya
<i>Serkan Bayram</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>	<i>Cengiz Demirkaya</i>
İstanbul	Gaziantep	Mardin
<i>Ekrem Çelebi</i>	<i>Mehmet Cihat Sezal</i>	<i>Hacı Özkan</i>
Ağrı	Kahramanmaraş	Mersin
<i>Hasan Çilez</i>	<i>Şahin Tin</i>	<i>Mustafa Savaş</i>
Amasya	Denizli	Aydın
<i>Bahar Ayyazoğlu</i>	<i>Habibe Öçal</i>	<i>Semiha Ekinci</i>
Trabzon	Kahramanmaraş	Sivas
<i>Rıza Posacı</i>	<i>Metin Yavuz</i>	<i>Selim Gültekin</i>
Aydın	Aydın	Niğde
<i>Yavuz Ergun</i>	<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Muhammed Fatih Toprak</i>
Niğde	Antalya	Adıyaman
<i>İbrahim Halil Fırat</i>	<i>Halil Etyemez</i>	<i>Yakup Taş</i>
Adıyaman	Konya	Adıyaman
<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>	<i>Ahmet Aydın</i>	<i>Nilgün Ök</i>
Mersin	Adıyaman	Denizli
<i>Veysel Eroğlu</i>	<i>Ahmet Özdemir</i>	<i>Zemzem Güleender Açınal</i>
Afyonkarahisar	Kahramanmaraş	Şanlıurfa
<i>Semra Kaplan Kıvrıcık</i>	<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Orhan Yegin</i>
Manisa	Bursa	Ankara

<i>Ali Özkaya</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Celalettin Güvenç</i>
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar	Kahramanmaraş
<i>Ravza Kavakcı Kan</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Fatma Aksal</i>
İstanbul	Ankara	Edirne
<i>Radiye Sezer Katurcioğlu</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>
Kocaeli	Gaziantep	Osmaniye
<i>Kadir Aydın</i>	<i>Zafer Sırakaya</i>	
Giresun	İstanbul	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 05.06.2020 tarihinde sunulan 2/2945 Esas Numaralı “Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

08.06.2020

Sena Nur Çelik
Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2-2945 esas nolu Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

09.06.2020

Mehmet Mehdi Eker
Diyarbakır

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifinde imza kullanmak istiyorum. Gereğini arz ederim.

10.06.2020

Metin Bulut
Elazığ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılması hakkındaki kanun teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

05.06.2020

Süleyman Karaman
Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2945 esas numaralı Bazı Kanunlarda ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması hakkındaki kanun teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

08.06.2020

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/2945) Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08.06.2020

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2 / 2945 Esas Numaralı Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Bilgilerinize arz ederim.

09.06.2020

Tülay Kaynarca

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2945 Esas Numaralı Bazı Kanunlarda ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

08.06.2020

Salih Cora

Trabzon

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2945)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Kamu kurum ve kuruluşlarımızın muhtelif konulara ilişkin olarak ihtiyaç duyduğu kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi, vatandaşlarımızın çeşitli alanlardaki hizmet sunumlarına günümüzün teknolojisinin verdiği imkanlar doğrultusunda güvenle ve daha kolay erişebilmesinin sağlanması, 2020 yılı içerisinde meydana gelen bazı doğal afetlere ilişkin afetzede vatandaşlarımızın yaşayabileceği muhtemel hak mağduriyetlerinin önüne geçilmesi ve diğer bazı konulara ilişkin talep ve ihtiyaçların karşılanması amacıyla hazırlanan Kanun Teklifiyle toplam 12 farklı kanun ve kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Yapılması öngörülen düzenlemeler doğrultusunda özetle;

- 2020 yılı içerisinde 7 ilimizi etkileyen 3 deprem afetinden etkilenen afetzedelere yardım edilebilmesi,
- Vatandaşlarımızın hizmetlere erişimini kolaylaştırılmasını teminen elektronik haberleşme hizmeti sunan kuruluşlar ile finansal kuruluşların müşterileri ile yaptıkları işlemlerde sözleşmelerin elektronik ortamda düzenlenebilmesi,
- 3201 sayılı Kanun kapsamında aylık alan vatandaşlarımızın aylıkları kesilmeksizin yurt dışında yarı zamanlı çalışabilmelerine imkan sağlanması,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu sermayeli bankaların finansman ihtiyacına yönelik düzenleme yapılması,
- İlgili mevzuat kapsamında ödenmeyen çek bedellerine ilişkin olarak borçlunun ödeme imkanının, alacaklının da tahsil imkanının güçlendirilmesi,
- KİT'lerde iç kontrol sisteminin kanunen oluşturulması ve KİT iç denetçilerinin özlük haklarının belirlenmesi,
- Diğer bazı konulara ilişkin değişiklikler yapılması, amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. hisselerinin Hazine'ye devri sonrasında Vakıfbank'ın hukuki rejiminin 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanuna tabi bankalar ile uyumlu olmasının sağlanmasını teminen, diğer kamu bankalarına ve bunların bağlı ortaklık ve iştiraklerine sağlanan istisnadan Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Anonim Şirketinin de yararlandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 2-Madde ile 2020 yılı içerisinde Manisa, Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Adıyaman, Tunceli ve Van illerimizde meydana gelen depremlerden zarar gören vatandaşlarımızın olası mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Bu suretle 7269 sayılı Kanunun geçici 26 ncı maddesi kapsamında, bu depremlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı fen heyetleri tarafından tespit edilmiş olan yıkık, ağır veya orta hasarlı konut, ahır ve işyerlerinden hak sahibi olan afetzedelere destek sağlanmasına imkân verilmektedir.

Madde 3- 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinde bu Kanun kapsamında bağlanacak aylıkların tahsisinin yapılma şartları düzenlenmiştir. Bu kapsamda yurda kesin dönmüş olması, tahakkuk ettirilen borcun tamamının ödenmiş olması ve borcun tamamının

öndendikten sonra yazılı istekte bulunulması şart olarak öngörölmüştür. Bununla birlikte anılan maddede Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesileceği hüküm altına alınmıştır.

Ancak, yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın, zorunlu sigorta kapsamında olmakla birlikte sigorta primi ödemesinden muaf olacak şekilde kısa süreli çalışabildiği ve bu çalışmaların da hizmet belgelerinde gösterildiği bilinmekte ve bu mahiyetteki kısa süreli çalışmalar da zorunlu çalışma olarak değerlendirildiğinden, bunlara aylık bağlanmamakta veya bağlanmış olan aylıklar ise bu çalışmalar nedeniyle kesilmektedir.

Yapılması öngörölen düzenleme ile bu kapsamda çalışan vatandaşlarımıza aylık bağlanabilmesi, aylık alanların ise aylıkları kesilmeksizin ödenmesine devam edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca maddede geçen kısa süreli çalışmaya tabi işlerin, Sosyal Güvenlik Kurumunca çıkarılan yönetmelik ile belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 4- Madde ile, son dönemde yaşanmakta olan COVID-19 salgın hastalığı nedeniyle kamu kurum ve kuruluşları ile kamu sermayeli bankaların mali yıl içerisinde oluşabilecek ilave finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla ihraç edilebilecek olan ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri için 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda belirlenen limitin 2020 yılı için ilgili Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde beşine kadar olacak şekilde artırılması amaçlanmaktadır.

Madde 5- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (f) bendi gereğince, anılan Kanunun 14 üncü maddesinde öngörölen süre içerisinde, idari yargıda iptal davası açanların, dava açtıklarını ve yürütmenin durdurulması kararı aldıklarını belgelendirmedikleri takdirde, kamulaştırma işleminin kesinleşmesi ile mahkemece tespit edilen kamulaştırma bedeli üzerinden taşınmaz mal kamulaştırma yapan idare adına tescil edilmektedir.

Uygulamada, idare aleyhine açılan kamulaştırmanın iptali davalarında yürütmeyi durdurma kararı verilmeyip dava reddedilse bile, temyiz ve karar düzeltme aşamalarında red kararının bozulduğu ve idare adına yapılan tescilden yıllar sonra kamulaştırma işleminin iptal edildiğine dair çok sayıda örnek vardır. İdarenin kamulaştırma amacına uygun olarak imar uygulaması, ifraz, tevhid, yapım ve yıkım işlemleri gibi tasarrufları ile taşınmazın kamulaştırma zamanındaki hal ve özelliklerinde değişiklik olmaktadır. Bu durumda idari tasarruflara göre işlem yapan, birçok kişinin mağduriyetine sebep olabilmektedir. Taşınmazın tescili ile birlikte mahkemece taşınmazın hal ve özelliklerine göre hükmedilen bedel, bedel tespiti için dava açan idarece davacıya ödenmektedir. Uzlaşıyla taşınmazı karşılığında bir bedel alan taşınmaz sahibi ile kamulaştırma kararının iptali ile idare aleyhine dava açanlar arasında eşitsiz bir durum oluşmaktadır. Doğabilecek hukuki uyumsuzlukların silahların eşitliği ilkesi kapsamında adil yargılanma hakkını temin edecek şekilde ve hakkaniyete uygun olarak çözülebilmesi için yeni bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Madde ile; 5366 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda; taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine idarece ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin davacı tarafından mahkeme veznesine yasal faizi işletilerek depo edilmesi şartı getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 6- Madde ile, 5411 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan faaliyet konularına ilişkin bankalar ve müşteriler arasındaki sözleşmelerin şekli düzenlenmektedir. Bu kapsamda, sözleşmelerin yazılı olarak veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek diğer yöntemler yoluyla kurulabilmesi öngörülmektedir. Böylelikle, bankalar ile müşteriler arasında ilk defa sözleşme ilişkisi kurulması esnasında bankaların potansiyel müşterilerle yüzyüze gelme ihtiyacının ortadan kaldırılması, fiziki belge ve ıslak imza kullanılmadan Kurulun yazılı şeklin yerine geçeceğini belirlediği günün teknolojisine uygun diğer yöntemlerin de kullanılabilmesi ve sürecin dijital ortamda başlayıp dijital ortamda sonlanmasının önünün açılması amaçlanmaktadır. Diğer taraftan, Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ilave yöntemlere de yer verildiği dikkate alınarak, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bankalar ile bireysel müşterileri arasında akdedilecek sözleşmelerin içeriğinde yer alması gereken asgarî hususlar ile tip sözleşmelerin uygulanacağı işlemlerin Kurulun uygun görüşü alınarak kuruluş birlikleri tarafından belirleneceği düzenlenmektedir.

Madde 7- Madde ile, 5464 sayılı Kanun kapsamındaki kart çıkaran kuruluşlar ile kart hamilleri arasındaki sözleşmelerin şekli düzenlenmektedir. Bu kapsamda, sözleşmelerin yazılı olarak veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilmesi öngörülmektedir. Böylelikle, bankalar ile müşteriler arasında kredi kartı sözleşme ilişkisinin uzaktan iletişim araçları vasıtasıyla mesafeli olarak da kurulabilmesinin ve fiziki belge ve ıslak imza kullanılmadan Kurulun yazılı şeklin yerine geçeceğini belirlediği günün teknolojisine uygun diğer yöntemlerin de kullanılabilmesinin önünün açılması amaçlanmaktadır.

Madde 8- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununda abonelerin elektronik haberleşme hizmetine abone olurken bu hizmeti sağlayan işletmeciyile sözleşme yapma hakkına sahip olduklarına ilişkin düzenleme yapılmış ve 49 uncu maddesi ile 50 nci maddesinde yer alan “sözleşme imzalanırken” ve “yazılı olarak” ibareleriyle sözleşme tesisinde ve feshedilmesinde imzalama unsurunun yer alması gerektiği belirtilmiştir.

Ülkemizin dijital dönüşüm stratejileri ile uyumun sağlanması ve özellikle son dönemde COVİD-19 salgın hastalığı kapsamında alınan tedbirlere uygun olarak abonelik sözleşmelerinin yazılı usul yanında, elektronik yöntemler ile akdedilmesine ve benzer şekilde elektronik ortamda feshedilmesine yönelik düzenlemelerin hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Ülkemizde aylık olarak yaklaşık 2 milyon adet mobil hizmetler için yeni abonelik sözleşmesi imzalanmaktadır. Bu sözleşmelerin kağıt ortamda düzenlenmesi, nakliyesi, saklanması gibi maliyetler de göz önüne alındığında sözleşmelerin elektronik ortamda yapılmasının ülkemiz ekonomisine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda sektörün dijitalleşmesi ile abonelik sözleşmelerinin yalnızca kâğıt ortamında değil tüketici hak ve menfaatlerine uygun olarak ve başvuru sahibinin kimliğini doğrulanması sağlanarak elektronik ortamda da kurulabilmesinin sağlanması için Elektronik Haberleşme Kanununun 50 nci maddesinde yapılması öngörülen düzenlemeye paralel olarak 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “abonelik sözleşmesi imzalanırken” ibaresi “abonelik sözleşmesi kurulurken” şeklinde değiştirilmektedir.

Madde 9- Ülkemizin dijital dönüşüm stratejileri ile uyumun sağlanması ve özellikle son dönemde COVID-19 salgın hastalığı kapsamında alınan tedbirlere uygun olarak abonelik sözleşmelerinin yazılı usul yanında, elektronik yöntemler ile akdedilmesine ve benzer şekilde elektronik ortamda feshedilmesine yönelik düzenlemelerin hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Bu kapsamda madde ile, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasına, başvuru sahibinin kimliği doğrulanacak şekilde sözleşmelerin Kurum tarafından belirlenecek yöntemler ile elektronik ortamda kurulmasına ilişkin hüküm eklenmektedir.

Aynı maddenin dördüncü fıkrasında yapılan değişik ile de abonelik sözleşmelerinin feshedilmesi sürecinde abonenin talebinin yazılı olarak bildirilmesi koşulu kaldırılarak elektronik yöntemlerle de talebini iletmesi imkanı sağlanması hedeflenmektedir. Zira mevcut Kanunda “yazılı olarak” ifadesi olması sebebi ile tüketiciler aboneliği feshetmek istediklerinde bayilere bizzat gitmek zorunda kalmaktadır. Yazılılık şartı ayrıca tüketici şikayetlerine ve mağduriyetine de sebep olmaktadır. Bu sorunu ortadan kaldırmak için abonelik sözleşmesinin elektronik ortamda tesis edilmesine paralel olarak feshedilmesinin de elektronik ortamda yapılmasına imkan sağlanmaktadır.

Madde 10- 5941 sayılı Çek Kanununun geçici 5 inci uyarınca karşılıksız çek düzenleme suçundan mahkûm olanların cezalarının infazı durdurulmuş, hükümlünün tahliye tarihinden itibaren çek bedelinin ödenmeyen kısmını alacaklıya maddede belirlenen şartlar altında ödemesi imkanı getirilmiştir. Madde uyarınca hükümlünün tahliye tarihinden itibaren 3 ay içerisinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini, kalan kısmını ise üç aylık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla on beş eşit taksitle ödemesi gerekmektedir.

Madde ile, söz konusu düzenlemede yer alan 3 ay içerisinde onda birini ödeme şartı 1 yıl şeklinde yeniden düzenlenmekte, böylece borçlunun bu süre içerisinde ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirerek ödeme imkanının güçlendirilmesi ve alacaklının da alacaklarını tahsil imkanı sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 11- Madde ile, 6361 sayılı Kanun kapsamındaki finansal kiralama şirketleri ile müşteriler arasındaki sözleşmelerin şekli düzenlenmektedir. Bu kapsamda, sözleşmelerin yazılı olarak veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilmesi öngörülmektedir. Böylelikle, söz konusu şirketler ile müşteriler arasındaki sözleşme ilişkisinin uzaktan iletişim araçları vasıtasıyla mesafeli olarak da kurulabilmesinin ve fiziki belge ve ıslak imza kullanılmadan Kurulun yazılı şeklin yerine geçeceğini belirlediği günün teknolojisine uygun diğer yöntemlerin de kullanılabilmesinin önünün açılması amaçlanmaktadır.

Madde 12- Madde ile, 6361 sayılı Kanun kapsamındaki faktoring şirketleri ile müşteriler arasındaki sözleşmelerin şekli düzenlenmektedir. Bu kapsamda, sözleşmelerin yazılı olarak veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilmesi öngörülmektedir. Böylelikle, söz konusu şirketler ile müşteriler arasındaki sözleşme ilişkisinin uzaktan iletişim araçları vasıtasıyla mesafeli olarak da kurulabilmesinin ve fiziki belge ve ıslak imza kullanılmadan Kurulun yazılı şeklin yerine geçeceğini belirlediği günün teknolojisine uygun diğer yöntemlerin de kullanılabilmesinin önünün açılması amaçlanmaktadır.

Madde 13- Madde ile, 6361 sayılı Kanun kapsamındaki finansman şirketleri ile müşteriler arasındaki sözleşmelerin şekli düzenlenmektedir. Bu kapsamda, sözleşmelerin yazılı olarak veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek

ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilmesi öngörülmektedir. Böylelikle, söz konusu şirketler ile müşteriler arasındaki sözleşme ilişkisinin uzaktan iletişim araçları vasıtasıyla mesafeli olarak da kurulabilmesinin ve fiziki belge ve ıslak imza kullanılmadan Kurulun yazılı şeklini yerine geçeceğini belirlediği günün teknolojisine uygun diğer yöntemlerin de kullanılabilmesinin önünün açılması amaçlanmaktadır.

Madde 14- Bilindiği üzere, 2017 yılında 7061 sayılı Kanunla 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinde gerçekleştirilen değişiklik ile yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ve ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlar, satışa arz edenler, bulunduran ve nakledenlere adli yaptırım öngörülmüştür. Yapılan bu değişiklik 7061 sayılı Kanunun 123 üncü maddesi uyarınca 1/7/2020 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Madde ile, söz konusu değişikliğe ilişkin fıkrada yer alan fiillerin yürürlük tarihlerinin bölünerek yeniden düzenlenmesi ve bu suretle “ticari amaçla; makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlara, satışa arz edenlere, bulunduran ve nakledenlere” yönelik cezaya ilişkin uygulamanın 1/7/2020 tarihinde yürürlüğe girmesi; “Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara” yönelik cezanın ise bir yıl ertelenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 15- KİT’ler ve bağlı ortaklıklarının, ilgili yıl Genel Yatırım ve Finansman Programı Hakkında Kararlarda kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde denetim faaliyetlerini yürütecek organizasyonları oluşturmaları ve yeterli sayıda iç denetçi istihdam etmeleri hususları düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerle KİT’ler iç denetçi istihdam etmeye devam etmektedirler.

Ancak KİT’lerde uygulanacak iç kontrol sistemi ve istihdam edilen/edilecek iç denetçilerin özlük haklarına ilişkin herhangi bir kanuni düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum iç denetçi olarak istihdam edilecek personelin özlük hakları açısından çeşitli mağduriyetlere sebep olabilmektedir. Bu çerçevede yapılması öngörülen düzenleme ile, KİT’ler ve bağlı ortaklıklarında iç kontrol sisteminin oluşturulması ve istihdam edilen iç denetçilerin mali ve sosyal hakları ile harcırahlarının bakanlık iç denetçilerine denk olması amaçlanmaktadır.

Madde 16- İç denetçilerin özlük haklarının belirlenmediği süreçte, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yıllara ait yayımlanan Genel Yatırım ve Finansman Programı Kararları kapsamında iç denetim sisteminin kurulması öngörüldüğünden bazı kamu iktisadi teşebbüslerinde iç denetçi kadrolarına görevlendirme yapılırken bazı teşebbüslerde ise iç denetçi kadrolarına atamalar yapılmıştır. Yapılan görevlendirme ve atamalarda yılı Kararında belirtilen gerekli şartlar ile yapılan düzenlemede öngörülen şartlar arasında farklılık bulunabileceğinden ve gerekli şartlardaki yeni düzenlemeler göz önünde bulundurularak olası tereddütlerin giderilmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Bu çerçevede;

- (a) bendi ile, atamaları yapılanların düzenleme ile öngörülen mali ve sosyal haklar ve yardımlar ile diğer özlük haklarının düzenlemenin yürürlük tarihi itibarıyla başlatılması amaçlanmıştır.

- (b) bendi ile, gerekli şartları taşımasına rağmen görevlendirme ile çalışmakta olan iç denetçilere atanma haklarının verilmesi amaçlanmıştır.

- (c) bendi ile, sertifika sahibi olmayan iç denetçilerin söz konusu şartı sağlamaları gereken sürenin belirlenmesi, şartları sağlayanlara ise atanma imkanının getirilmesi amaçlanmıştır. Nitekim 2019 yılı içerisinde atananlar için 2 yıllık sertifika süresi devam etmektedir.

- (d) bendi ile, iç denetçilerin gerekli şartı belirtilen sürede sağlaması, şartları yerine getirmeyenlerin ise atamalarının ve görevlendirmelerin sonlandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

15/6/2020

Esas No: 2/2945

Karar No: 24

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2945 esas numaralı, “*Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*”¹ Komisyonumuzun 10/06/2020 tarihinde yaptığı 36 ncı birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

¹ 2/2945 esas numaralı Kanun Teklifinin adı “*Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*” olarak redaksiyona tabi tutulmak suretiyle değiştirilmiştir.

1. GİRİŞ

Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR ve Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR ile 63 milletvekili tarafından 05/06/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/2945 esas numaralı 'Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi' Başkanlıkça 05/06/2020 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Adalet Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 10/06/2020 tarihinde yaptığı 36 ncı birleşiminde 2/2945 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR, Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu, Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Bankalar Birliği ve Mobil Telekomünikasyon Operatörleri Derneği temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/2945 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/2945 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı hisselerinin Hazineye devri sonrasında, diğer kamu bankalarına ve bunların bağlı ortaklık ve iştiraklerine sağlanan Kamu İhale Kanunundan muafiyet hakkında Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Anonim Şirketinin de yararlandırılmasına,

- 2020 yılı içerisinde Manisa, Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Adıyaman, Tunceli ve Van illerimizde meydana gelen depremlerden zarar görenlere yönelik Çevre ve Şehircilik Bakanlığı fen heyetleri tarafından tespit edilmiş olan yıkık veya ağır hasarlı konut, işyeri ve ahır sahibi afetzedeler için konut, işyeri, ahır ve her türlü alt yapı ve sosyal donatıların inşasına veya maddi destek sağlanmasına; orta hasarlı olduğu tespit edilen konut, işyeri veya ahır sahibi afetzedelere maddi destek sağlanmasına, destek verileceklerin tespitinde zorunlu deprem sigortası yapılmış olması şartının aranmamasına,

- Yurt dışında kısa süreli işlerde çalışan Türk vatandaşlarına, Türkiye'de 3201 sayılı Kanun çerçevesinde aylık bağlanabilmesine, aylık alanların ise aylıklarının kesilmeksizin ödenmesine devam edilmesine, kısa süreli çalışmaya tabi işlerin kapsamının çıkarılacak yönetmelik ile belirlenmesine,

- Son dönemde yaşanmakta olan COVID-19 salgın hastalığı nedeniyle kamu kurum ve kuruluşları ile kamu sermayeli bankaların mali yıl içerisinde oluşabilecek ilave finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla ihraç edilebilecek olan ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri için 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde üçüne kadar uygulanan limitin başlangıç ödeneklerinin yüzde beşi olacak şekilde artırılmasına,

- Mahkeme kararıyla tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda; taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine idarece ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin davacı tarafından mahkeme vezasına yasal faizi işletilerek depo edilmesi şartının getirilmesine,

- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki faaliyet konularına ilişkin olarak bankalar ve müşteriler arasındaki sözleşmeler ile 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu kapsamında kart çıkaran kuruluşlar ile kart hamilleri arasındaki sözleşmelerin yazılı veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek diğer yöntemler yoluyla kurulabilmesine,

- Elektronik haberleşme hizmetine abone olunurken bu hizmeti sağlayan işletmeciyile yapılan abonelik sözleşmelerinin yalnızca kağıt ortamında değil, tüketici hak ve menfaatlerine uygun olarak ve başvuru sahibinin kimliğini doğrulanması sağlanarak elektronik ortamda da kurulabilmesine ve benzer şekilde elektronik ortamda feshedilmesine yönelik düzenlemelerin hayata geçirilmesine, bu konuya ilişkin usul ve esasların Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından belirlenmesine,

- Çek Kanununun geçici 5 inci maddesi uyarınca karşılıksız çek düzenleme suçundan mahkûm olanların cezalarının infazının 26 Mart 2020 tarihinde durdurulmasında öngörülen tahliye tarihinden itibaren üç ay içerisinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birinin ödenmesi şartının bir yıl olacak şekilde yeniden düzenlenmesine,

- Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri ile müşteriler arasındaki sözleşmelerin şekli COVID-19 salgın hastalığı kapsamında alınan tedbirlere uygun olarak yazılı usul yanında uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilmesine,

- Ticari amaçla; makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlara, satışa arz edenlere, bulunduran ve nakledenlere yönelik cezaya ilişkin mevcut düzenlemenin 1/7/2020 tarihinde yürürlüğe girmesine, Tarım ve Orman Bakanlığından yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik ceza düzenlemesinin ise bir yıl ertelenmesine,

- Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında iç kontrol sisteminin oluşturulması ve istihdam edilen iç denetçilerin mali ve sosyal hakları ile harcırahlarının bakanlık iç denetçilerine denk olmasına,

- Teşebbüs veya bağlı ortaklıklarda daha önce iç denetçi kadrolarında bulunanların, öngörülen mali ve sosyal haklar ve yardımlar ile diğer özlük haklarının, düzenlemenin yürürlük tarihi itibarıyla başlatılmasına, gerekli şartları taşımaya rağmen görevlendirme ile çalışmakta olan iç denetçilere atanma haklarının verilmesine, sertifika sahibi olmayan iç denetçilere söz konusu şartı sağlamaları için 31/12/2021 tarihine kadar süre verilmesine ve şartları sağlayanlara ise atanma imkânının getirilmesine, yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONUMUZDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

- Kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı ihalelerin Kamu İhale Kanunundan muaf tutularak istisna kapsamının genişletilmesinin kaynak kullanımında etkinlikten uzaklaşılmasına neden olabileceği ve bu durumun söz konusu Kanunun düzenlenme amacına ve ilkelerine aykırılık taşıyabileceği, Kamu İhale Kanununa eklenen istisna bentlerinin giderek artmasının söz konusu Kanunun kapsamlı şekilde yeniden düzenlenmesi ihtiyacını ortaya çıkardığı, muaf tutulmasında fayda sağlanacağı düşünülen ihale işlemlerine yönelik düzenlemelerin farklı kanunların istisna hükümleri yerine Kamu İhale Kanununda yer almasının kanun yapım tekniği açısından daha doğru bir yaklaşım olacağı,

- Deprem nedeniyle mağdur olan vatandaşlara destek sağlanması amacıyla bir düzenleme yapılmasının olumlu karşılandığı ancak yapılacak olan düzenlemenin kredi desteği sağlanması suretiyle kısıtlı bir alanda kaldığının değerlendirildiği, desteğin daha geniş kapsamlı bir maddi destek paketi niteliği taşımasında fayda görüldüğü, ayrıca desteğin yapılabilmesine olanak veren teknik düzenlemenin her doğal afet durumunda 7269 sayılı Kanuna ek düzenleme getirmek yerine yaşanması muhtemel tüm doğal afetleri kapsayacak genel bir çerçeve çizilerek yapılmasının genel kanun yapım sistematığına daha uygun olacağı,

- Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının emeklilik haklarıyla ilgili ihtiyaç hasıl olan düzenlemelerin yapılmasının olumlu karşılandığı ancak tasarlanan düzenlemenin daha geniş kapsamlı olarak yapılmasında yarar görüldüğü, sadece kısa süreli çalışmayla sınırlı kalınmayarak ülkemizden emekli aylığı almakta olan yurt dışında yaşayan vatandaşların yurt dışında herhangi bir kısıtlama olmaksızın tam zamanlı çalışmalarının önündeki engellerin de kaldırılmasında fayda olacağı, kısa süreli çalışma kavramının ikincil düzenlemeler yerine kanunda tanımlanmasının daha uygun olacağı,

- İkrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri aracılığıyla yapılacak borçlanmanın finansmanının hangi araçlar kullanılarak sağlanacağı ve hangi kaynaklara yönlendirileceği hususunda daha kapsamlı bir planlamanın yapılmasının faydalı olacağı, oluşturulacak kaynağın verimli kanallarda kullanılmasının ekonomik konjunktürde iyileşmeleri hızlandıracağı, aksi takdirde tam tersi bir etki doğurabileceği,

- Yıpranan tarihi ve kültürel taşınmazların yenilenerek korunmasına yönelik yapılacak kamulaştırmalarda uygulanacak usul ve esaslarda yapılması planlanan değişikliğin hak arama hürriyetini engellemeyecek şekilde uygulanmasının çok önemli olduğu, geçmişe yönelik uygulanacak düzenlemenin vatandaşların mağduriyetine sebep olmayacak şekilde yeniden düzenlenebileceği,

- Küresel piyasalarda yaşanan belirsizliğin ülkemize de olumsuz etkilerinin olduğu, bazı ülkeler negatif faizle borçlanırken ülkemizin nispeten yüksek oranlarda faizlerle borçlanmak durumunda kaldığı, hem COVID-19 salgını hem de ekonomide yaşanan belirsizliğin artması nedeniyle dış borçlanma yapılmasının zorlaştığı,

- COVID-19 salgınının yayılmasının önüne geçmek amacıyla gündelik hayata yönelik alınan tedbirler sebebiyle ekonomik aktörlerin yoksun kaldıkları gelirlerin ülkemizin sosyal devlet olma ilkesinin bir gereği olarak tazmin edilmesinde büyük fayda görüldüğü, salgın neticesinde yaşanan ekonomik durgunluğun önüne palyatif tedbirlerden ziyade yapısal tedbirler alınarak geçilebileceği,

- Anayasada yer alan sözleşmeden doğan yükümlülüklerden dolayı kişilerin özgürlüğünden yoksun bırakılmaması ilkesi doğrultusunda karşılıksız çek sebebiyle kişilere adli cezaların verilmemesi gerektiği, ekonomik suçlara ilişkin cezaların ekonomik alanla sınırlı tutulmasının Anayasal ilkelere daha uygun olacağı, karşılıksız çek suçuna yönelik uygulanmakta olan hapis cezasının da kaldırılmasının faydalı olacağı, bu kapsamda işlenen suçların yıllar içerisinde seyri incelendiğinde ekonomik konjunktürde yaşanan dalgalanmalar ile arasında paralellik bulunduğunun tespit edildiği, dolayısıyla çek kanununa ilişkin yapısal düzenlemeler yapılmasının ve çek garanti limitlerinin artırılmasının gerektiği,

- Tütün üretimine ilişkin sorunların Teklifte öngörülen süre uzatımı yerine kooperatifleşme hususunda altyapı yatırımlarının yapılması ve ikincil mevzuatın tamamlanması yoluyla daha etkin çözümlenebileceği, Teklifin mevcut haliyle kabul edilmesi durumunda yapılacak başvurular için yeterli süre tanınarak yaşanacak muhtemel sorunların aşılabileceği,

- Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında iç denetim sisteminin kurulmasına yönelik yapılan düzenlemenin olumlu karşılandığı, söz konusu kurumlarda iç denetçi kadrosunun ihdas edilmemesi sebebiyle iç denetçi kadrosuna görevlendirme yöntemiyle atamaların yapıldığı, bu atamaların iç denetçilerin diğer kamu kurum ve kuruluşlarında elde ettiği özlük haklarından yararlanmasına engel teşkil ettiği, söz konusu hususun kamu iktisadi teşebbüsleri denetimi üzerine Sayıştay tarafından hazırlanan raporlarda da sıkça dile getirildiği, yapılan düzenlemeyle bu sorunun ortadan kaldırılarak kamu iktisadi teşebbüslerinde istihdam edilen iç denetçilerin Bakanlıklarda istihdam edilen meslektaşlarıyla özlük haklarının eşitlenmesine imkan sağlanacağı,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi İbrahim AYDEMİR ve ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Kamu bankalarının benzer gayrimenkul yatırım ortaklıklarına sağlanan Kamu İhale Kanunundan muafiyetin Vakıfbanka bağlı Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığına da tanınarak uyum sağlandığı, bu sayede ihalelerde hızlı karar alma imkânının söz konusu Gayrimenkul Yatırım Ortaklığına da tanındığı,

- Teklifte, depremler nedeniyle mağduriyet yaşayan vatandaşlara yapılacak yardımlara ilişkin düzenleme yapıldığı, deprem sebebiyle yaklaşık 31.500 hanenin zarar gördüğü, teklif ile 19.000 konut yapılmasının planlandığı ve bunlara ilişkin yaklaşık maliyetinin 5,7 milyar TL olarak tahmin edildiği,

- Teklif ile yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının kısa süreli işlerde çalışmaları halinde ilave sigorta primi ödemelerine gerek kalmadan emekli aylığı bağlanma hakkının sağlanması ve aylık alanların ise aylıklarının kesilmeksizin ödenmesine devam edilmesinin amaçlandığı, meri mevzuata göre sigortalı olarak çalışması nedeniyle 1080 kişinin maaşının kesildiği fakat başvuruları halinde tekrar aylıklarının bağlanabileceği, kısa süreli çalışmaya yönelik tanımlamanın ülkeler arasında farklılık göstermesi sebebiyle uygulamanın yurt dışında yaşayan vatandaşların yaşadıkları ülkelerin mevzuatına göre belirleneceği,

- İkrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri ile yapılan borçlanmaların, borçlanma limitinin hesaplanmasına dahil edilmediği, her ne kadar ilgili yıl bütçe kanununda ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ile yapılacak borçlanmaların sınırı belirlenmiş olsa da borçlanma limitinde değişiklik gerçekleştirilmeyeceği için düzenlemenin ayrı bir kanun teklifi ile yapılmasında sakınca bulunmadığı,

- İkrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri; arızı durumlarda kullanılmak üzere çıkarılan senetler olup bugüne kadar salgın nedeniyle ekonomide yaşanan olumsuzlukların giderilmesine yönelik olarak kamu bankaları aracılığıyla etkin şekilde kullanıldığı ve mevcut limit sınırına gelindiği ancak salgın felaketinin henüz sonlanmaması nedeniyle Teklifte sağlanacak ek limitin ihtiyat amacıyla tutulacağı,

- Borçlanma ve harcamalara ilişkin gerçekleştirmelerin düzenli şekilde aylık olarak yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulduğu, bu sayede yapılacak borçlanmanın finansmanının hangi araçlar kullanılarak sağlandığı ve hangi kaynaklara yönlendirildiği hususunda açık ve şeffaf davranıldığı,

- Yıpranan tarihi ve kültürel taşınmazların kapsamının çok sınırlı olduğu, söz konusu taşınmazlara yönelik alınacak kamulaştırma kararlarının mahkeme kararıyla iptal edilmesi halinde mevzuatta hüküm bulunmaması sebebiyle düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulduğu,

- Bankacılık faaliyetleri, banka ve kredi kartları ile finansman, factoring, finansal kiralama sözleşmelerinin elektronik ortamda hazırlanabilmesine yönelik düzenleme yapıldığı, bu sayede salgın döneminde sekteye uğrayan bankacılık işlemlerinin olası bir ikinci dalga salgın durumunda tekrar sekteye uğramaması amacıyla önlem alındığı,

- Salgın nedeniyle ekonomik konjonktürde yaşanan sorunların uzaması sebebiyle karşılıksız çek suçuna yönelik infazın durdurulması ve karşılıksız çek düzenleyenlerin söz konusu çek bedelinin onda birini 3 ay içerisinde ödemesine yönelik düzenlemenin ihtiyacı karşılamada yetersiz kalması ihtimaline karşı sürenin dokuz ay daha uzatılması yönünde önlem alındığı,

- Tütün üretimine ilişkin sorunların çözüme kavuşturulması ve küçük üreticinin desteklenmesi amacıyla daha önce yapılan düzenlemelerde tütün kooperatifleri oluşturulmasının kararlaştırıldığı ancak öngörülemeden gelişmeler neticesinde kooperatifler için planlanan hukuki altyapının henüz oluşturulmadığı, Teklifte öngörülen düzenleme ile tamamlanamayan kooperatifleşme faaliyeti için tütün üreticisine zaman kazandırılmasının amaçlandığı, ikincil düzenlemelerin dış paydaşların görüşüne açılarak en kısa sürede yürürlüğe gireceği, sözleşmeli üretimin üzerinde yapılan fazla tütün üretiminin kooperatifler aracılığıyla satışının yapılmasının ikincil düzenlemelerle önünün açılacağı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır. Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin adı

Teklifin adı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” olarak redaksiyona tabi tutulmak suretiyle değiştirilmiştir.

Madde 1, 2

Teklifin çerçeve 1 ve 2 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir

Madde 3

Teklifin çerçeve 3 üncü maddesi; kısa süreli çalışmaya tabi işlerin belirlenmesi hususunda Hazine ve Maliye Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumunca müştereken çıkarılmış halihazırda yönetmelikle yapılabilmesinin devamını teminen “Sosyal Güvenlik Kurumunca” ibaresinin madde metninden çıkarılması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 4, 5, 6 ve 7

Teklifin çerçeve 4, 5, 6, ve 7 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketlerinin yatırımcılarla aralarında akdedilecek sözleşmeler ile 6493 sayılı Kanun kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları ile ödeme hizmeti kullanıcıları arasındaki sözleşmelerin uzaktan iletişim araçlarıyla da kurulabilmesi ve İçişleri Bakanlığının kimlik verilerinin, yerleşim yeri ve diğer adres bilgilerinin, aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri ve ödeme hizmeti sağlayıcıları ile paylaşabilmesini teminen yapılan düzenleme Teklife yeni çerçeve 8 inci madde olarak eklenmiştir.

Madde 8, 9,10,11,12 ve 13

Teklifin çerçeve 8, 9, 10, 11, 12 ve 13 üncü maddeleri; çerçeve 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki yatırım hizmetleri ve faaliyetlerine ilişkin yatırım kuruluşları ve yatırımcılar arasındaki sözleşmelerin şekli yeniden düzenlenerek sözleşmelerin yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Sermaye Piyasası Kurulunun yazılı şeklinin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek diğer yöntemler yoluyla kurulabilmesini öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 15 inci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları ile ödeme hizmeti kullanıcıları arasındaki çerçeve sözleşmelerin şekli yeniden düzenlenerek sözleşmelerin yazılı olarak veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının yazılı şeklinin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve ödeme hizmeti kullanıcısının kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilmesini öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 16 ncı madde olarak eklenmiştir.

Madde 14

Teklifin çerçeve 14 üncü maddesi; çerçeve 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

- Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananların, görevden alınmaları veya görevlerinin sona ermesi halinde, tabi olacakları hükümlerin yeniden belirlenmesini, ek göstergesi (6400) ve daha yüksek tespit edilen üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlardan görevden alınanlar veya görevleri sona erenlerin, Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlarda müşavir veya danışman kadro veya pozisyonlarına ya da bakanlıkların merkez teşkilatında bakanlık müşaviri kadrolarına,

- İl valilerinden görevden alınanların vali-mülkiye başmüfettişi unvanlı kadrolara,

- Bunlar dışında kalanlardan görevlerinden alınanlar veya görevleri sona erenlerin;

➤ Yönetici kadroları dışında daha önce buldukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara,

➤ Denetim elemanı ya da uzman kadro veya pozisyonlarına,

➤ Araştırmacı veya uygun görülecek diğer kadro ve pozisyonlara,

atanmalarını öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 18 inci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 33 üncü maddesi kapsamında bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, şahsa bağlı yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunmakta iken görevleri sona erdirilerek müfettiş, kariyer uzman, mühendis, öğretmen, araştırmacı gibi kadro veya pozisyonlara atananların atandıkları kadrolarda buldukları sürece, süre sınırı olmaksızın önceki görevlerine ilişkin ödeme unsurlarından faydalanabilmelerini öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 19 uncu madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Ek göstergesi (6400) ve daha yüksek tespit edilen üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerinden, 9/7/2018 tarihinden sonra alınmış veya bu tarihten sonra görevi sona ermiş olan kamu görevlilerinin, bir ay içinde talepte bulunmaları halinde, talepleri üzerine önceki yöneticilik görevlerinin ilgili olduğu kuruma; kurumun kadro/pozisyon yapısına göre müşavir veya danışman kadro veya pozisyonlarına ya da bakanlık müşaviri kadrolarına atanabilmelerini öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 20 nci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 33 üncü maddesi kapsamında bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, şahsa bağlı yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunmakta iken görevleri sona erdirilenlerden müfettiş, kariyer uzman, mühendis, öğretmen, araştırmacı gibi kadro veya pozisyonlara atanmış olup eski özlük haklarından iki yıl boyunca faydalanma hakkı bulunmayanların, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde kurumlarına başvurmaları halinde, talep tarihlerini takip eden ay başından itibaren bakanlık müşaviri kadrosuna ait ödeme unsurlarından faydalanabilmesini öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 21 inci madde olarak eklenmiştir.

Madde 15 ve 16

Teklifin çerçeve 15 ve 16 ncı maddeleri; çerçeve 22 ve 23 üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenmesi öngörülen geçici 33 üncü madde ile konunun yeniden düzlenecek olması sebebiyle, mülga Başbakanlığın diğer kadrolarında bulunanlardan öğrenim durumları, geçmiş kadro ve unvanları ile hizmet sınıfları ve çalıştıkları teşkilatlar itibarıyla kazanılmış hak aylık derecelerine uygun olarak kamu kurum ve kuruluşlarına atanmaların önceki maaşlarının, yeni atandıkları uygun kadrolara verilen maaş tutarından fazla olması halinde dondurulmasına ilişkin hükümlerin kaldırılmasını öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 24 üncü madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Mülga Başbakanlıktan diğer kamu kurum veya kuruluşlarına atanmalar hakkında Başbakanlıktaki kadrolarına bağlı olarak kendilerine ödenen mali, sosyal ve emeklilik hakları ile ödeme unsurlarının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde kurumlarına başvurmaları halinde, atandıkları kadrolarda bulunmaları kaydıyla, başvurdukları tarihi takip eden aybaşından itibaren aynen uygulanmasına devam edilmesini öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 25 inci madde olarak eklenmiştir.

Madde 17

Teklifin yürürlüğe ilişkin çerçeve 17 nci maddesi; 26 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 18

Teklifin yürütmeye ilişkin çerçeve 18 inci maddesi; çerçeve 27 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uyulan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
- Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
- Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Düzce Milletvekili Ayşe KEŞİR,
- Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
- Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,

- İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
 - Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
 - Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
 - Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
 - Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
 - Trabzon Milletvekili Salih CORA,
 - Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,
- özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Lütfi Elvan</i>	<i>İsmail Faruk Aksu</i>	<i>Abdullah Nejat Koçer</i>
Mersin	İstanbul	Gaziantep
		(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Ekrem Çelebi</i>	<i>Bülent Kuşoğlu</i>
İstanbul	Ağrı	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Durmuş Yılmaz</i>	<i>Cavit Arı</i>	<i>İbrahim Aydın</i>
Ankara	Antalya	Antalya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Bekir Kuvvet Erim</i>	<i>Necdet İpekyüz</i>	<i>İsmail Tatlıoğlu</i>
Aydın	Batman	Bursa
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Nilgün Ök</i>	<i>Garı Paylan</i>	<i>Ayşe Keşir</i>
Denizli	Diyarbakır	Düzce
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Cemal Öztürk</i>	<i>Mehmet Bekaroğlu</i>
Erzurum	Giresun	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Emine Gülizar Emecan</i>	<i>Erol Katırcıoğlu</i>	<i>Yaşar Kırkpınar</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye	Üye	Üye
<i>Kamil Okyay Sındır</i>	<i>Mustafa Baki Ersoy</i>	<i>Sami Çakır</i>
İzmir	Kayseri	Kocaeli
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Kalaycı</i>	<i>Abdullatif Şener</i>	<i>Uğur Aydemir</i>
Konya	Konya	Manisa
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Süleyman Girgin</i>	<i>Salih Cora</i>	<i>İsmail Güneş</i>
Muğla	Trabzon	Uşak
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)

MUHALEFET ŞERHİ

(2/2945) esas numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Söz konusu kanun teklifi genel kabul görmüş yasama ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde 17¹ ayrı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik yapan 27 maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir. Söz konusu kanun teklifini değerlendirmeden önce ülkenin içerisinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve siyasal koşullarla ilgili bazı tespitlere ihtiyaç bulunmaktadır.

1-Covid-19 krizi Türkiye ekonomisini, 2018 finansal krizinin etkilerinin tamamıyla çözümlenmediği ve ulusal ekonominin dengelerinin yeniden sağlanmasının henüz tamamlanmamış olduğu bir konjonktürde etkilemektedir.

Dünya Sağlık Örgütünün Covid-19 dolayısıyla pandemi ilanıyla birlikte tüm ülke yönetimleri oluşması pek muhtemel krizin ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik etkilerine karşı çeşitli stratejiler oluşturmuş iken Türkiye’de mevcut siyasal iktidarın böylesi bir temel stratejisinin olmadığını gözlemlemekteyiz.

Dünyayı etkileyen Yeni Covit-19 virüsü Türkiye’yi de sağlık gerekçesiyle ekonomik, sosyal, psikolojik yönlerden etkisi altına almış bulunmaktadır. Söz konusu durumun Türkiye ölçeğinde toplumsal ve ekonomik düzeyde yaratacağı tahribatın boyutunun ölçülmesi ile ilgili olarak kamuoyu ile paylaşılan özel değerlendirme raporları dışında herhangi bir resmi rapor bulunmamaktadır.²

Covid-19 diye adlandırılan ve kendisiyle birlikte, tüm dünyamızın iktisadi ve sosyal kurumlarını çöküntüye uğratmış bulunan bu pandemik salgın, küresel kapitalist hegemonyanın doğrudan ürünüdür. Neo-liberal dogmaları ifrata vardırarak uygulayan, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi ve ticarileştirilmesinde sınır tanımayan, üstelik devletin toplumu örgütleme becerisinin en yetersiz düzeylerde olduğu ülkelerde bu kriz

¹ Teklifin ilk metninde 12 ayrı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemede değişiklik ve ilaveler yapılan 18 maddeden oluşmakta idi. Komisyon görüşmeleri sırasında verilen önergelerle teklif metni madde sayısı % 50 artırılarak 18 maddeden 27 maddeye ulaşırken, değişiklik yapılan Kanun ve Kanun Hükmünde Kararneme sayısı da 17’ye çıkmıştır.

²Örnek bir çalışma için bkz. Prof. Dr. Ebru Voyvoda, Prof.Dr.A.Erinç Yeldan, Mayıs 2020“Covid 19 Salgınının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri ve Politika Alternatiflerinin Makroekonomik Genel Denge Analizi”

toplumu ve ekonomiyi çok daha sert etkilemektedir. Türkiye de bu süreci kendi “*yerli ve milli*” özellikleriyle derinden yaşamaktadır.

Covid-19 salgını dünya ölçeğinde hızla yayılmasını sürdürmektedir. Bu küresel salgının küresel ekonomiyi hem arz yönünden üretim zincirlerini hem de talep yönünden tüketim ve yatırım harcamalarını olumsuz etkileyerek, dünya ekonomisinde süregelen durgunluk sürecini daha da belirgin hale getireceği gözlenmektedir.

Covid-19 krizi arz, talep ve finans şoklarının eş anlı oluşumuna dayalı, çok boyutlu sistemik bir kriz olarak yaşanmaktadır. Söz konusu şoklar ise gelir dağılımında hem fonksiyonel, hem bölgesel, hem de cinsiyet bazında derin eşitsizliklerin var olduğu; kamusal hizmetlere erişimin ticarileştirildiği ve dolayısıyla, gelir eşitsizliğine bağlı olarak yoksulluğun sosyal dışlanma ile birlikte yaşanmakta olduğu bir ortamda gerçekleşmektedir.

Covid-19 krizi Türkiye ekonomisini, 2018 finansal krizinin etkilerinin tamamıyla çözümlenmediği ve ulusal ekonominin akım dengelerinin yeniden sağlanmasının henüz tamamlanmamış olduğu bir konjonktürde yakalamıştır..

Covid-19 virüsünün yol açtığı kriz, Türkiye ekonomisinin makroekonomik dengelerinin görece zayıf olduğu ve özellikle kamu kesiminde bütçe açığının görece yüksek olduğu bir konjonktürde yaşanmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin krize karşı uygulayabileceği politika önlemlerinin etkinliğini de kısıtlamaktadır.

Milli gelir (GSYH) büyümesinin sadece %0.9 olarak gerçekleştiği 2019 yılı sonunda toplam istihdam bir önceki yıla göre 703 bin kişi azalmış; işsizlik oranı ise %13.7'ye (tarım dışı işgücü için %16; genç işgücü için %23.9) çıkmış durumda bulunmaktaydı.. Yurt içi toplam sabit sermaye yatırım harcamalarının %12.4 daraldığı ve döviz kurunda (TL/US\$) nominal olarak %21.9 aşınmanın yaşandığı bu konjonktürde enflasyon oranı %11.5 olarak gerçekleşmiştir.

Ulusal ekonomideki daralma konjonktürüne karşı geliştirilen genişleyici maliye harcama politikasının sonucunda Merkezi Yönetim Bütçesinin bütçe açığı ise milli gelirin %2.9'una ulaşmıştır. Mali dengelerdeki bozulma, iç borç stokunun milli gelire oran olarak %32.1'e yükselmesi ve iç borç çevirme oranının da %132.4'e fırlamasıyla sonuçlanmıştır.

Bu kapsamdaki bir krizin sonuçları sadece makroekonomik boyutta değil; yaygın işsizliğin ve gelir kayıplarının yaratacağı yoksullaşma; gelir dağılımının toplumun hemen her alanına – bölgesel, etnik, cinsiyet, bazında gelir eşitsizliği ve sosyal parçalanma olarak yansıma tehlikesi yüksektir. Böylesi bir krizle mücadelede (1) istihdamı korumak yoluyla gelirleri ve toplam efektif talebi korumak; (2) başta sağlık ulaşım ve eğitim olmak üzere kamu hizmetlerine erişimi korumak; (3) şirketlerin ve tüm üretim faaliyetlerinin düzenli işlemlerini sağlamak üzere yatırım, ara malı, teknik hizmet olanaklarını sürdürülebilmek; (4) gıda tedarik zincirindeki olası aksaklıkların yerinde ve zamanında acilen müdahalede bulunabilmek; ve (5) tüm bu politikaların sürdürülebilmesi için gerekli kamusal, özel ve uluslararası finansman olanaklarını yönlendirecek maliye politikalarının araştırılması gereklidir.³

Ancak şu an gündemimizde bulunan kanun teklifinde yer alan düzenlemeler bu beklentilerimizi karşılamaktan oldukça uzak düzenlemelerdir.

Karşılıksız çek uygulamasında verilen hapis cezasının uygulanmasının palyatif önermelerle geçici maddelerle ertelenmesi; makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlara, satışa arz edenlere, bulunduran ve nakledenlere” yönelik cezaya ilişkin uygulamanın sürekli olarak ertelenmesi gibi konuların yanında Covid-19 salgını krizinin ekonomik etkilerini öngörmek ve krizin olumsuz etkilerini en aza indirgeyecek gerçekçi gelir ve maliye politikalarını tasarlayarak gerekli yasal düzenlemeleri bir an önce harekete geçirmek zorundayız.

Mevcut iktidar Covid-19 virüsü ile mücadeleyi toplumda yeniden saflaşmanın bir unsuru haline getirmeye çalışmaktadır. Özgürlükleri kısıtlayıcı, kurumları dışlayıcı, vatandaşları ayrıştırıcı siyaset anlayışı ekonomide var olan krizin daha da derinleşmesine neden olmaktadır.

Muhalefet olarak, iktidar ortaklarıyla Covid-19 salgınının Türkiye ekonomisi üzerine gözlenen ve beklenen etkilerini ve bu etkilere karşı geliştirilebilecek olası kamu politika alternatifleri ile ilgili olarak alınabilecek daha ciddi tedbirleri içeren yasa paketleri ile uğraşmaktan yana olan istek ve kararlılığımız devam etmektedir.

³ A.g.e ,sahife 2-4

2- 24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa’nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.’nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 23 aydan beri yaşanan güncel problemler devam etmektedir.

10.05.2018 tarih ve 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu dayanak gösterilerek, Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında 02.07.2018 tarih ve 698, 700,702,703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler yürürlüğe konulmuştur. Bu KHK’larla yetki aşımında da bulunularak T.B.M.M. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, üst kurullar dahil çok sayıda kamu kuruluşunun teşkilat ve kuruluş yasasının birçok maddesinde değişiklik yapılmış veya bunlardan bazıları tamamen yürürlükten kaldırılmış, ayrıca başta 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere kamu personelini ilgilendiren kanunların da bazı maddeleri değiştirilmiş veya yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu değişiklikler yapılırken bu K.H.K.’lara dayanak olarak gösterilen 10.05.2018 tarih ve 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu’nun amaç, çerçeve ve kapsamının dışına çıkılarak çok sayıda madde Anayasa’nın 1, 2, , 6, 7, 10, 11, 13, 35, 47 ,51, 56, 63, 70, 87, 91, 104, 127, 128, 130, 131, 133, 140, 159. maddelerine aykırı olarak yürürlüğe konulmuştur.

Bilahare 21.01.2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 8. maddesiyle değişik 1982 Anayasasının 104. maddesinin 17. fıkrası dayanak gösterilerek Temmuz 2018 tarihinden itibaren 2229 maddeyi içeren 64 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 2649 adet Cumhurbaşkanlığı Kararı, 54 adet Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yürürlüğe konulmuştur.

1982 Anayasasının birçok maddesinde değişiklik yapan 16.04.2017 tarih ve 6771 sayılı Kanunla mevcut anayasal sistemimize getirilen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi müessesesinin temel ilke ve koşulları Anayasa'nın 104. maddesinin 17. fıkrasında ortaya konulmuştur.

*"Cumhurbaşkanı, **yürütme yetkisine ilişkin konularda** Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir.*

Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez.

Anayasada **münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda** Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Cumhurbaşkanlığı **kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması** halinde, kanun hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin **aynı konuda kanun çıkarması durumunda,** Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir."

Anayasanın 106. maddenin 11. fıkrasına göre de; "**Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.**"

Yukarıdaki hükümlerden de anlaşılacağı üzere; Anayasanın 104/17. maddesiyle getirilen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile yürütmeye tanınan düzenleme alanı oldukça dar ve sınırlıdır. Bu sınırları şu şekilde açıklamak mümkündür.

1.) İlk olarak Cumhurbaşkanlığı kararnamesi “yürütme yetkisine ilişkin konularda” çıkarılabilecektir. Maddenin gerekçesinde ise cumhurbaşkanına “genel siyasetin yürütülmesinde yürütme yetkisi ile ilgili ihtiyaç duyduğu konularda kararname çıkarılma” yetkisi verildiği ifade edilmektedir. Bu nedenle CBK’ler ancak yürütme yetkisinin gerektirdiği hususlarda ihtiyaç duyulduğunda çıkarılabilecek, yasama ve yargı yetkilerinden herhangi birinin alanına giren bir konuda ise CBK çıkarılması mümkün olmayacaktır.

2.) İkinci olarak **Cumhurbaşkanı Kararnameleri “Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler”le ilgili konularda düzenleme yapamaz.** Bu yasakla, kişilerin temel haklarını ilgilendiren hususlarda yasa olmaksızın Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin devreye girmesi engellenmek istenmiştir.

3.) Üçüncü sınır, “**Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.**” hükmüdür.

4.) Bir diğer sınır ise “**Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz**” kuralıdır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan düzenlemelerin yukarıda belirtilen sınırlara uygunluğu konusunda ciddi tereddütler bulunmaktadır. Söz konusu 64 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer alan çok sayıda madde Anayasa’nın 1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 20, 33, 35, 36, 38, 51, 60, 63, 70, 73, 90, 104, 106, 108, 123, 127, 128, 129, 130, 133, 135, 137, 138, 140. maddelerine aykırı olarak yürürlüğe konulmuştur.

Bu kararnamelerle Türkiye’nin idari yapısında kalıcı ve hızlı değişiklikler yapılmış, birçok kamu daire, kurum, kuruluş, kurulu ya kapatılmış veya bazı kamu kurumları aynı çatı altında yeniden teşkilatlandırılmış, ya başka kurumlara devredilmiş ya da direkt olarak Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmiş, Cumhurbaşkanlığında mevcut kamu yönetiminde işlevleri bulunan kamu kurum ve kuruluşlara paralel yeni kurul, başkanlık veya ofisler oluşturulmuştur.

Bu işlemler çok sayıda ve ard arda gelen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile gerçekleştiği için bu kararnamelerin gerekliliğinin, içeriğinin tartışması kamuoyunda yapılamamakta, bir önceki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kapatılan kurum/birim

başka bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile tekrar açılmakta veya yeni kurulan ve bir kamu kurumu/birimi bilahare başka bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kapatılıp başka bir kamu kurumu ile birleştirilmektedir.

Bu işlemler sonucunda bazı kamu kurumları da işlevsizleştirilmiş, kamu yönetiminde mevcut bir bellek silinmiştir.

Tüm uyarılarımıza rağmen, kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemeler yapılmış, kapatılan veya işlevi değiştirilen bakanlık ve kamu kuruluşlarındaki kamu personeli kendi eğitim, görev ve birikimleri ile ilgili olmayan bakanlıklarda veya kamu kurumlarına tayin edilmiş veya kamu personeli için oluşturulan havuzlara(?) alınmış, oradan diğer kamu kurumlarına tayinleri yapılmıştır.

Kanun hükmünde Kararnameler ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan bazı hükümlerle, geçmişteki 24 aylık sürede anayasaya ve diğer bazı yasalara aykırı olarak yapılan ve kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemelerin bir bölümünün iyileştirilmesi amacıyla eski sisteme dönüş sayılabilecek düzenlemelerin **son dakika değişikliği ile verilen önergelerle 18, 19, 20, 21, 24 ve 25. maddeler olarak bu mevcut kanun teklifi metnine komisyon görüşülmesi sırasında eklenmesi bu konudaki tespitlerimizin haklılığını ortaya koymaktadır.**

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 64 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır

2018 seçimlerinden sonra geçen yirmi aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp(!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara

anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanmadığı müşahade edilmektedir. 24 haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018'de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin yirmi üç aylık uygulaması, "tek adam yönetiminin" sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, "Cumhurbaşkanı'nın yürütme ile özdeşleşmiş olması", nedeniyle yürütme "tek kişi" yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM'de Cumhurbaşkanı'nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM' üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık yirmi aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM'nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM'de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM'de oylan kanunların çoğunluğu, Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanan "torba yasa"

tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da, yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır. Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.'nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu ortaya koymaktadır.

Söz konusu torba kanun teklifinin Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeleri sırasında gözlemlenen tablo yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken 17⁴ ayrı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik yapan 27 maddeden oluşan "torba kanun teklifi" nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.⁵

Teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; teklifin 3 maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

⁴ Teklifin ilk metninde 12 ayrı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik ve ilaveler yapılan 18 maddeden oluşmakta idi. Komisyon görüşmeleri sırasında verilen önergelerle teklif metni madde sayısı % 50 artırılarak 18 maddeden 27 maddeye ulaşırken, değişiklik yapılan Kanun ve Kanun Hükmünde Kararname sayısı da 17'ye çıkmıştır.

⁵ Bu konudaki geniş değerlendirmeler 196 sıra sayılı Denizli Milletvekili Nilgün Ök ile 46 Milletvekilinin" Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/2633)" ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 30 ila 35. Sahifelerinde yer almaktadır.

1.1 Kanun teklifinin 3. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Kanun teklifinin bu maddesi ile 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun'un 6. maddesine yeni bir fıkra eklenmesi önerilmektedir. Bu düzenleme ile yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızdan kedilerine aylık bağlanmış olanların, yine yurtdışında kısa süreli çalışma kapsamında çalışmaları durumunda aylıklarının kesilmemesini sağlayacak yasal düzenleme yapılmaktadır.

Mevcut durumda, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza 3201 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlandıktan sonra bu vatandaşlarımızın yeniden yurtdışında çalışmaya başlamaları durumunda aylıkları kesilmektedir. Ancak bu çalışmanın sigorta primi ödeme zorunluluğu olmayan kısa süreli çalışma kapsamında olması durumunda dahi ilgililerin aylıkları kesildiğinden yapılan değişiklikle bunun önüne geçilmek istenilmekte ve bu şekilde kısa süreli çalışanların da aylıklarının bağlanabilmesi veya bağlanmış aylıklarının kesilmemesi öngörülmektedir. Kısa süreli çalışmaya tabi işler ise çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.

“Kısa süreli çalışma” kavramı oldukça muğlak bir kavramdır. İş hukukunda belirli süreli, belirsiz süreli sürekli iş akdiyle çalışma kavramları ile süresiz çalışma kavramı bulunmaktadır. Bunun haricinde kısmi süreli çalışma ve tam süreli çalışma ayrımı vardır. Yukarıda belirtilen hiçbir ayrıma ve çalışma türüne uymayan kısa süreli çalışma iş hukukunun temel ilkelerine aykırı bir çalışma türü olan “kayıtdışı” çalışmayı da içerisinde barındıran bir kavramdır.

Bu çalışmanın temel özelliklerinin bir yönetmelik ile belirlenmesi ise yürütmeye yetki devrinin sınırlarını aşan ve adeta bir yasal düzenleme yaparak bir çalışma biçimini tanımlama yetkisi vermektedir. Tanınan yetkinin kullanım ölçütü belirlenmiş değildir. Bu bakımdan, hukuki güvenlik ilkesi açısından sorunlu olduğundan bu madde Anayasa'nın 2. maddesine ve 7. maddesine aykırı bulunmaktadır.

Ayrıca esas açısından söz konusu düzenlemenin Anayasanın sosyal güvenlik hakkını düzenleyen 60 ve 62. maddelerine aykırılık açısından ayrıca değerlendirilmesi gerekir.

Anayasanın 62. maddesinde; Yurtdışında yaşayan yurttaşlarımızın Türkiye'de yaşayan yurttaşlarımızla aynı haklara tabi tutulmasını öngörmektedir. Bu düzenleme

ile Türkiye’de yaşayan sigortalılar ile yabancı ülkelerde yaşayan sigortalılar arasında yabancı ülkelerde yaşayanlar lehine bir ayrımcılık yaratmaktadır.

Bu nedenle söz konusu düzenlemenin Anayasa’nın 2, 7, 60 ve 62. maddelerine aykırılık açısından değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir.

1.2 Kanun teklifinin 4. maddesinin Anayasa’ya aykırılığı

Söz konusu maddede yer alan düzenleme ile 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna geçici madde eklenmekte, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 12. maddesinde yer alan ve Hazine ve Maliye Bakanlığına 2020 yılı içinde genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri başlangıç ödeneklerinin yüzde üçüne kadar verilmiş olan ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilme yetkisinin oranı %3’ten %5’e çıkarılmaktadır.

Anayasa’nın 87. maddesi; Bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşme ve kabul etmenin T.B.M.M.’nin görevleri arasında saymaktadır.

Bilindiği üzere Anayasamızda Bütçenin TBMM’ye sevkî, görüşülmesi ve yasalaşması ile ilgili özel düzenleme yer almaktadır.

Söz konusu düzenleme Anayasa’nın bütçe ve kesin hesaplara ilgili düzenlemeleri içeren 161. maddesinde bulunmaktadır.

Anayasamızda yer alan hükme göre sadece Bütçe ile ilgili kanun teklifi bizzat Cumhurbaşkanınca verilmekte, diğer kanun teklifleri ise yasama organı üyelerince TBMM’ye sunulmaktadır.

Kanun teklifindeki düzenleme 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna geçici madde eklenmesi suretiyle yapılmaktadır.

Ancak bu madde dolaylı olarak 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan 12. maddenin ikinci fıkrasında değişiklik yapmaktadır.

İlgili yıl bütçe kanununda yer alan bir hükümde bulunan bir oranın TBMM üyesi milletvekillerince başka bir kanuna ek geçici madde eklenmesi suretiyle verilen kanun teklifi ile değiştirilmesi Anayasa’nın 161. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Söz konusu düzenleme ile ilgili olarak tartışılması gereken ikinci bir husus, Anayasa’nın 161. Maddesinde yer alan “*Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur.*” şeklindeki düzenleme ile bu değişiklik teklifinin bütçeye ilave bir mali külfet

getirme ihtimali olduğundan bahisle kaynak gösterilmek şartıyla “bir ek bütçe teklifi” ile yasalaştırılması gereğidir. Bu duruma ilişkin bir düzenleme 5018 sayılı Kamu Yönetimi ve Mali Kontrol Kanununun “Merkezi Yönetim Bütçesinin görüşülmesi” başlıklı 19. maddesinde yer almaktadır.

“...Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerindeki ödeneklerin yetersiz kalması halinde veya öngörülme-yen hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, karşılığı gelir gösterilmek kaydıyla, kanunla ek bütçe yapılabilir.”

Yukarıdaki açıklamalar sonucunda kanun teklifinin 4. maddesinde yer alan düzenlemenin bizzat Cumhurbaşkanınca TBMM’ye sevk olunacak “ek bütçe” teklifi ile yapılmasının zorunlu olduğu düşünülmektedir.

Kanun teklifi metninde yer alan düzenleme Anayasa’nın 161. maddesi ile “bütçe hakkını” düzenleyen 87. Maddesi hükümlerine aykırı bulunmaktadır.

1.3Kanun teklifinin 5. maddesinin Anayasa’ya aykırılığı

Söz konusu madde ile 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmektedir. 5366 sayılı Kanun kapsamında ancak Kamulaştırma Kanunu hükümlerine dayanılarak bir taşınmazın kamulaştırılmasına ilişkin olarak idari yargıda iptal davası açılması durumunda, yürütmeyi durdurma kararı verilmemesine karşı kanun yollarının ileriki aşamalarında davacı lehine (idare aleyhine) karar verilebilmektedir. Bu durumun, dava açmadan uzlaşma yoluyla taşınmazı karşılığında bir bedel alan kişiler ile kamulaştırma kararının iptali amacıyla dava açan kişiler arasında eşitsiz bir durum olduğu gerekçesiyle yeni bir düzenleme önerilmektedir.

Buna göre; bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine asliye hukuk mahkemesince kabul edilmiş olan kamulaştırma işlemine ve bu mahkemece tespit edilen kamulaştırma bedeline karşı ve idare aleyhine idari yargıda açılacak davalarda; kamulaştırma tarihinde ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin, bu taşınmazın idare adına tescil edildiği tarihten davanın açıldığı tarihe kadar hesaplanacak yasal faizi ile birlikte mahkeme veznesine depo edilmesi koşulu getirilmektedir. Bu koşul halen kanun yolu aşamasında bulunanlar dahil derdest bulunan davalar hakkında da geçerli olacaktır.

Ancak maddenin yazımından bu uygulamanın sadece geçmişe, yani hakkında kamulaştırma kararı alınmış taşınmazlar ile böyle kararlar üzerine dava aşamasında olan uyumsuzluklara uygulanması; buna karşın bu maddenin yürürlüğe girmesinden sonra alınacak kamulaştırma kararlarına karşı açılacak davalarda ise böyle bir koşulunun aranmaması öngörülmektedir. Madde metninin içerdiği bu tedvin zaafı

konusunda da maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında tatminkar açıklama yapılmamıştır.

Anayasanın “Mülkiyet hakkı” başlıklı 35. maddesi;

“Madde 35 – Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.”

hükmünü içermektedir.

Madde metninde yer alan *“...mahkemeye tespit edilen kamulaştırma bedeline karşı ve idare aleyhine idari yargıda açılacak davalarda; kamulaştırma tarihinde ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin, bu taşınmazın idare adına tescil edildiği tarihten davanın açıldığı tarihe kadar hesaplanacak yasal faizi ile birlikte mahkeme veznesine depo edilmesi koşulu”* Anayasanın 35. maddesindeki düzenlemeye aykırılık oluşturmaktadır.

Madde metninin birinci fıkrasında yer alan *“bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla idare adına tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle idari yargı mercilerine açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda...”* şeklindeki hükümlerle, ikinci fıkrasında yer alan *“Birinci fıkra hükmü kanun yolu aşamasında bulunanlar dâhil derdest davalar hakkında da uygulanır”* şeklindeki hükümden söz konusu geçici maddenin geçmişte açılan davalar için de yürütüleceği anlaşılmaktadır.

Söz konusu düzenlemelerin Anayasada tanımını bulan hem erkler ayrılığı ilkesi ile yasaların geriye yürümezliği hem de hukuki güvenilirliği ilkeleri açısından Anayasa'nın 2, 6,7,8 ve 9 maddelerine aykırı olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

Teklifin yukarıda belirtilen maddeleri ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi “ Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder” hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan görüşmelere geçilmesi içtüzüğe aykırıdır.

2. Yaklaşık yirmi üç aydır uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmakta idi.

Bu alışkanlık Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27. Dönemin 3.Yasama döneminde de ısrarla sürdürülmektedir. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılan 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı "Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", "11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı "Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun", 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı "Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 18.01.2019 tarih ve 7162 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176 sayılı "Bazı Kanunlar ile 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.07.2019 tarih ve 7186 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" , 05.12.2019 tarih ve 7194 sayılı Digital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 21.12.2019 tarih ve 7201 sayılı "Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 20.02.2020 tarih ve 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun", 16.04.2020 tarih ve 7244 sayılı "Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı

Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gibi Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve altmış dört arkadaşı tarafından verilen “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 27⁶ maddelik mini torba yasasıdır.

Söz konusu kanun teklifinin sektör temsilcilerinin geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır

Söz konusu torba kanun teklifi 05.06.2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da İçişleri, Adalet ve Çalışma ve Sosyal İşler ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına sevk edilmiştir. Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 10.06.2020 Pazartesi günü saat 14.15’de Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının 05.06.2020 gün ve 1392241-130.02- sayılı yazısı ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Başlangıçta (Yürürlük ve yürütme dahil) 18 maddeden oluşan mini torba kanun teklifi, Plan ve Bütçe Komisyonunun 10.06.2020 günlü birleşiminde gündeme alınarak görüşülmüştür Söz konusu kanun teklifine komisyonda verilen önergelerle 9 yeni madde ilave edilmiş teklifteki madde sayısı 27’ye ulaşmıştır.

Söz konusu kanun teklifin İçişleri, Adalet ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarında gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

Teklif metninde yer alan 3, 4 ve 5. maddelerindeki düzenlemelerin özellikle Anayasa Komisyonu tarafından bizzat Anayasa’ya uygunluk açısından ayrıca değerlendirilmesinin gerekli olduğuna inanıyoruz.

Söz konusu kanun teklifinde bulunan veya teklifin görüşülmesi sırasında verilen önergelerle kanun teklifine eklenen bazı maddeler diğer ihtisas komisyonlarının ilgi ve

⁶ Söz konusu kanun teklifinin ilk hali 18 madde olmasına rağmen komisyonda verilen önergelerle ile teklif metnine 9 madde eklenmiş, teklifteki madde sayısı 27’ye ulaşmıştır.

çalışma alanlarına giren düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilip görüşülmesi sağlanmadan komisyondan geçmiştir.

Geçmiş dönemlerde kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır.

Bu durumun en son örneği; komisyon ve genel kurul görüşmelerinde tüm uyarılarımız dikkate alınmadan acele ile yasalaştırılan 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un 49. maddesiyle 14.12.2009 tarih ve 5941 sayılı Çek Kanununa eklenen Geçici 5. maddedeki yer alan düzenlemelerin aradan sadece yaklaşık 45 gün geçtikten sonra bu kanun teklifinin 11. maddesinde bulunan ve geçici 5. madde metninde yer alan sürelerin uzatılmasını içeren bir hükümlerle değiştirilmesidir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılmasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanmamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi esnasında tüm maddelerle ilgili detaylı herhangi bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

Komisyona sevk edildiği sırada 18 maddeden oluşan bilahare komisyonda verilen önergelerle ilave olunan 9 madde ile 27 maddeye ulaşan söz konusu torba kanun teklifinin;

- 3. maddesinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,
 - 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. maddelerinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji komisyonunda,
 - 8. maddesinin İçişleri Komisyonunda,
 - 2, 9 ve 10. maddelerinin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda,
 - 17. maddesinin Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonunda,
 - 22 ve 23. maddelerinin KİT Komisyonunda,
 - 4 ve 5. maddelerinin Anayasa Komisyonunda,
- da esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

Komisyona sevk edildiği sırada 18 maddeden oluşan bilahare komisyon çalışmaları sırasında verilen önergelerle eklenen 9 madde ile hacmi % 50 artırılarak

28 maddeye ulaşan söz konusu torba kanun teklifi toplam 17⁷ ayrı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2945)

Teklif Maddesi	Kanun Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	11/1/1954 tarihli ve 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu 'nun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına cümle eklenmesi.
2	2	15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun 'un geçici 26'ncı maddesinin birinci fıkrasına "Erzurum İli Aşkale İlçesinde 11/5/2017 tarihinde" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Manisa İli Akhisar ve Kırkağaç İlçeleri ve çevresinde 22/1/2020 tarihinde, Elazığ İli Merkez, Sivrice, Baskil, Karakoçan, Kovancılar, Palu ve Maden İlçeleri ve çevresinde, Elazığ İli Keban İlçesi Üçpınar Köyünde, Malatya İli, Doğanlı, Pütürge, Kale, Yeşilyurt ve Battalgazi İlçeleri ve çevresinde, Diyarbakır İli Çüngüş ve Çermik İlçeleri ve çevresinde, Adıyaman İli Gerge ve Sincik İlçeleri ve çevresinde, Tunceli İli Merkez, Mazgirt ve Pertek İlçeleri ve çevresinde 24/1/2020 tarihinde, Van İli Başkale ve Saray İlçeleri ve çevresinde 23/2/2020 tarihinde" ibaresinin eklenmesi.
3	3	8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun 'un 6'ncı maddesine fıkra eklenmesi.
4	4	28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun 'a geçici madde eklenmesi
5	5	16/6/2005 tarih ve 5366 sayılı Yıpranan Tarih ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkındaki Kanun 'a geçici madde eklenmesi
6	6	19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 'nun 76'ncı maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi.
7	7	23/2/2006 tarihli ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu 'nun 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinin değiştirilmesi.

⁷ Teklifin ilk metninde 12 ayrı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamede değişiklik yapılmakta idi. Komisyon görüşmeleri sırasında verilen önergelerle teklif metni % 50 artırılarak 18 maddeden 27 maddeye ulaşırken, değişiklik yapılan Kanun ve Kanun Hükümünde Kararname sayısı da 17'ye çıkmıştır.

8	8	25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 45 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "finansal kiralama şirketleri ile finansman şirketleri" ibaresinden sonra gelmek üzere " , 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri, 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunu kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları" ibaresinin, "finansal kiralama şirketleri ve finansman şirketleri" ibaresinden sonra gelmek üzere ", 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri, 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunu kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları" ibaresinin, üçüncü fıkrasına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere ilave cümle eklenmesi ve beşinci fıkrasında yer alan "takip eder" ibaresi "takip eder ve denetler" şeklinde değiştirilmesi.
9	9	5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "imzalanırken" ibaresinin "kurulurken" şeklinde değiştirilmesi.
10		5809 sayılı Kanunun 50'nci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümleler eklenmesi ve dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "yazılı olarak" ibaresinin "taleplerini" şeklinde değiştirilmesi.
11	10	14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanunu'nun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "üç ay" ibarelerinin "bir yıl" şeklinde ve "üç aylık" ibaresinin "bir yıllık" şeklinde değiştirilmesi.
12	11	21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinin değiştirilmesi.
13		6361 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi.
14		6361 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının değiştirilmesi.
15	12	6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 42 nci maddesinin başlığının değiştirilmesi ve maddeye ilave fıkra eklenmesi
16	13	20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'un 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesine ilave cümle eklenmesi
17	14	28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 123'üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin değiştirilmesi, fıkraya (e) bendinden sonra gelmek

		üzere bent eklenmesi ve diğer bentlerin buna göre teselsül ettirilmesi.
18	15	27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'nin ek 35 inci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi ile dokuzuncu fıkrasının değiştirilmesi.
19		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 33 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan "ikinci yılın sonuna kadar" ibaresinin madde metninden çıkarılması
20		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye geçici 36. maddenin eklenmesi
21		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye geçici 37. maddenin eklenmesi
22	16	22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'ye ek madde eklenmesi.
23		399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye geçici madde eklenmesi.
24	17	27/12/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'nin 221 inci maddesinin beşinci fıkrasının dördüncü ve beşinci cümleleri yürürlükten kaldırılması.
25		703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'ye geçici 17. maddenin eklenmesi
26	-	Yürürlük
27	-	Yürütme

27 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu torba kanun teklifinin, 1 maddesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığını, 1 maddesi İçişleri Bakanlığını, 1 maddesi Kültür ve Turizm Bakanlığını, 1 maddesi Aile, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,, 1 maddesi Tarım ve Orman Bakanlığını, 2 maddesi Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığını) 1 maddesi Sermaye Piyasası Kurumunu, 7 maddesi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, 1 maddesi Türkiye Vakıflar Bankası Anonim Şirketini, 2 maddesi Kamu İktisadi Teşebbüslerini, 1 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını, ilgilendiren hususlardan oluşmakta, 6 madde ise; Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine (?) geçiş sırasında, geçmişteki 24 aylık sürede anayasaya ve diğer bazı yasalara aykırı olarak çıkarılan Kanun hükmünde Kararnameler ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan bazı hükümler nedeniyle kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran hükümlerin bir bölümünün iyileştirilmesi amacıyla yapılan düzenlemelerden oluşmaktadır.

27 maddelik "Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde;

-Vakıflar Bankasının sahibi olduğu gayrimenkul yatırım ortaklıklarının Kamu İhale Kanunundan istisna edilmesi,

-Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun geçici 26'ncı maddesinde değişiklik yapılması suretiyle 2020 yılı içinde Manisa, Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Adıyaman, Tunceli ve Van illerimizde meydana gelen depremlerden zarar gören vatandaşlarımızın mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla ilgili Kanunda öngörülen prosedürler kapsamına alınması,

-Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızdan kendilerine aylık bağlanmış olanların, yine yurtdışında kısa süreli çalışma kapsamında çalışmaları durumunda aylıklarının kesilmemesinin sağlanması,

-2020 Yılı Bütçe Kanunu ile Hazine ve Maliye Bakanlığına başlangıç ödeneklerinin yüzde üçüne kadar verilmiş olan ikrazen özel tertip devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilme yetkisinin oranının %3'ten %5'e çıkarılması,

-5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması Ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun kapsamında idari yargıda iptal davası açıldığında, davacıya ödenmiş bulunan kamulaştırma bedelinin yasal faizi ile birlikte mahkeme vevnesine depo edilmesi zorunluluğunun getirilmesi,

-Bankaların müşterileriyle dijital ortamda sözleşme yapabilmemesinin sağlanması,

-Kart çıkaran kuruluşlar ile kart hamilleri arasındaki işlemlerin ve sözleşmelerin elektronik ortamda da fiziki belge ve ıslak imza kullanılmadan yapılabilmemesinin sağlanması,

-İçişleri Bakanlığın kimlik verileri, yerleşim yeri ve diğer adres bilgilerini, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleriyle 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunu kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları ile paylaşabilmemesinin sağlanması,

-Elektronik haberleşme hizmet sözleşmelerinin yapılması ve fesih edilmesine ilişkin işlemlerin de elektronik ortamda yapılabilmesine olanak sağlanması,

-Karşılıksız çek düzenlemekten mahkum olanlara, borçlarının onda birini ödemek için daha önceden geçici madde düzenlemesi ile tanınan sürenin üç aydan bir yıla çıkarılması,

-Finansal kiralama, faktöring ve finansman şirketlerinin müşterileri ile düzenleyecekleri sözleşmelerin de dijital ortamda yapılabilmesine olanak sağlanması,

-Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki yatırım kuruluşları ve müşterileri arasında düzenlenecek sözleşmelerin yazılı olarak veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı olarak belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme ortamı üzerinden yapılmasının sağlanması,

-Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Kanunu kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları ile ödeme hizmeti kullanıcıları arasındaki çerçeve sözleşmelerin yazılı olarak veya uzaktan iletişim araçlarıyla mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilmesine olanak sağlanması,

-7061 sayılı Kanunla 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. maddesinde gerçekleştirilen değişiklikle yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ve ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlar, satışa arz edenler, bulunduran ve nakledenlere verilmesi öngörülen üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası uygulanması ile ilgili hükmün yürürlüğe giriş tarihinin farklılaştırılarak bir yıl süre ile ertelenmesi,

-Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine (?) geçiş sırasında, geçmişteki 24 aylık sürede anayasaya ve diğer bazı yasalara aykırı olarak çıkarılan Kanun hükmünde Kararnameler ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan bazı hükümler nedeniyle kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemelerin bir bölümünde iyileştirilmenin sağlanması,

-Genel Yatırım ve Finansman Programı kapsamında KİT'ler ile bağlı ortaklıklarında oluşturulan iç kontrol sistemi ve iç denetçi istihdamına yasal altyapı

kazandırılması, bu kapsamda iç denetçi olarak atanacakların niteliklerinin ve özlük hakları ile mevcut denetçilerin atanmasına ilişkin esasların belirlenmesi,

gibi yaklaşık biri birinden farklı 16 ayrı konuda toplam 17 ayrı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararıname değişiklik yapan ayrıntılı düzenlemeler yer almıştır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonunda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

10.06.2020 günü yaklaşık dokuz saatlik aralıksız bir mesai ile komisyonunda görüşülüp kabul edilen ve birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 17 adet Kanun ve Kanun Hükmünde Kararıname metninde değişiklik yapan 27 maddelik söz konusu teklif, aynı zamanda mini torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartişılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararıname aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartişma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temelinde dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İçtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği

açısında eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşıl原因amamaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracaktır kanaatindeyiz.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması, ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Özellikle teklifin tümünün "torba yasa" niteliği taşıma hususu nedeniyle, ayrıca 3, 4 ve 5.maddelerinde yer alan düzenlemelerin anayasal hükümler açısından içerdiği

sakıncalar bakımından Anayasa Komisyonunda etraflıca ele alınıp değerlendirilmesi yapılmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının görüşleri alınmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak herhangi bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3. Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

Toplam 17 ayrı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan veya ilave hükümler getiren bu kanun teklifin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 1. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 1. maddesinde yer alan hükümlerle 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına; "*Bankanın 6362 sayılı Kanuna göre faaliyette bulunan gayrimenkul yatırım ortaklıkları 4734 sayılı Kanuna tabi değildir.*" cümlesi eklenerek, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. hisselerinin Hazine'ye devri sonrasında Vakıfbank'ın hukuki rejiminin 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanuna tabi bankalar ile uyumlu olmasının sağlanmasını teminen, diğer kamu bankalarına ve bunların bağlı ortaklık ve iştiraklerine sağlanan Kamu İhale Kanunundan muafiyetten Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Anonim Şirketinin de yararlandırılması amaçlanmaktadır.

Kamu İhale Kanunu 2002 yılında reform düzenlemeleri kapsamında getirilmiş olan bir kanundur. Açıklık, rekabet, güvenilirlik, kamuoyu denetimi bu kanunun, 4734

sayılı Kamu İhale Kanunu'nun öngördüğü ilkelerdir.4734 sayılı Kamu İhale Kanununun yürürlüğe girdiği 01.01.2003 tarihinden itibaren söz konusu kanunun değişik maddelerinde 55 Kanun veya K.H.K. ile 195 kez değişiklik yapılmıştır. Kanunun en çok değiştirilen maddesi 28 kez değiştirilen alfabenin son harfi “z” bendinden sonra gelmek üzere “aa” bendi eklenen 3 numaralı istisnalar maddesidir.

4734 sayılı ihale Kanunundan istisna edilen hususların yasanın 3. maddesinde yer verilmesi anılan Kanunun 66. maddesinde yer alan “*Bu Kanun hükümlerine ilişkin değişiklikler, ancak bu Kanuna hüküm eklenmek veya bu Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir.*” şeklindeki hüküm gereği asıl olmasına rağmen; söz konusu yasa maddesinde yapılan çok sayıda ilavelerle istisna düzenlemelerine ilişkin maddede alfabenin “z” harfi de kullanılmış, artık ikili harf kullanımına geçilmiştir.

Teklifin bu maddesinde yer aldığı üzere, birçok başka yasada değişiklik yapılmak suretiyle de 4734 sayılı Kanun'un istisnalara ilişkin alanı genişletilerek kanunun uygulama alanı daraltılmaktadır. Çok sayıda istisna hükmü söz konusu Kanunun uygulamasını kamunun miktar bakımından çok önemli alım ve yapım işlemlerinde imkansız hale getirmiştir.

Bu tespitler 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun yeniden ele alınarak baştan yazımını ve yeni bir kamu ihale sistemine geçmenin gerekli olduğunu ortaya koymaktadır.

3.2.Teklifin 3. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 3. maddesi;

“MADDE 3- 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“C) Yurt dışında zorunlu sigortalılığa tabi olsa dahi kısa süreli çalışma olarak adlandırılan işlerde çalışanların aylıkları bu madde kapsamında değerlendirilmez ve kesilmez. Bu maddede geçen kısa süreli çalışmaya tabi işler yönetmelik ile belirlenir.”

hükmünü içermektedir.

Teklif metninin gerekçesinde;

“3201 sayılı Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilmektedir. Yurt dışında bulunan vatandaşlarımız, zorunlu sigorta kapsamında olmakla birlikte sigorta

primi ödemesinden muaf olacak şekilde kısa süreli çalışabilmekte ancak bunlara aylık bağlanmamakta veya bağlanmış olan aylıklar ise bu çalışmalar nedeniyle kesilmektedir. Bu kapsamda çalışan vatandaşlarımıza aylık bağlanabilmesi, aylık alanların ise aylıkları kesilmeksizin ödenmesine devam edilmesi amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Kanun teklifinin bu maddesi ile 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanununun 6. maddesine yeni bir fıkra eklenmesi önerilmektedir.

Mevcut durumda, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza 3201 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlandıktan sonra bu vatandaşlarımızın yeniden yurtdışında çalışmaya başlamaları durumunda aylıkları kesilmektedir. Ancak bu çalışmanın sigorta primi ödeme zorunluluğu olmayan kısa süreli çalışma kapsamında olması durumunda dahi ilgililerin aylıkları kesildiğinden yapılan değişiklikle bunun önüne geçilmek istenmekte ve bu şekilde kısa süreli çalışanların da aylıklarının bağlanabilmesi veya bağlanmış aylıklarının kesilmemesi öngörülmektedir. Kısa süreli çalışmaya tabi işler ise çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir

“Kısa süreli çalışma” kavramı oldukça muğlak bir kavramdır. İş hukukunda belirli süreli, belirsiz süreli sürekli iş akdiyle çalışma kavramları ile süreksiz çalışma kavramı bulunmaktadır. Bunun haricinde kısmi süreli çalışma ve tam süreli çalışma ayrımı vardır. Yukarıda belirtilen hiçbir ayrıma ve çalışma türüne uymayan kısa süreli çalışma iş hukukunun temel ilkelerine aykırı bir çalışma türü olan “kayıtdışı” çalışmayı da içerisinde barındıran bir kavramdır.

Bu çalışmanın temel özelliklerinin bir yönetmelik ile belirlenmesi ise yürütmeye yetki devrinin sınırlarını aşan ve adeta bir yasal düzenleme yaparak bir çalışma biçimini tanımlama yetkisi vermektedir. Tanınan yetkinin kullanım ölçütü belirlenmiş değildir. Bu bakımdan, hukuki güvenlik ilkesi açısından sorunlu olduğundan bu madde Anayasa'nın 2. maddesine ve 7. maddesine aykırı bulunmaktadır

Ayrıca esas açısından söz konusu düzenlemenin Anayasanın sosyal güvenlik hakkını düzenleyen 60 ve 62. maddelerine aykırılık açısından ayrıca değerlendirilmesi gerekir.

Anayasanın 62. Maddesinde; Yurtdışında yaşayan yurttaşlarımızın Türkiye’de yaşayan yurttaşlarımızla aynı haklara tabi tutulmasını öngörmektedir. Bu düzenleme ile Türkiye’de yaşayan sigortalılar ile yabancı ülkelerde yaşayan sigortalılar arasında yabancı ülkelerde yaşayanlar lehine bir ayrımcılık yaratmaktadır.

Şöyle ki, yurtdışında yaşayan bir 3201 sayılı yasa kapsamındaki bir sigortalı yeniden çalışmaya başlasa dahi herhangi bir prim ödeme veya sosyal güvenlik destek

primi ödemedem emekli aylığını almaya devam ederken, Türkiye'deki bir emekli 2008 öncesi emekli olmuşsa emekli aylığını almaya devam etmek isterse bu durumda ücretli olarak çalışmaya başlarsa Sosyal Güvenlik Destek Primi ödemek zorunda kalacaktır.

2008 sonrasında emekli olanların ise 5510 sayılı Kanununun 30. Maddesi gereğince böyle bir tercih yapma hakkı da bulunmamaktadır. Yeniden çalışmaya başlayan sigortalının emekli aylığı doğrudan kesilmektedir. Bu da doğal olarak Anayasa'nın 60. ve 62 maddelerinde ifade edilen yurtdışındaki yurttaşlarımızla Türkiye'deki yurttaşlarımız açısından sosyal güvenlik hakkı açısından bir ayırım yapılması anlamına gelmektedir.

Bu nedenlerle söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın 2, 7, 60 ve 62. maddelerine aykırılığının giderilerek yasalaştırılması gerekmektedir.

Madde metninde yer alan kısmi iyileştirmeyi olumlu karşılamakla birlikte yetersiz bulmaktayız. Söz konusu değişikliklerin yurt içi ve yurt dışında çalışanlar açısından farklılık yaratmadan gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca yurt dışındaki vatandaşlarımızın emeklilik düzenlemeleri bir bütünlük içinde ele alınmalıdır. Torba yasalarda yer alan ve sorunları ve mahrumiyetlerle ilgili olarak palyatif çözümleri içeren hükümler yerine bu konudaki tüm düzenlemeler kapsamlı kod yasalarla yapılmalıdır.

3.3 Teklifin 4. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 4. maddesi;

*"**MADDE 4-** 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 32- 21/12/2019 tarihli ve 7197 sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen mali yıl içerisinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limiti, 2020 yılı için 7197 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde beşine kadar uygulanır."

hükümünü içermektedir.

Söz konusu maddede yer alan düzenleme ile 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna geçici madde eklenmekte, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 12. Maddesinde yer alan ve Hazine ve Maliye Bakanlığına 2020 yılı içinde genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri başlangıç ödeneklerinin yüzde üçüne kadar verilmiş olan ikrazen özel tertip

Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilme yetkisinin oranı %3'ten %5'e çıkarılmaktadır.

Teklif metninin gerekçesinde;

"Madde ile, son dönemde yaşanmakta olan COVID-19 salgın hastalığı nedeniyle kamu kurum ve kuruluşları ile kamu sermayeli bankaların mali yıl içerisinde oluşabilecek ilave finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla ihraç edilebilecek olan ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri için 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunda belirlenen limitin 2020 yılı için ilgili Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde beşine kadar olacak şekilde artırılması amaçlanmaktadır."

açıklaması yer almaktadır.

Bu düzenleme ile halen 32 milyar 460 milyon lira olan ikrazen borçlanma limiti 21 milyar 640 milyon lira artırılarak 54 milyar 101 milyon liraya çıkarılmaktadır.

Anayasa'nın 87. maddesi; Bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşme ve kabul etmeyi T.B.M.M.'nin görevleri arasında saymaktadır.

Bilindiği üzere Anayasamızda Bütçenin TBMM'ye sevk, görüşülmesi ve yasalaşması ile ilgili özel düzenleme yer almaktadır.

Söz konusu düzenleme Anayasa'nın bütçe ve kesin hesaplara ilgili düzenlemeleri içeren 161. maddesinde bulunmaktadır.

Bütçe ve kesinhesap

Madde 161 –Kamu idarelerinin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır. Malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür. Komisyonun elli beş gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve malî yılbaşına kadar karara bağlanır.

Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılmaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilme oranına göre artırılarak uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.

Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önermeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır.

Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.

Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur.....”

şeklinde düzenleme yer almaktadır.

Anayasamızda yer alan hükme göre sadece Bütçe ile ilgili kanun teklifi bizzat Cumhurbaşkanınca verilmekte, diğer kanun teklifleri ise yasama organı üyelerince T.B.M.M.'ye sunulmaktadır.

Kanun teklifindeki düzenleme 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna geçici madde eklenmesi suretiyle yapılmaktadır.

Ancak bu madde dolaylı olarak 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan 12. maddenin ikinci fıkrasında değişiklik yapmaktadır.

7197 sayılı 2020 Yılı Merkezi Bütçe Kanununun 12. maddesi;

“Hazine garantili imkân ve dış borcun ikraz limiti ile borç üstlenim taahhüt limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemler

MADDE 12 – (1) 2020 yılında, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre sağlanacak; garantili imkân ve dış borcun ikraz limiti 4,5 milyar ABD dolarını aşamaz.

(2) 1 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin **yüzde üçüne kadar** ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilir. Hazine ve Maliye Bakanı ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin kamu sermayeli bankalar ile kamu kurum ve kuruluşları arasındaki dağılımını, senetlerin vade, faiz ve diğer şartlarını belirlemeye yetkilidir.

(3) 2020 yılında 4749 sayılı Kanunun 8/A maddesi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca sağlanacak borç üstlenim taahhüdü 4,5 milyar ABD dolarını aşamaz.”

hükümünü taşımaktadır.

Kanun teklifinde yer alan bu maddenin atıfta bulunduğu 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5. Maddesinin 3 numaralı fıkrası;

“Malî yıl içerisinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limiti her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenir.” hükümünü taşımaktadır.

İlgili yıl bütçe kanununda yer alan bir hükümde yer alan bir oranın TBMM üyesi milletvekillerince başka bir kanuna ek geçici madde eklenmesi suretiyle verilen kanun teklifi ile değiştirilmesi anayasal açıdan mümkün müdür? **Bu bir yasama kurnazlığıdır. Bu durum Anayasa'nın 161. Maddesine aykırılık teşkil etmektedir.**

Aslında bu tartışma adına Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen **garabetle ilgili yeni bir durumu da ortaya koymaktadır.**

Bütçe Kanunu bizzat Cumhurbaşkanınca verilen yegâne kanun teklifi olduğuna göre ilgili anayasal prosedüre göre yasalaşan Merkezi Yönetim Kanununda yer alan bir hükmün milletvekilleri tarafından verilen ve başka kanunlara geçici madde eklenmesini içeren kanun teklifleri aracılığıyla değiştirilmesi Anayasa'ya aykırı olmayacak mıdır?

Söz konusu düzenleme ile ilgili olarak tartışılması gereken ikinci bir husus, söz konusu Anayasa maddesinde yer alan “*Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur.*” şeklindeki düzenleme ile bu değişiklik teklifinin bütçeye ilave bir mali külfet getirme ihtimali olduğundan kaynak gösterilmek şartıyla “bir ek bütçe teklifi” ile yasalaştırılması gereğidir.

Bu duruma ilişkin bir düzenleme 5018 sayılı Kamu Yönetimi ve Mali Kontrol Kanununun “Merkezi Yönetim Bütçesinin görüşülmesi” başlıklı 19. Maddesinde yer almaktadır.

“Madde 19-

Türkiye Büyük Millet Meclisi, merkezî yönetim bütçe kanun teklifinin metnini maddeler, gider ve gelir cetvellerini kamu idareleri itibarıyla görüşür ve oylar. Merkezî yönetim bütçe kanunu malî yıl başından önce Resmî Gazetede yayımlanır.

Kamu yatırım programı, merkezî yönetim bütçe kanununa uygun olarak anılan Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde Cumhurbaşkanı kararıyla Resmî Gazetede yayımlanır.

Merkezî yönetim bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe ödenekleri, bir önceki yıl bütçe başlangıç ödeneklerinin belirli bir oranı esas alınarak belirlenir. Geçici bütçe kanununun da çıkarılmaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirme oranına göre artırılarak uygulanır. Cari yıl bütçesinin yürürlüğe girmesiyle geçici bütçe veya yeniden değerlendirme oranına göre artırılarak belirlenen bütçe uygulaması sona erer ve o tarihe kadar yapılan harcamalar ve girişilen yüklenmeler ile tahsil olunan gelirler cari yıl bütçesine dahil edilir.

Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerindeki ödeneklerin yetersiz kalması halinde veya öngörülmeleyen hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, karşılığı gelir gösterilmek kaydıyla, **kanunla ek bütçe yapılabilir.**”

Yukarıdaki açıklamalar sonucunda kanun teklifinin 4. maddesinde yer alan düzenlemenin bizzat Cumhurbaşkanınca TBMM'ye sevk olunacak “ek bütçe” teklifi ile yapılmasının zorunlu olduğu düşünülmektedir.

Kanun teklifi metninde yer alan düzenleme yukarıda belirtilen nedenlerle Anayasa'nın 161. maddesi ile "bütçe hakkını" düzenleyen 87. maddesi hükümlerine aykırı bulunmaktadır.

Ak Parti hükümetleri daha önceden 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanununa geçici madde eklenmek suretiyle bütçe kanunlarının 3. maddesinde yer alan ve hükümete borçlanma yetkisi veren maddede yer alan tutarları artırmak amacıyla borçlanma limitini artıran düzenlemeler yaptıkları halde, (ki en son örnek 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 47. Maddesinde yapılan düzenleme ile 2019 yılı borçlanma limitinin 70 Milyar TL artırılmasıdır.) bu kez değişik bir yöntemle ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri için 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunda belirlenen limiti artırarak 32.460.635.910,00 TL'den 54.101.059.850,00 TL.'ye çıkarmaktadır

Merkez Bankasından 2020 yılı içinde önceden kullanılan kar payı avansı ödemesi ve birikmiş ihtiyat akçesi toplamı olan 40.5 Milyar TL'lik tutara rağmen, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Nisan 2020 sonu itibarıyla 72.8 Milyar TL açık verdiği, faiz harcamalarının ise 55.296 Milyar TL'ye ulaştığı anlaşılmaktadır.

2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu verilerine bakılacak olursa 140.077.196.000 TL'lik borçlanma yetkisinin 119.910.000.000 TL'lik bölümünün Nisan 2020 ayı sonu itibarıyla kullanıldığı anlaşılmıştır.

30.04.2020 tarihi itibarıyla Merkezi Yönetim Borç Stoku 1.575,6 Milyar TL.'ye ulaşmış durumdadır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından açıklanan verilere göre, 2020 Mart sonu itibarıyla, Türkiye'nin kısa vadeli (vadesi 1 yıldan kısa olan) dış borç stoku, 168,9 milyar ABD doları düzeyinde olup bunun da 121,6 milyar doları özel sektöre, 47,3 milyar doları kamuya ait bulunmaktadır.

Türkiye; ekonomisinin yapısal sorunları yanında iç ve dış konjonktürel olumsuzluklar nedeniyle borçlanma maliyetinin giderek yükselmesi gerçeği ile karşı karşıya bulunmaktadır. Son günlerde Türkiye'nin gündemini "swap anlaşmaları" işgal etmektedir.

Teklif maddesinin gerekçesinde;

"Madde ile, son dönemde yaşanmakta olan COVID-19 salgın hastalığı nedeniyle kamu kurum ve kuruluşları ile kamu sermayeli bankaların mali yıl içerisinde oluşabilecek ilave finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla ihraç edilebilecek olan ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri için 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunda belirlenen limitin 2020 yılı için ilgili Kanunun 1 inci maddesinin birinci

fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde beşine kadar olacak şekilde artırılması amaçlanmaktadır.”
açıklaması yer almaktadır.

İkrazen Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kamu kurum ve kuruluşlarına, söz konusu kurumların borçlandırılması suretiyle ihraç edilen Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleridir.

Teknik olarak “Hazine tarafından kamu kurum ve kuruluşlarına, söz konusu kurumların borçlandırılması suretiyle çıkarılan Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri” olarak tanımlansa da aslında anlamı “hatır senedidir”.

Aslında bu düzenleme ile Hazine ve Maliye Bakanlığı görünüşte Merkez Bankası kaynaklarını kullanmadan, aslında indirekt yöntemler uygulamak suretiyle Merkez Bankası'nın kaynaklarını “kamu” bankalarına aktarılmasını sağlayarak “kamu” bankalarının kredi vermeye devam etmesini mümkün kılmaktadır.

Son dönemlerde Varlık Fonu ve alt fonları vasıta kılınmak suretiyle kamu bankalarına dolaylı yollardan kaynak aktarılırken şimdi kanun teklifi metninde yer alan bu düzenleme ile bu işlemlere devam etmek için artık ilave bir kaynağa ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

22.04.2019 tarihli Kamu Bankalarına İkrazen Özel Tertip DİBS verilmesine ilişkin Bakanlık açıklaması aşağıdaki gibidir.

“Bilindiği üzere, 2019 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda, Bütçe Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde üçüne kadar ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebileceği, ihraç edilecek ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin kamu sermayeli bankalar ile kamu kurum ve kuruluşları arasındaki dağılımını, senetlerin vadesini, faiz ve diğer şartlarını belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

10 Nisan 2019 tarihinde açıklanan “Yeni Ekonomi Programı Yapısal Dönüşüm Adımları 2019”da bankacılık sektörünün sermayesinin güçlendirilmesi amacıyla çeşitli aksiyonların alınacağı kamuoyu ile paylaşılmış olup, bu kapsamda kamu bankalarının sermayelerinin güçlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmalar tamamlanmıştır.

Bu çerçevede, kamu bankalarının sermaye yapılarının güçlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 24 Nisan 2019 valör tarihli olmak üzere net 3,3 milyar Avro tutarında, 5 yıl vadeli, yıllık %4,61 faizli, kuponsuz Devlet iç borçlanma senedi; kamu sermayeli katılım bankalarının sermaye yapılarının güçlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere nominal 400 milyon Avro tutarında 5 yıl vadeli, faiz ödemesiz Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilecektir.

Bu süreçte, Türkiye Varlık Fonu (TVF) tarafından finansal piyasalarda iyileşme ve derinleşmeyi destekleme misyonu doğrultusunda 10 Nisan 2017’de kurulmuş olan TVF Piyasa İstikrar ve Denge Fonu aracı rolü üstlenmektedir. Bakanlığımız tarafından yukarıda özellikleri verilen ikrazen özel tertip DİBS’ler Piyasa İstikrar ve Denge Fonu’na (PIDF) ihraç edilecektir. PIDF, Bakanlığımız tarafından ihraç edilen ikrazen özel tertip DİBS’leri Kamu Bankalarına satarak nakit kaynak oluşturacak, sonrasında söz konusu nakit kaynağı kamu bankaları tarafından ihraç edilecek sermaye benzeri tahvillerin satın alınması amacıyla veya sermaye benzeri

İkraz kredilerinin kullanılmasında amaç, Hazine ve Maliye Bakanlığı İstatistik Bültenlerinde Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş. için ayrılan bölümde 28.083.3 Milyon TL olarak yer almaktadır. Yine aynı kayıtlardan 22.04.2020 tarihinde Türkiye Varlık Fonu Yönetimine 6.352.0 Milyon TL'lik bir kaynağın daha aktarıldığı anlaşılmaktadır.

İhraç edilen İkrazen özel tertip DİBS'lerin banka bazında dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İkrazen Özel Tertip DİBS Tutarları	
Bankalar	İhraç Tutarı (Avro)
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	1.400.000.000
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	900.000.000
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	700.000.000
Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.	150.000.000
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	150.000.000
Ara Toplam	3.300.000.000
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	100.000.000
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	100.000.000
Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.	200.000.000
Ara Toplam	400.000.000
Genel Toplam	3.700.000.000

Söz konusu tutar, Hazine ve Maliye Bakanlığı İstatistik Bültenlerinde Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş. için ayrılan bölümde 28.083.3 Milyon TL olarak yer almaktadır. Yine aynı kayıtlardan 22.04.2020 tarihinde Türkiye Varlık Fonu Yönetimine 6.352.0 Milyon TL'lik bir kaynağın daha aktarıldığı anlaşılmaktadır.

Türkiye Varlık Fonundan 11.05.2020 tarihinde yapılan bir diğer açıklamada;

"Türkiye Varlık Fonu (TVF), "T.C. Ziraat Bankası AŞ, Türkiye Halk Bankası AŞ ve Türkiye Vakıflar Bankası TAO'nun sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve yeterliliklerinin desteklenmesi amacıyla çekirdek sermayelerinin toplam 21 milyar TL artırılması için gerekli çalışmalarının başlatıldığı, söz konusu işlemin finansmanı, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından İkrazen ihraç edilen devlet iç borçlanma senetlerinin (DİBS) piyasa rayicinden bankalara satışından elde edilecek nakitle karşılanacaktır."

ifadesine yer verilmiştir.

Fondan yapılan 20.05.2020 tarihli açıklamada ise; "Finansal piyasalarda istikrar ve derinliği destekleme misyonumuz doğrultusunda kamu bankalarımızın sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve yeterliliklerinin desteklenmesi amacıyla gerçekleştirdiğimiz bu işlem sonucunda Türkiye Halk Bankası AŞ'deki ortaklık payımız yüzde 75.29 ve Türkiye Vakıflar Bankası TAO'daki payımız ise yüzde 35.99 olmuştur.

T.C. Ziraat Bankası AŞ hisselerinin tamamı hali hazırda TVF bünyesinde bulunmaktadır.”

ifadesine yer verilmiştir.

Türkiye Varlık Fonunun açıklamalarından kamu bankalarına sermaye artırımını, ortak olma, sermayelerinin güçlendirilmesi adı altında Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ikrazen ihraç edilen devlet iç borçlanma senetlerinin (DİBS) piyasa rayicinden satışı(?) yönteminin, Türkiye Varlık Fonuna bağlı alt fonlar da kullanılmak suretiyle gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Kamu bankalarının sermayelerinin artırma adı altında yapılan operasyonlar, aslında Ak Parti Hükümetlerinin yaklaşık son beş yıldır yürüttükleri kamu bankalarını kredi verme baskısı altında tutarak bu bankaların bünyelerinde yaratmış olduğu kötüleşmeyi ve zayıflamayı perdelemeyi de amaçlamaktadır. Ayrıca hükümet bu yöntemle hesapsız bir vaziyette kamu bankalarını kullanmak suretiyle kredi hacmini artırarak suni genişlemeci politikalar izlemektedir.

Söz konusu işlemler iç içe geçmiş bulunan dolambaçlı finansal işlemler vasıtasıyla yapılmaktadır. Komisyon görüşmeleri sırasında yapılan açıklamalardan yılın ilk altı ayında % 3lük limitin tamamen kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Komisyon görüşmeleri sırasında, söz konusu işlemlerin neden dolambaçlı finansal işlemler yapılarak gerçekleştirildiği, ikrazen Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri ile ilgili limitin artırılması ve bu yöntemle Merkez Bankası kaynakları kullanılarak gerçekleştirilecek parasal genişlemenin ülke ekonomisini faiz, enflasyon, kur sarmalına sokup sokmayacağına dair olarak sorulan sorulara tatminkar bir yanıt alınamamıştır.

Anayasa'nın 87 ve 161 . maddelerine de aykırı olarak kanun teklifi metnine yerleştirilen bu maddede yer alan düzenlemenin, Covid-19 bahane edilerek Ak Parti iktidarının kamu bankaları üzerindeki müdahalesini artırma amaçlı olarak kullanılacağını, ülke ekonomisini faiz-kur-enflasyon sarmalına sokma ihtimalinin oldukça fazla olacağını düşünüyoruz.

3.4 Teklifin 5. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 5. maddesi;

“MADDE 5- 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanun hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla idare

adına tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle idari yargı mercilerine açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda; taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine idarece ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin davacı tarafından mahkeme veznesine depo edilmesi şarttır. Mahkeme veznesine depo edilecek kamulaştırma bedeli, taşınmazın idare adına tescil edildiği tarih başlangıç kabul edilmek üzere, davanın açıldığı tarihe kadar yasal faizi işletilerek depo edilir. Bu bedel depo edilmeden açılan davalarda, mahkemece verilecek iki haftalık kesin süre içinde bedelin mahkeme veznesine depo edilmemesi halinde davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve yargılama gideri ile vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılır.

Birinci fıkra hükmü kanun yolu aşamasında bulunanlar dâhil derdest davalar hakkında da uygulanır.”

hükmünü içermektedir.

Madde metninin gerekçesinde

“4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (f) bendi gereğince, anılan Kanununun 14 üncü maddesinde öngörülen süre içerisinde, idari yargıda iptal davası açanların, dava açtıklarını ve yürütmenin durdurulması kararı aldıklarını belgelenmedikleri takdirde, kamulaştırma işleminin kesinleşmesi ile mahkemece tespit edilen kamulaştırma bedeli üzerinden taşınmaz mal kamulaştırma yapan idare adına tescil edilmektedir.

Uygulamada, İdare aleyhine açılan kamulaştırmanın iptali davalarında yürütmeyi durdurma kararı verilmeyip dava reddedilse bile, temyiz ve karar düzeltme aşamalarında red kararının bozulduğu ve İdare adına yapılan tescilden yıllar sonra kamulaştırma işleminin iptal edildiğine dair çok sayıda örnek vardır. İdarenin kamulaştırma amacına uygun olarak imar uygulaması, ifraz, tevhid, yapım ve yıkım işlemleri gibi tasarrufları ile taşınmazın kamulaştırma zamanındaki hal ve özelliklerinde değişiklik olmaktadır. Bu durumda idari tasarruflara göre işlem yapan, birçok kişinin mağduriyetine sebep olabilmektedir. Taşınmazın tescili ile birlikte mahkemece taşınmazın hal ve özelliklerine göre hükmedilen bedel, bedel tespiti için dava açan idarece davacıya ödenmektedir. Uzlaşıyla taşınmazı karşılığında bir bedel alan taşınmaz sahibi ile kamulaştırma kararının iptali ile idare aleyhine dava açanlar arasında eşitsiz bir durum oluşmaktadır. Doğabilecek hukuki uyuşmazlıkların adil yargılanma hakkını temin edecek şekilde ve hakkaniyete uygun olarak çözülebilmesi için yeni bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Madde ile; 5366 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılmış olan

davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda; taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine idarece ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin davacı tarafından mahkeme veznesine yasal faizi işletilerek depo edilmesi şartı getirilmesi amaçlanmaktadır.”

açıklamasına yer verilmiştir.

Söz konusu madde ile 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmektedir. 5366 sayılı Kanun kapsamında ancak Kamulaştırma Kanunu hükümlerine dayanılarak bir taşınmazın kamulaştırılmasına ilişkin olarak idari yargıda iptal davası açılması durumunda, yürütmeyi durdurma kararı verilmemesine karşın kanun yollarının ileriki aşamalarında davacı lehine (idare aleyhine) karar verilebilmektedir. Bu durumun, dava açmadan uzlaşma yoluyla taşınmazı karşılığında bir bedel alan kişiler ile kamulaştırma kararının iptali amacıyla dava açan kişiler arasında eşitsiz bir durum olduğu gerekçesiyle yeni bir düzenleme önerilmektedir.

Buna göre; bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine asliye hukuk mahkemesince kabul edilmiş olan kamulaştırma işlemine ve bu mahkemece tespit edilen kamulaştırma bedeline karşı ve idare aleyhine idari yargıda açılacak davalarda; kamulaştırma tarihinde ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin, bu taşınmazın idare adına tescil edildiği tarihten davanın açıldığı tarihe kadar hesaplanacak yasal faizi ile birlikte mahkeme veznesine depo edilmesi koşulu getirilmektedir. Bu koşul halen kanun yolu aşamasında bulunanlar dahil derdest bulunan davalar hakkında da geçerli olacaktır.

Ancak maddenin yazımından bu uygulamanın sadece geçmişe, yani hakkında kamulaştırma kararı alınmış taşınmazlar ile böyle kararlar üzerine dava aşamasında olan uyumsuzluklara uygulanması; buna karşın bu maddenin yürürlüğe girmesinden sonra alınacak kamulaştırma kararlarına karşı açılacak davalarda ise böyle bir koşulunun aranmaması öngörülmektedir. Madde metninin içerdiği bu tedvin zaafı konusunda da maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında tatminkar açıklama yapılmamıştır.

Komisyon görüşmeleri sırasında yapılan açıklamalardan söz konusu düzenlemenin 5366 sayılı Kanun kapsamındaki işlemlerle ilgili olarak yapılan kamulaştırma işleri ile ilgili olduğu, işlemlerin iptali için idare mahkemesinde idare aleyhine açılan davalarla ilişkili bir düzenleme olduğu, bir hak mahrumiyeti yaşandığı düşünüldüğünde almış bulunulan kamulaştırma bedelini depo etmek zorunluluğunun getirildiği, bunun ilgili kanunda bütünlüğü sağlama amacı taşıdığı, bunun hem açılacak olan hem de mevcut açılmış olan davalar için geçerli olduğu ifade edilmiştir.

Söz konusu düzenlemenin Anayasanın 35. Maddesinde tanımını bulan mülkiyet hakkı başlıklı düzenlemeye aykırılığı konusunda tarafımızca yöneltilen sorulara tatminkar cevaplar verilmemiştir.

Anayasanın “Mülkiyet hakkı” başlıklı 35. maddesi;

“Madde 35 – Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.”

hükümünü içermektedir.

Madde metninde yer alan *“..mahkemece tespit edilen kamulaştırma bedeline karşı ve idare aleyhine idari yargıda açılacak davalarda; kamulaştırma tarihinde ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin, bu taşınmazın idare adına tescil edildiği tarihten davanın açıldığı tarihe kadar hesaplanacak yasal faizi ile birlikte mahkeme veznesine depo edilmesi koşulu”* Anayasanın 35. maddesindeki düzenlemeye aykırılık oluşturmaktadır.

Ayrıca madde metninin birinci fıkrasında yer alan *“bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla idare adına tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle idari yargı mercilerine açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda...”* şeklindeki hükümlerle, ikinci fıkrasında yer alan *“Birinci fıkra hükmü kanun yolu aşamasında bulunanlar dâhil derdest davalar hakkında da uygulanır”* şeklindeki hükümden söz konusu geçici maddenin geçmişte açılan davalar için de yürütüleceği anlaşılmaktadır. Bu düzenlemelerin de Anayasada tanımını bulan hem erkler ayrılığı ilkesi ile yasaların geriye yürümezliği hem de hukuki güvenilirliği ilkeleri açısından Anayasa'nın 2, 6,7,8 ve 9 maddelerine aykırı olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

3.5 Teklifin 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15 ve 16. maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 6, 7, 8, 9, 10, 12,13, 14, 15 ve 16. maddelerinde yer alan düzenlemeler Yeni Koronavirüs (Covid-19) salgınının ekonomik ve sosyal hayata gözlemlenen etkileri dolayısıyla; Elektronik haberleşme hizmet sözleşmeleri ile, Bankalar, kart çıkaran kuruluşlar, Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Kanunu kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları, Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri, finansal kiralama, faktöring ve finansman şirketlerinin müşterileriyle dijital ortamda fiziki belge ve ıslak imza kullanılmadan elektronik ortamda sözleşme yapabilmelerinin ve fesih etmelerinin sağlanması ile ilgilidir.

Söz konusu düzenlemelerin yapılmasında zorunluluk bulunmasına karşın bu düzenlemelerin sektörün ilgili kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınmadan ve ilgili ihtisas komisyonlarında herhangi bir ayrıntılı değerlendirme çalışması yapılmadan yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

3.6 Teklifin 11. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 11. maddesi;

“MADDE 11- 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç ay” ibareleri “bir yıl” şeklinde ve “üç aylık” ibaresi “bir yıllık” şeklinde değiştirilmiştir.”

Madde metnin gerekçesinde;

“Madde ile, söz konusu düzenlemede yer alan 3 ay içerisinde onda birini ödeme şartı 1 yıl şeklinde yeniden düzenlenmekte, böylece borçlunun bu süre içerisinde ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirerek ödeme imkanının güçlendirilmesi ve alacaklının da alacaklarını tahsil imkanı sağlanması amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Söz konusu düzenleme ile Çek Kanunu'na Mart 2020'de (7226 sayılı kanun 49 madde) eklenen geçici 5'inci maddede değişiklik yapılması öngörülmektedir. Geçici 5'inci maddeyle, karşılıksız çek düzenleme suçundan mahkûm olanların cezalarının infazı durdurulmuş ve, tahliye edildikleri tarihten itibaren üç ay içerisinde çek bedelinin onda birini ödemeleri, kalan kısmını da üç aylık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla 15 eşit taksitte ödemeleri koşulu getirilmişti. Yapılmak istenen değişiklikle ise borcun onda birini ödeme süresi üç aydan bir yıla çıkarılmaktadır.

Buna göre kalan tutar da bir yıllık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla ve 15 eşit taksitte ödenebilecektir.

Geçmiş dönemlerde TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek ve mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır.

Komisyon ve genel kurul görüşmelerinde tüm uyarılarımız dikkate alınmadan acele ile yasalaştırılan 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un 49. maddesiyle 14.12.2009 tarih ve 5941 sayılı Çek Kanununa eklenen Geçici 5. maddedeki yer alan düzenlemelerin aradan sadece

yaklaşık 45 gün geçtikten sonra bu kanun teklifinin 11. maddesinde bulunan ve geçici 5. madde metninde yer alan sürelerin uzatılmasını içeren bir hükümlerle değiştirilmesi bu duruma en son örnek teşkil etmektedir.

Tarafı olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ek 4 no.lu protokolün 1 no.lu maddesinin iç hukuka uyarlanması amacıyla Anayasa'nın 38. Maddesinde 2001 yılında yapılan değişiklikle; *"Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz"* hükmü getirilmiş bulunmaktadır. Bilahare söz konusu hüküm de dikkate alınarak çekte hapis cezasının kendisinde beklenen sonucu yaratmadığı çok net bir şekilde ortaya konularak, tüm siyasi partilerin katılımı ile geçmiş yıllarda yapılan yasa değişikliği ile çekin karşılıksız çıkması halinde hapis cezası uygulaması yürürlükten kaldırılmış, bilahare 2016 yılında ilgili yasada yapılan değişiklikle tekrar eski uygulamaya dönülmüş bulunmaktadır. Bazı kötü niyetli tarafların durumu bir tarafa bırakıldığında genel olarak ekonomik kriz yıllarında çekin karşılıksız çıkma halinin yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

Bu maddedeki düzenlemeye karşı bir itirazımız bulunmamaktadır, yani mevcut piyasa koşulları içerisinde borcunu ödeyememiş olan çek borçluları açısından bu süreye uyulduğu takdirde uzun bir süreye tabi olsa da alacaklıya alacağını alma imkânı doğacak, borçlu da borcunu ödeyebilme imkânı yakalayacaktır.

Ancak pratik uygulamada İcra ve İflas Kanunu hükümleri içerisinde yer alan cezai hükümler var, (örneğin taahhüdün ihlaller). Şimdi, bu taahhüdün ihlallerden de şu an cezaevlerinde hükümlü vaziyette yatanlarla da ilgili de bir düzenleme yapılması ihtiyacı olduğu ortadadır. Onlara da bir ödeme kolaylığı veya benzeri şekilde bir düzenleme getirilerek hem hükümlü vaziyette cezaevinde yatanların tahliye edilmesi imkânı yaratılabilir hem de yine bir şekilde ödeme süreci yaratılabilir.

Ancak Çek Kanunu ile ilgili olarak günlük sorunları erteleyen palyatif tedbirler problemi tamamen ortadan kaldırmamaktadır. Bu düzenlemelerin çekin alacaklısı tarafı açısından da dikkate alınması gerekir. Zira piyasada "alacağını alamayan borcunu ödeyemez" kuralı mevcuttur.

Çek Kanunu'yla ilgili daha kapsamlı bir çalışma yapılmalı ve çekin garanti bir ödeme aracı olduğunu hissettirecek düzenlemeler getirilerek kamuoyu ve piyasalar rahatlatılmalıdır. Aksi hâlde her dönemde ekonominin kötü yönetildiği bugünlerde,

geçmişte ve yakın zamanda olduğu gibi ekonomik şartların kötü gittiği her dönemde çok ciddi sayıda çek borçlusu olacaktır.

Türkiye’de piyasanın bu yönüyle düzenlenmesi amaçlanıyorsa Çek Kanununun yeni baştan düzenlenerek çekin gerçekten güvenli bir ödeme aracı hâline getirilmesi gerekmektedir.

3.8 Teklifin 17. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin 17. maddesi;

“MADDE 17- 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“e) 62 nci maddesiyle 4733 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen onuncu fıkrası ve 93 üncü maddesiyle 5607 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin yeniden düzenlenen yirminci fıkrası, ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlar, satışa arz edenler, bulunduran ve nakledenler bakımından 1/7/2020 tarihinde,”

“f) 63 üncü maddesiyle 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (h) bendinin yürürlükten kaldırılmasına ilişkin değişiklik ve 93 üncü maddesiyle 5607 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin yeniden düzenlenen yirminci fıkrası, Tarım ve Orman Bakanlığından yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar bakımından 1/7/2021 tarihinde,”

hükmünü taşımaktadır.

Madde metnin gerekçesinde;

“2017 yılında 7061 sayılı Kanunla 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinde gerçekleştirilen değişiklik ile yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ve ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlar, satışa arz edenler, bulunduran ve nakledenlere adli

yaptırım öngörülmüştür. Yapılan bu değişiklik 7061 sayılı Kanunun 123 üncü maddesi uyarınca 1/7/2020 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Madde ile, söz konusu değişikliğe ilişkin fıkrada yer alan fiillerin yürürlük tarihlerinin bölünerek yeniden düzenlenmesi ve bu suretle “ticari amaçla; makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlara, satışa arz edenlere, bulunduran ve nakledenlere” yönelik cezaya ilişkin uygulamanın 1/7/2020 tarihinde yürürlüğe girmesi; “Tarım ve Orman Bakanlığından yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara” yönelik cezanın ise bir yıl (01./07/2021) ertelenmesi amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Komisyonadaki madde görüşmeleri sırasında, Türkiye'nin şu andaki mevcut koşullarında 2019 yılında, daha önce 2018 yılındaki erteleme gerekçeleri aynen mevcut olduğu, tek başına içim özelliğine sahip tütün üreticilerin kuracağı kooperatiflere ilişkin yasal düzenlemeler bugüne kadar yapılmadığı için her defasında bu yasanın yürürlük tarihi ertelendiği, bu nedenle kooperatiflerin kurulması işlemlerinin tamamlanmadığı, mevcut durumda üreticinin herhangi bir kabahati sorumluluğunun olmadığı, tütün kaçakçılığında ceza uygulamasında birtakım belirsizlikler olduğu, bazı mağduriyetlerin ortaya çıkacağı, bu durumun ilgili bölgede bir kriz ortaya çıkaracağı, bu durumun bölgede tütün üretimini tamamen bitirebileceği tarafımızca ifade olunmuştur.

Komisyon görüşmeleri sırasında bu kaygılarla ilgili olarak tarafımıza herhangi bir tatmin edici açıklamada bulunulmamış, vergi kaybından bahsedilmiş, ikincil mevzuatın ne zaman yayımlanacağı konusunda da herhangi kesin bir tarih verilememiştir.

Komisyon çalışmaları sırasında; yapılacak başvurular için yeterli süre bulunmaması sebebiyle toplumun hukuki ve cezai boyutta büyük sorunlar yaşamasının önüne geçilmesi gerekçe gösterilerek söz konusu teklif metninde yer alan süreleri 01.07.2022 tarihine kadar uzatılması yönünde tarafımızca verilen önerge kabul edilmemiştir.

Komisyonadaki görüşmeler sırasındaki açıklamalar dikkate alındığında ceza uygulaması ile ilgili düzenlemelerin bir bütün olarak ertelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Söz konusu maddelerde yer alan düzenlemelerin Tarım ve Köyişleri Komisyonunda görüşülüp ayrıntılı olarak değerlendirilmeden acele ile torba kanun teklifi ile yasalaştırılması gayretini de doğru bulmuyorumuz

3.9 Teklifin 18, 19, 20, 21, 24 ve 25.. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifte yer alan bu maddelerle, 27.06.1985 tarih 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin bazı maddeleri değiştirilmekte, bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmakta, bu kararnamelere geçici madde eklenmesi suretiyle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine (?) geçiş sırasında, geçmişteki 24 aylık sürede anayasaya ve diğer bazı yasalara aykırı olarak çıkarılan Kanun hükmünde Kararnameler ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan bazı hükümler nedeniyle kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemelerin bir bölümünde iyileştirilmenin sağlanması amaçlanmaktadır.

10.05.2018 tarih ve 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu dayanak gösterilerek, Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında 02.07.2018 tarih ve 698, 700,702,703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler yürürlüğe konulmuş, bu KHK'larla yetki aşımında da bulunularak T.B.M.M. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, üst kurullar dahil çok sayıda kamu kuruluşunun teşkilat ve kuruluş yasasının birçok maddesinde değişiklik yapılmış veya bunlardan bazıları tamamen yürürlükten kaldırılmış, ayrıca başta 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere kamu personelini ilgilendiren kanunların da bazı maddeleri değiştirilmiş veya yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu değişiklikler yapılırken bu K.H.K.'lara dayanak olarak gösterilen 10.05.2018 tarih ve 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu'nun amaç, çerçeve ve kapsamının dışına çıkılarak çok sayıda madde Anayasa'nın 1, 2, , 6, 7, 10, 11, 13, 35,

47 ,51, 56, 63, 70, 87, 91, 104, 127, 128, 130, 131, 133, 140, 159. maddelerine aykırı olarak yürürlüğe konulmuştur.

Bilhare 21.01.2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8. maddesiyle değişik 1982 Anayasasının 104. maddesinin 17. fıkrası dayanak gösterilerek Temmuz 2018 tarihinden itibaren 2229 maddeyi içeren 64 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 2649 adet Cumhurbaşkanlığı Kararı, 54 adet Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yürürlüğe konulmuştur.

Bu kararnamelerle Türkiye'nin idari yapısında kalıcı ve hızlı değişiklikler yapılmış, birçok kamu daire, kurum, kuruluş, kurulu ya kapatılmış veya bazı kamu kurumları aynı çatı altında yeniden teşkilatlandırılmış, ya başka kurumlara devredilmiş ya da direkt olarak Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmiş, Cumhurbaşkanlığında mevcut kamu yönetiminde işlevleri bulunan kamu kurum ve kuruluşlara paralel yeni kurul, başkanlık veya ofisler oluşturulmuştur.

Bu işlemler çok sayıda ve ard arda gelen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile gerçekleştiği için bu kararnamelerin gerekliliğinin, içeriğinin tartışması kamuoyunda yapılamamakta, bir önceki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kapatılan kurum/birim başka bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile tekrar açılmakta veya yeni kurulan ve bir kamu kurumu/birimi bilhare başka bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kapatılıp başka bir kamu kurumu ile birleştirilmektedir.

Bu işlemler sonucunda bazı kamu kurumları da işlevsizleştirilmiş, kamu yönetiminde mevcut bir bellek silinmiştir.

Tüm uyarılarımıza rağmen, kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemeler yapılmış, kapatılan veya işlevi değiştirilen bakanlık ve kamu kuruluşlarındaki kamu personeli kendi eğitim, görev ve birikimleri ile ilgili olmayan bakanlıklarda veya kamu kurumlarına tayin edilmiş veya kamu personeli için oluşturulan havuzlara(?) alınmış, oradan diğer kamu kurumlarına tayinleri yapılmıştır.

Kanun hükmünde Kararnameler ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan bazı hükümlerle, geçmişteki 24 aylık sürede anayasaya ve diğer bazı yasalara aykırı olarak yapılan ve kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemelerin bir bölümünün iyileştirilmesi amacıyla eski sisteme dönüş sayılabilecek düzenlemelerin **son dakika değişikliği ile verilen önergelerle 18, 19,**

20, 21, 24 ve 25. maddeler olarak bu mevcut kanun teklifi metnine komisyon görüşülmesi sırasında eklenmesi bu konudaki tespitlerimizin haklılığını ortaya koymaktadır.

Komisyon görüşmeleri sırasında, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş sırasında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnamelerde ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan bazı hükümler dolayısıyla bazı kamu personelinin kazanılmış haklarına bir ölçüde halel getirildiği zımnen kabul edilmiş, söz konusu düzenlemelerin 1100 civarında kamu personelinin ilgilendirdiği ifade olunmuştur.

Ancak söz konusu düzenlemeler Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine (?) geçiş sırasında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri Kararnamelerinin mevcut kamu yönetiminde ve kamu personel rejiminde yapmış bulunduğu tahribatı gidermekten uzaktır. Ayrıca bu düzenlemelerdeki hükümler bu geçiş işlemi sırasında hak kaybına uğrayan her seviye ve görevdeki kamu personelinin mağduriyetini gidermemektedir. Yeni sistemde iptal edildiği söylenen “Bakanlık Müşavirliği” kadroları bir nevi şahsa bağlı kadro niteliğinde tekrar sistemin içerisine yerleştirilmekte, bazı üst düzey görevliler için yapılan düzenlemelerde bir nevi eski sisteme döndüğü izlenimini veren düzenlemelere yer verilmektedir.

Söz konusu maddelerde yer alan düzenlemelerin gece yarısı verilen son dakika önermeleri yöntemiyle yapılmasını ve ayrıntılı olarak değerlendirilmeden acele ile torba kanun teklifi ile yasalaştırılması gayretini de doğru bulmuyoruz.

Bu düzenlemelerin geçiş döneminde hak kaybına uğrayan hak kaybına uğrayan her seviye ve görevdeki kamu personelinin mağduriyetini giderecek ölçekte yapılması eşitlik ve hakkaniyetin gereğidir.

Söz konusu Kanun Hükmünde Kararnameler ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerindeki düzenlemelerin tümünün T.B.M.M. çatısı altında yapılacak yasama çalışmaları marifetiyle gözden geçirilerek kamu yönetiminde ve kamu personel rejiminde yaratmış olduğu tahribatın giderilmesi gerekmektedir.

3.10 Teklifin 22 ve 23. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifte yer alan bu maddelerle 22.01.1990 tarih ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ek madde ve geçici madde eklenmesi suretiyle, Genel Yatırım ve Finansman Programı kapsamında KİT'ler ile bağlı ortaklıklarında oluşturulan iç kontrol sistemi ve iç denetçi istihdamına yasal altyapı kazandırılması, bu kapsamda iç denetçi

olarak atanacakların niteliklerinin ve özlük hakları ile mevcut denetçilerin atanmasına ilişkin esasların belirlenmesi konusunda düzenlemeler yapılmaktadır.

Söz konusu düzenlemeler mevcut iç denetçi kadrosunda görevli olanların güncel problemlerini çözmeye yöneliktir. KİT'lerde iç denetim yapısının radikal bir biçimde güncellenmesi gereği bulunmaktadır.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında KİT'lerdeki iç denetim yapısının güçlendirilmesi amacıyla ilave iç denetçi kadrosu verilmesi yönündeki talebimiz dikkate alınmamıştır.

Söz konusu maddelerde yer alan düzenlemelerin KİT Komisyonunda görüşülüp ayrıntılı olarak değerlendirilmeden acele ile torba kanun teklifi ile yasalaştırılması gayretini de doğru bulmuyoruz.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1'nci bölümde açıklanan nedenlerle bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşıması 2'nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; 3'üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu

Ankara

Abdullatif Şener

Konya

Mehmet Bekaroğlu

İstanbul

Kamil Okyay Sındır

İzmir

Emine Gülizar Emecan

İstanbul

Cavit Arı

Antalya

Süleyman Girgin

Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

2/2945 esas numaralı Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet Şerhimiz ektedir.

Genel Değerlendirme

AKP iktidarının yasa yapma tarihi, torba kanunlarla Parlamento iradesini ve kanunilik ilkesini ihlal etme tarihidir. Torba yasalarla ülkeyi yönetme arayışının çıktığı yol ise açıkça ortadadır. Kanunların çoğalmasının siyasal anlamı, icracı iktidarın ülkeyi yönetememesidir. Ancak toplumdan rıza alamayan iktidarlara, daha fazla kanun çıkarmak yoluyla yönetmeye çabalarlar ama tarih, meşruluğu olmayan kanunların birer tahakküm aracından başka bir şey olmadığını kanıtlamıştır.

Kuşkusuz ki toplumdan meşruluk alamayan kanunlar, toplum iradesi karşısında yenilmeye hep mahkûm olmuştur. 2/2945 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi de meşruluk ve hukukilik ile Parlamento iradesini hiçe saymaktadır. Teklifin komisyona geldiği haliyle 12 ayrı kanun ve kanun hükmünde kararıyla değişiklik yapmayı öngörmesi bu durumun kanıtıdır.

Temsili parlamenter sistemlerde, toplumun sorunlarını kanun yoluyla çözüme kavuşturmak için iktidar-muhalefet uyumu ve iş birliği olmazsa olmazdır. Bu uyum ve iş birliği iktidarın demokratik değerini ele verirken, muhalefetin dahiliyeti kanunların meşruiyetini artırır. Fakat AKP iktidarının yasama pratiği bu demokratik ilkenin ihlalleri ile doludur. İktidar, meşruluğunu muhalefetin hiçbir önerisini kabul etmeyerek her kanun teklifinde biraz daha tüketmektedir. Nitekim bu kanun teklifinin görüşmeleri esnasında da muhalefet milletvekilleri olarak yaptığımız eleştiriler iktidar tarafından dikkate alınmamış ve hatta 18 madde olarak komisyona gelen kanun teklifi, eklenen 9 maddenin tartışılmasına bile yeterli süre verilmeyerek 27 maddeye çıkarılarak genel kurula sevk edilmiştir. Dünya tarihi siyasal psikolojisi iktidar kibri ile dolan ve kendini muktedir sanan birinci partileri çokça deneyimledi. Bu partiler her “yaptım, oldu” dediğinde biraz daha muktedirleştiğini sanarken, esasında, siyasal tarih ve toplumsal değişim kendi aleyhinde işliyordu. Dolayısıyla iktidar kibri artarken, meşruluk azalıyor ve muhalefet için en alacakaranlık ana yaklaşıırken nihayetinde gün ışığı daha güçlü şekilde ufukta görünüyordu. Bu tasvir, bugünün Türkiyesini açıklamak için yeterince açıklayıcıdır. Bugün, Türkiye iktidarın giderek pervasızlaştığı, bir kanun yapımında bile meşruluğu, kanunilik ilkesini ve demokratik ilkeleri kibir ile karşıladığı zamanları yaşarken, öte yandan iktidarın ülkeyi yönetemediğinin her gün yeniden kanıtlandığı ve “yeni yaşam”ı inşa etme zemininin güçlü şekilde oluştuğu eşiktir.

İktidar Ülkeyi Yönetme Beceresini Yitirdi

Ülkeyi idare etme isteğinin aparatı olarak torba yasalar, Koronavirüs Pandemisi ile birlikte iktidarın, büyük buhrandan sıkıca sarıldığı paketlerle çıkmayı deneyecek kadar yönetme becerisinden uzak olduğunun bir görüngüsü olmaktadır. Ülkeyi yönetemediği açık olan iktidar, 2-2945 sıra sayılı kanun teklifi ile de bu durumu kanıtlamaktadır. Söz konusu kanun teklifi, 12 farklı kanun ve kanun hükmünde karnamede değişiklik yapılmasını öngörmekte, kanunilik ilkesi de dâhil olmak üzere hukuk devleti ile yasama erkinin, kural ve teamüllerini bypass etmektedir.

Hukuki teamüllerin yanı sıra siyasal ve sosyal teamüllerin ortadan kaldırılması da AKP iktidarının ülkeyi yönetemediğini göstermektedir. Önceki torba kanunlarda olduğu gibi bu kanun teklifinde de ilgili sivil toplum tarafları ve siyasi muhalefetin görüşleri alınmamıştır. Temsili demokrasilerde muhalefet ve sivil toplum ile ortaklaşmayan, görüşlerini arak yasama sürecine katmayan her türlü kanun teklifi girişimi meşruluk sorunu yaşayacaktır- ki bugüne kadar da yaşamaktadır. Dolayısıyla söz konusu kanun teklifi, birçok açıdan usulen meşruluk sorunu yaşamaktadır.

İşbu Kanun teklifi, içeriği itibariyle de AKP iktidarının toplumla bağını yitirdiğini ve yönetemediğini göstermektedir. Toplumla bağ kuramadığı için herhangi bir toplumsal sorunu çözmek amacıyla çıkardığı yasaları aradan zaman geçmeden değiştirmek zorunda kalmaktadır. 2017 yılının sonunda çıkarılan bir kanunun aradan üç yıl geçmeden tekrar çıkarılması iktidarın yönetemediğinin kanıtıdır. Yahut Çek Kanunu'na 3 ay önce getirilen düzenlemenin, elimizdeki torba yasa teklifi ile yeniden düzenlenmek istenmesi de bu yönetememenin en bariz göstergesi olarak okunmaktadır. Bu düzenleme kapsamında; çekler ile ilgili henüz 25 Mart 2020 tarihinde yine bir torba yasa içinde Plan ve Bütçe Komisyonu'na getirilip, kanunlaşan (Kanun No. 7226) düzenleme, “öngörü sıkıntısı yaşamışız” açıklamasıyla ‘üzerinden 3 ay geçmeden’ yeniden düzenlenmek üzere Plan ve Bütçe Komisyonu'na sunulmuş, bu durum hem AKP’li üyelerin “öngörü sıkıntısı yaşamışız” cümlesinde hem de üç ayda bir değişiklik yapılmasında görüldüğü üzere yönetememenin en minyatür örneği olmuştur.

Ülkeyi yönetemediğini, Koronavirüs ile mücadelede de bir kez daha deneyimlediğimiz mevcut iktidar, topluma ve yurttaşlara karşılıksız destek, adil dağıtım gibi toplumsal-yapısal çözümler yerine; halkı borçlandırarak bir bütün olarak toplumun geleceğini ipotek altına almakta, borçlanma ile öyle bir düzeye ulaşılmakta ki, Hazine'nin bile altından kalkamayacağı ve kamu bankalarını iflasa götürecek süreç işletilmektedir. Ekonomik buhran açısından yurttaş, şirket,

kamu kaynakları ve her düzeyde büyük çöküşün eşiğine geldiği açıktır. Bu buhran çıkmanın yolları aynı zamanda AKP iktidarından kurtulmanın yolunu bulmaktır.

Çözüm Olmayan İktidar Pratiği “Komuta Ekonomisi”

İktidar, yanlış ekonomi politikalarının sonuçları ile yüzleşmemek için ekonomi taraflarının tümüne yönelik “komuta ekonomisi” uygulamalarını hayata geçirmek istiyor. Anayasal ve yasal açıdan düzenleyici ve denetleyici kurumların görev ve misyonlarını hiçe sayıyor ve yanlış ekonomi politikalarının hayata geçirilmesi için bankalar, şirketler, esnaflar üzerinde bekçi görevi ve misyonunu görecek şekilde bu düzenleyici ve denetleyici kurumları politik aparat olarak kullanıyor. Örneğin, BDDK’nın yasal görevi düzenleme ve denetleme iken, son aktif rasyosu düzenlemesi ile bu kurum, yasal kurum olmaktan çıkarılıp iktidarın bankalar üzerindeki sopası haline dönüştürülüyor. Üstelik "aktif rasyosu" nun denklemi değiştirilerek bankaların daha fazla kredi vermesi sağlanmaya çalışılmış, buna rağmen böyle davranmayanlara ceza uygulanmıştır.

AKP iktidarı “elindeki tek araç çekiç olan, her şeyi çivi sanır” misali bir yandan yanıfta ısrarcı olmasına sebep olan iktidar kibri, diğer yandan muktedirlik iddiasını taşıyan hezeyanları ile birlikte hem kendisi Türkiye ekonomisindeki çöküşü hızlandıracak politikaları devreye koyuyor hem de tüm ekonomi taraflarının kendisinin yanlış kararlarına uyması ve dolayısıyla büyük çöküşün içine çekilmesini komuta ekonomisi ile sağlamaya çalışıyor.

Siyasal ve toplumsal alanda “komuta” ile yönetmek isteyen iktidar, krizin derinleşmesi ile birlikte bu yönetme tarz ve isteğini ekonomik alana da taşımak için her türlü aracı kullanmaktan vazgeçmiyor. Kredi vermek istemeyen bankalara kurumlar aracılığıyla baskı uyguluyor, yandaş olmak istemeyen esnafların iflase sürüklemek istiyor, en küçük iktisadi birime bile yandaş-aparat lenslerini takarak bakıyor. Elbette ki, bu tarz bir politik yaklaşımı dünyada bir tek AKP hayata geçirmedir. AKP’den önce de sayısız iktidar aynı psiko-patoloji ile her şeye kadir olduğunu düşündü ve “komuta” ile yönetmek istedi. Fakat tarih aynı zamanda bu iktidarların halkla bağının koptuğunu, meşruluklarını yitirdiklerini ve ne kadar devletin baskı araçlarını kullanırlarsa kullansınlar hep kaybettiklerini yazdı.

Pandeminin Yarattığı Tahribatlara Karşı İktidar Tutumu: “Görmezsen Yoktur!”

Koronavirüs pandemisinin tedbirlerinin yumuşatılmasının hemen ertesinde TBMM Plan Bütçe Komisyonuna gelen ilk kanun teklifi, pandeminin yarattığı hasarları gidermekle ilgili tek bir çözüm sunmamaktadır. Tarihe not düşmek adına pandeminin yarattığı tahribatın bir kısmını da olsa ifade etmek gerekir. DİSK-AR’a göre koronavirüs pandemisi ile birlikte geniş tanımlı işsiz sayısı 6 milyon artarak 13 milyon 385 bine yükseldi. 33 milyon 966 milyon olarak dikkate aldığımız geniş işgücüne göre revize edilmiş geniş tanımlı işsizlik (istihdam kaybı dahil) oranı ise yüzde 39 olarak hesaplandı. AKP iktidarı tarafından getirilen kanun teklifinde işsizliğe çözüm üretecek tek bir madde söz konusu değildir. Pandeminin tahribatından korunmak için sadece ihtiyaç kredisini “ilk defa” kullanan 912 bin yurttaş söz konusudur. Borç başlığı altında ifade etmek gerekir ki, Türkiye’de 32,5 milyon yurttaşın bankalara toplam 650 milyar liranın üzerinde kredi borcu var. Kişi başına düşen borç 20.000 TL’nin üzerindedir. Fakat bu kanun teklifi, yurttaşların kredi borçlanmalarına dair de hiçbir çözüm getirmemektedir. Merkez Bankası açıklamasına göre Nisan ayı cari işlemler dengesi 5,06 milyar dolar açık verdi. Beklentilerin çok üstünde gerçekleşen bu açığa rağmen TBMM Plan Bütçe Komisyonu AKP ve MHP’li üyeleri bu soruna da gözlerini kapayarak torba kanunu genel kurula sevk etti. Daha birçok iktisadi gösterge ekonominin pandemiden korkunç derecede kötü etkilendiği gerçeği göstermesine rağmen AKP iktidarı, toplumla arasındaki bağ koptuğu için bu yaraların sarılmasına dair bir adım atmak yerine “görmezsen yoktur” gibi inkâr eden, çözüm üretmeyen ve dolayısıyla yönetemeyen konumdaki ısrarını sürdürmektedir.

Nihayetinde söz konusu kanun teklifi toplumun sorunlarını görmeyen, pandeminin yarattığı tahribatları gidermeyi amaçlamayan bir niteliğe sahiptir. Yurttaşların borçlu ve işsiz olduğu, esnaflar için ödemelerin devam ettiği ama çarkların dönmediği, kamunun yanlış iktidar politikaları neticesinde hızlı bir batışa doğru sürüklendiği bir dönemde olduğumuz açıktır. Halihazırda ortada duran bu korkunç tablonun sorumlusu AKP iktidarındır. Ekonomik krizi inkâr eden, ürettiği ekonomi politikaları ile krizi yanlış okuduğunu gösteren iktidarın Türkiye’yi yönetme kabiliyeti kalmamıştır.

Çözüm İşçiyi, İşsizi, Üreticiyi, İş Yerini Koruyan Güvence Paketimizde!

TBMM Başkanlığına sunduğumuz, Koronavirüs Salgınına Karşı Acil Durum Önlemleri içeren kanun teklifimizin hayata geçirilmesi hiç olmadığı kadar aciliyet ve önem arz etmektedir. Kanun teklifimiz gerek kalıcı gerekse de geçici olarak öngördüğü düzenlemelerle Türkiye

ekonomisinin koronavirüs pandemisi sonrası nefes almasını sağlayacak ilk adımları güçlü şekilde belirlemiştir. Bu kapsamda Kanun Teklifimiz ile;

- 2020 yılı boyunca işten çıkarmaların yasaklanması,
- 30 Haziran 2020 tarihine kadar, temel ihtiyaçlar dışındaki sektörlerdeki faaliyetler durdurulması, işçiler ücretli izne çıkarılması, işçiler üzerinden alınan tüm vergilerin devlet bütçesinden karşılanması ile bu sürenin yıl sonuna kadar uzatılabilmesi,
- Kalıcı düzenleme olarak, merkezi yönetim bütçesinden işsizlere ve 2.500 TL'nin altında geliri olanlara, herhangi bir şart aranmaksızın, güncel açlık sınırını tamamlayacak şekilde doğrudan gelir desteği sağlanması,
- Kalıcı düzenleme olarak günlük, ev eksenli çalışan, yalnız yaşayan ve çocuklarına bakmak zorunda olan alt gelir grubundaki kadınlara, her ay 2.500 TL doğrudan gelir desteği sağlanması,
- Ülkemizde yaşayan mülteci ve göçmenlere, 30 Eylül 2020 tarihine kadar, her ay 2.500 TL gelir desteği sağlanması,
- Kalıcı bir düzenleme olarak, en düşük emekli maaşının 2,500 TL olarak belirlenmesi,
- Çiftçi borçlarının ertelenmesi, çiftçi desteklerinin ilgili yasanın emrettiği GSYH'nin yüzde biri oranında olmak üzere derhal ödenmesi,
- Faaliyeti durdurulan tüm esnaflara salgın süresi için 2.500 TL doğrudan gelir desteği sağlanması,
- Gerçek ve tüzel kişilerin bankalara olan kredi kartı, ihtiyaç kredisi ve diğer tüm kredi borçları faizsiz şekilde yıl sonuna kadar ertelenmesi,
- Salgın ilk gününden başlayarak tüm kira ödemeleri 30 Eylül 2020 tarihine kadar dondurulması ve gerekirse yıl sonuna kadar uzatılması ile yalnızca kira geliri ile geçinenlere Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 2.500 TL doğrudan gelir desteği sağlanması,
- Kalıcı bir düzenleme olarak, elektrik, su, doğalgaz, telefon ve internet gibi temel ihtiyaçlar tek hane için ihtiyaç sınırına kadar ücretsiz hale getirilmesi,
- Kalıcı bir düzenleme olarak, asgari ücret vergiden muaf hale getirilmesi,
- Tüm KYK borçlarının silinmesi,
- Özel sağlık kuruluşlarının kamulaştırılması,

gibi düzenlemelerin hayata geçmesinin Türkiye ekonomisini her ölçekte rahatlatacağını ve bu düzenlemelerin esasında sosyal devlet olmanın gereği olarak öne çıktığını belirtiyoruz.

Madde Değerlendirmeleri

Madde 1: Madde ile, Vakıf Gayri Menkul Yatırım Ortaklığı Anonim Şirketinin, diğer kamu bankaları ve bunların bağlı ortaklık ve iştiraklerine sağlanan, Kamu İhale Yasasından muaf olma hakkından yararlanması amaçlanmaktadır. Fakat bu ve benzeri düzenlemeler istisnaların kural haline gelmesi riskini barındırmaktadır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu son dönemde sağlanan pek çok istisna ile devre dışı kalmak üzeredir. Sağlanan istisnalar yolsuzluk ekonomisini büyötmektedir.

Madde 2: Madde ile 2020 yılı içerisinde deprem ve doğal afetlerden zarar gören Elazığ, Diyarbakır, Malatya, Adıyaman, Tunceli, Van ve Manisa'da yaşayanların mağduriyetlerinin giderilmesi için ek önlemler alınması öngörülmektedir. Bu konularda yapısal bir düzenleme yapmak yerine sürekli olarak istisna getiren düzenlemeler yapılmakta ve bu düzenlemelerin sonucu olarak, olası doğal afet durumlarında, büyük mağduriyetler meydana gelmektedir. Yaklaşık iki yıl önce getirilen imar affı ile sorunlara çözüm üretmek yerine sorunlar daha da büyümüş, imar affından yararlanan iller arasında yer alan Malatya ve Elâzığ dahil, bazı illerde meydana gelen deprem sonrası yıkıcı sonuçlar ortaya çıkmıştır. İstisna düzenlemeler yapmak yerine yapısal düzenlemelerle soruna kalıcı çözümler üretmek gerekmektedir. Bu konuda; Çevre Bakanlığı, Belediyeler ve yerel yönetimler gibi yetkili kurumların da dahil olduğu ortak bir çalışma ortaya koymakta fayda vardır. Kentsel dönüşümler genellikle rantın yüksek olduğu yerlerde yapılırken, rantın düşük olduğu yerlerde halkın can güvenliğini sağlamaya dönük tedbirler yeterince alınmamaktadır. Sorunlara kalıcı çözümler bulmak yerine palyatif tedbirlerle yol almak Yasama'nın yapısal bir sorunu haline gelmiştir. Bu yasa teklifi de sorunu çözmek yerine geçici tedbirler sunmaktadır. Bu sebeple düzenleme bütünlüklü çözümler önermediği için yetersizdir.

Madde 3: 3201 sayılı Kanunun 6. Maddesinde değerlendirilen sürelerle istinaden aylık tahsisi yapılabilmesi için; Yurda kesin olarak dönülmüş olması, tahakkuk ettirilen borcunun tamamının ödenmiş olması, borcunun tamamının ödenmesinden sonra yazılı istekte bulunulması şartları mevcuttur. Yukarıdaki şartları yerine getirenlerden tahsise hak kazananların aylıkları, yazılı istek tarihini takip eden aybaşından itibaren başlatılmak üzere 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 506 sayılı Kanunun geçici 20. Maddesi hükümlerine göre bağlanması kararlaştırılmıştır. Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke

mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilmesi, Türkiye'de sigortalı olarak çalışmaya başlayanlar hakkında 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışılmasına ilişkin hükümleri uygulanması öngörülmüştür. Yurt içinde veya yurt dışında çalışması sona erenlerin veya ikamete dayalı bir ödenek alanlardan ödenekleri sona erenlerin, aylıklarının tekrar ödenmesi için yazılı talepte bulunmaları halinde, talep tarihini izleyen aybaşından itibaren aylıkları tekrar ödenmeye başlanması hükme bağlanmıştır. Yapılan düzenlemede eşitlik ilkesine aykırı bir durum söz konusudur. Türkiye'den emekli olan bir kişinin yurt dışında tam zamanlı, yarı zamanlı istediği gibi çalışabilmesi gerekir. 5510 sayılı SGK Mevzuatına göre, Türkiye'de bir işçi emekli olsa dahi, kamu kurumu haricinde herhangi bir iş yerinde çalışabilmekte ve bu durumda SGK emeklilik aylığı kesilmemektedir. Yurtdışında çalışmış ve oradaki prim günlerini saydırarak Türkiye'den emekli olan bir kişinin tekrar yurtdışında çalışmaya başlaması durumunda aylığının kesilmesi çifte standarda neden olabilecektir. Ayrıca teklifte kısmi süreli çalışmaya ilişkin bir düzenleme de söz konusudur. Bu düzenleme yurtdışında tekrar çalışmak zorunda kalan emekçiler, emeklilik aylıklarının kesilmemesi için, tam zamanlı çalışma yerine kısmi süreli çalışmaya razı olmak zorunda kalabilirler. Bu da, kapitalist sömürü ilişkilerinin maliyetleri azaltmak gerekçesiyle geliştirdiği bir çalışma yöntemi olan esnek ve güvencesiz çalışmaya olanak sağlayacaktır. Düzenleme bu yönüyle eksiktir.

Madde 4: Türkiye Koronavirüs öncesi ciddi yapısal sorunlarla karşı karşıya kalmış ve henüz bu sorunlara çözüm üretmemişken Koronavirüs'ün ekonomi üzerinde meydana getirdiği ağır tahribatlara maruz kalmıştır. Ülkenin ekonomik alanda en yapısal sorunu olan işsizlik rakamları, geniş tanımlı, Pandemi öncesi 8 milyon civarındayken Pandemi süreciyle birlikte bu rakam daha da artmıştır. Ülkenin istatistikî verilerini derleyen, yöneticilerinin liyakata dayalı atamalardan çok iltimasa dayalı atamalarıyla gündeme gelen TÜİK'in yayınladığı verilere göre mart ayında işsizlik düşmüş görünmektedir fakat yaşanan gerçeklik, verilerin tersi olduğunu göstermektedir. Pandemi sürecinde birçok işyeri kapanmış, yaşanan ağır ekonomik durgunluk sürecinde cirolarını kaybeden işyerleri, ilk iş olarak çalışanlarının işine son vermiştir. Bu da işsizliği artıran en önemli sebeplerden birisi olmuştur. İktidar tarafından ekonomiye yönelik alınan tedbirler, krizin ciddiyetle ele alınmadığını göstermekle beraber günü kurtarmaya yönelik olarak ortaya konan, palyatif çözümler içeren tedbirler ortaya çıkmakta ve bu 'tedbirler' ekonomiyi kurlsuz, plansız ve denetimsiz bir alana doğru sürüklemektedir. Yaklaşık 10 yılda

bir ekonomik kriz girdabına sürüklenen Türkiye ekonomisinde geçen krizleri tetikleyen en önemli faktörlerden birisi de Merkez Bankası tarafından para basmak suretiyle ekonomiyi canlandırma arayışı olmuştur. Kontrolsüz yapılan para basmanın sonucu; yüksek enflasyon, reel gelirin düşmesi, varlık değerlerinin şişmesi ve döviz kuru krizi gibi bir kısır döngü olmuştur. Son zamanlarda dünya genelinde yaşanan parasal genişlemeye, gevşek maliye politikalarıyla beraber, paralel olarak T.C. Merkez Bankası tarafından piyasaya kontrolsüz bir şekilde para pompalanmış, yılbaşından bu yana 180 milyar TL, bu da konvertibl olmayan Türk Lirası için riskleri arttırmıştır. Bu açıdan TL'nin kovertible olma özelliği de Merkez Bankası'nın yanlış politikaları neticesinde azalmaktadır. Arzda, istihdamda ve talepte toparlanmaya sebep olmayan ve parasal genişlemelerin başladığı gün itibariyle borsada artışların olması yapılan işlerin bir programa kanalize edilmeden gerçekleştirildiğini ortaya çıkarmaktadır. Son zamanlarda kamu bankaları üzerinden piyasaya çok fazla kredi pompalanmış, kredi piyasasında payları oldukça düşük olan kamu bankalarının, kredi piyasasındaki oranı yüzde 50'nin üzerine çıkmıştır. Yapısal sorunları olan ekonomiyi ayakta tutmak için piyasaya para enjekte etmek zorunda kalan iktidar Merkez Bankası üzerinden hamle yapmıştır. Merkez Bankası, bankaların elindeki yaklaşık 50 milyar lira değerindeki devlet kağıtlarını almış, yani bankalara 50 milyar liralık kaynak sağlamış ancak Merkez Bankası'ndan alınan paralar bankalar tarafından yatırımı, üretimi ve istihdamı artıran krediler olarak kullanılmak yerine, risksiz ve yüksek faiz getirisi olan Hazine Bonolarına ve DİBS'ne yatırılmıştır. Bu işlem, bankaların çifte kazanç, Merkez Bankasından düşük faizle borçlanıp Hazine'ye/Devlete yüksek faizle borç verme, elde etmelerine sebep olurken halkın borç yükünü arttırmaktadır. Bankalar zenginleşirken bu işlemlerin faturası ödetilen halk yoksullaşmaktadır. İşleri kredi yaratmak olan bankaların böyle davranmalarına sebebi ise ekonomi yönetiminin aldıkları kararlara ve piyasaya güven duymamalarıdır. Bu kararların yanı sıra, kuruluş amacı bankacılık sektöründeki riskleri azaltmak olan BDDK aracılığıyla kuruluş amacına aykırı olacak şekilde riskleri arttırmaya dönük Aktif Rasyosu Oranı arttırılmış, bankalar kredi vermeye zorlanmış buna rağmen kredi piyasası canlandırılmamıştır. İktidar tarafından uygulamaya konan 'komuta ekonomisi' uygulamaları dahi piyasada gerekli güveni sağlamaya yetmemiştir. Düzenlemeyle, kamu bankaları ile kamu kurumlarının sermaye yapılarının güçlendirilmesi gerekçesiyle, İkrazen Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senet ihraç limiti yüzde 3'ten yüzde 5'e çıkarılmaktadır. Hazine'nin piyasadan alacağı 21,6 milyar liralık borcun tamamının sermayelerini arttırmaları için, Türkiye Varlık Fonu (TVF) üzerinden, 3 kamu bankasına gönderilmesi amaçlanmaktadır. Bu şekilde kamu bankalarının 22 milyar liralık ek finansman sağlanması amaçlanmaktadır. 2020 yılı için 140 milyar liranın üzerinde piyasadan

borçlanması planlanan Hazine virüs süresince pek çok defa borçlanmaya gitmiştir. Borçlanmanın bu hızla devam etmesi halinde yaklaşık, 2020 için, 300 milyar liralık bir bütçe açığının gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu rakam 2020 Merkezi Yönetim Bütçesinin %30'una tekabül etmektedir. Bu borçlanmaya rağmen yeni kredi paketi açıklanmış ve bu pakete kaynak oluşturmak için 54,1 milyar lira ilave borçlanma yapılması öngörülmektedir. İlgili maddede yapılan düzenleme, kamu bankaları üzerinden dağıtılan düşük faizli, ucuz kredilerin, kasadaki parayla değil devletin piyasadan yapacağı yeni borçlanmalarla karşılanacağını göstermektedir. Kaldı ki devletin iç borç çevirme oranı 2019'da % 132,4 iken bu oran 2020'de ortalama % 160'lara, Nisan 2020 için bu oran % 295'e çıkmıştır. Bu tarz borçlanma senetleri, Hazine'nin kamu kurumlarıyla kamu bankalarına olan borçlarının ödenmesinde, yani Hazine'nin bu kurumlara para aktarmasında kullanılmaktadır. Hazine, kamu kurumlarına bu yolla para aktarabilmek için piyasa faizleri üzerinden piyasadan borç para almakta sonrasında ise aldığı paraları ilgili kurumlara aktarmaktadır; yapılan bu işlem sonucunda kamunun/halkın borç yükü daha da artmaktadır. Hazine'nin bu şekilde borçlanma yetkisi, 2019 yılına kadar bütçe başlangıç ödeneklerinin yüzde 1'i ile sınırlandırılmışken, bu sınır 2019 yılında ise yüzde 3'e çıkarılmış ve bu kanun teklifinde yer alan düzenlemeyle borçlanma oranı yüzde 5'e çıkarılmaktadır. Teklifin yasalaşması halinde, sene başında 32 milyar 460 milyon liralık özel borçlanma yetkisi verilen Hazine, piyasadan 21 milyar 640 milyon lira daha borç alma imkânına kavuşacak ve bu halkın borç yükünü 22 milyar lira daha arttıracaktır. Borcu alanla borcu ödeyen sosyal sınıflar aynı olmadığı için bu borçlanmalar halkın sırtına yeni yükler getirecektir. Bu sebeple bu madde teklifi kabul edilebilir değildir.

Madde 5: Madde ile; 5366 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda; taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine idarece ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin davacı tarafından mahkeme veznesine yasal faizi işletilerek depo edilmesi şartı getirilmesi amaçlanmaktadır. Anayasanın Temel hak ve hürriyetlerin korunması başlıklı 40. Maddesi: “Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir. (Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır. Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da

kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır.” şeklinde düzenlenmiştir. Anayasanın 36. maddesi hak arama hürriyetini garanti altına almıştır. Bu kapsamda hakları ihlal edilen herkesin meşru vasıta ve yollardan davalı ve davacı olması esasen kişinin korunması gereken anayasal bir hakkıdır. Her ne kadar yasama tarafından meşru vasıta ve yollara erişime ilişkin çeşitli usul ve esasların belirleneceği kabul edilse de bu düzenlemeler Anayasanın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama hürriyetine engel teşkil etmemelidir. Bu hususlara göre ilgili yasa değişikliği teklifinde “... bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda; taşınmazın idare adına karar verilmesi üzerine idarece ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin davacı tarafından mahkeme vizesine yasal faizi işletilerek depo edilmesi şartı getirilmesi” Anayasada güvence altına alınan hak arama hürriyetine hanel getireceği açıktır. Nitekim yıllar boyunca kendi taşınmazının gelirinden uzak kalmış kimse için; ilgili kamulaştırma bedelinin faizi ile birlikte depo edilmesinin dava şartı haline getirilmesi ve ağır bir maddi külfet altında bırakılması, bu kimsenin mahkemeye erişim hakkını ortadan kaldırmakta ve dolayısıyla anayasanın ilgili maddesinin açık ihlaline neden olmaktadır. Bireyi devlete karşı güçsüz düşüren ve devlet lehine düzenleme yapan bu madde ile yurttaşların hak arama özgürlüğü kısıtlanacağı için teklife karşı olduğumuzu belirtiyoruz.

Madde 6-7-9-10-12-13-14-15-16: İşbu kanun teklifinin 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15 ve 16. maddeleriyle, Bankacılık Kanunu, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu, Elektronik Haberleşme Kanunu, Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu’nda ve Ödeme ve Menkul Kıymetler Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun’da değişiklik yapılarak, sözleşmelerin elektronik ortamda akdi ve feshi mümkün kılınmaktadır. Ülkemizde finansal ve elektronik okuryazarlığın ne seviyede olduğunun etkili bir analizi yapılmadan böylesi bir kanun değişikliğine gitmenin uzun vadede çeşitli mağduriyetler yaratacağı ortadadır. Bilhassa finansal konulardaki anlaşma ve fesihlerde önem arz eden “yüz yüzelik ilkesi”nin ikinci plana atılmasını öneren söz konusu değişikliklerin, mağduriyetlere yol açacağı, kötüye kullanımlar dolayısıyla dolandırıcılık vakalarının artmasına sebep olacağı açıktır. İnternet ve telefon üzerinden dolandırıcılığın oldukça yaygın olduğunu göz önünde bulundurarak elektronik ortamda düzenlenecek banka ve kredi sözleşmelerinin sanal bankacılık uygulamasını kullanmaya vakıf

olmayan kişiler için mağduriyete yol açacağını belirtmeliyiz. Elektronik ortama geçiş süreci özellikle bankacılık sektöründe çalışan binlerce emekçinin işlerini kaybetmesine sebep olacaktır. Yurttaşları istihdam etmekte yaşanan zorluklar ortadayken yeni iş alanları yaratılmadan iş sahalarını daraltacak düzenlemeler yapmak 13 milyonu geçen işsizlere yenilerinin katılmasına neden olacaktır.

Madde 11: AKP iktidarı, yasama usulünde olağan hale getirerek dayattığı “torba yasa” mantığıyla, bağımsız olması gereken yasama erkini, Saray’ın himayesine devretmekte ve Saray’dan gelen “ferman”lar, adeta ‘oldu bittiye getirilerek’ kanunlaştırılmaktadır. İşbu madde tam da AKP’nin ‘bağımsız yasama’ yerine ikame etmeye çalıştığı “fermancılık” tarzının malullüğünü ortaya koymaktadır. Söz konusu madde teklifi, aynı zamanda, hemen her kanun teklifi görüşmesinde ısrarla yinedeğimiz “etki analizi” eksikliğini de gözler önüne sermektedir. 25 Mart 2020 tarihinde yine bir torba yasa içinde Plan ve Bütçe Komisyonu’na getirilip, kanunlaşan (Kanun No. 7226) düzenleme, “öngörü sınıtı sınıtı yaşamışız” açıklamasıyla ‘üzerinden 3 ay geçmeden’ yeniden düzenlenmek üzere Plan ve Bütçe Komisyonu’na sunulmuştur. Söz konusu madde ile 5941 sayılı Çek Kanunu’na geçici madde eklenerek, karşılıksız çek keşide etmekten mahkûm olanların, tahliye tarihinden itibaren, çek bedelinin ödemeyen kısmının onda birini en geç 3 ay içerisinde ödemesi düzenlenmekteydi. 25 Mart’ta torba yasa içinde görüşülüp, 26 Mart’ta kanunlaşan maddede “3 ay” olarak belirlenen ödeme süresi, bu kez, işbu torba yasa teklifinde, 9 ay daha eklenerek “1 yıl” olarak düzenlenmek istenmektedir. Koronavirüs pandemisi koşullarında karşılıksız çek vermekten mahkûm olan ve çekin karşılığını alamadığı için mağdur olan tarafların, ödeme ve tahsil sınıtı sınıtı gidermek amacıyla bir düzenleme yapılmasına olumlu yaklaşmaktayız. Bu madde, Plan ve Bütçe Komisyonu’nda ilk kez görüşüldüğünde, ödeme için verilen “3 aylık” sürenin yeterli gelmeyeceğini, derinlemesine görüşülüp, gerekirse sürenin uzatılması gerektiğini ifade etmiştik. HDP olarak, bu önerimiz kabul edilseydi, bu madde bugün yeniden düzenlenmek zorunda kalmayacaktı. Öte yandan, aynı düzenlemenin yaklaşık üç ay içinde ikinci kez Plan ve Bütçe Komisyonu’na getirilerek ödeme için verilen sürenin 3 katı oranında artırılmak istenmesi, içinde bulunduğumuz derin ekonomik kriz koşullarında süren ödeme zorluğunun pandemi ile birlikte geldiği durumun vahametini de ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu madde teklifinin etki analizinin etkili biçimde yapılarak mağduriyetleri tam anlamıyla giderecek biçimde yeniden düzenleme yapılmalıdır.

Madde 17: Bu madde, 2017 yılında çıkarılmış olan ve yürürlüğü birkaç kez ertelenen tütün ürünlerinin satış, tüketim ve dolayısıyla üretimine ilişkin Kaçakçılık Kanunu’nda yapılmış bir düzenlemeyi tekrardan ertelemeyi öngörmektedir. Ancak ortada ciddi bir sorun vardır. 2017 yılında getirilen söz konusu düzenleme yeniden ertelenirken bu kez ikili bir ayrıma gidilmektedir. Buna göre Tarım ve Orman Bakanlığı’ndan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar bakımından 1 Temmuz 2021 tarihinde; ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlar, satışa arz edenler, bulunduran ve nakledenler bakımından 1 Temmuz 2020 tarihine kadar erteleme getiriliyor. Yani kamuoyundaki tabirle tütünün kendisi için ayrı fakat tütünü kâğıda sarılıp içime hazır hale getirilmiş biçimi için ayrı erteleme tarihleri ve dolayısıyla cezai müeyyide getiriliyor. Ancak tütünü, kâğıda sarılmış tütünden ayırarak ayrı ayrı düzenlemek doğru ve mantıklı değildir. Tütünün tüketici için tütünün kâğıda sarılmamış halinin bir anlamı yoktur. Öte taraftan yasal düzenleme uyarınca çıkarılmış olması gereken yönetmeliğin Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından aradan yıllar geçmesine rağmen henüz çıkartılmamış olması da tütün ile geçimini sağlayan yurttaşların büyük mağduriyetler yaşamasına neden olmuştur, halen olmaktadır ve bu düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle de daha da fazla yaşanmasına neden olacaktır. Yine 2017’de yapılan yasal düzenlemeyle tütünde gerçekleştirilmesi öngörülen kooperatifler kurulamamıştır. Tesisleşmeler hayata geçirilememiştir. Ancak şimdi getirilmek istenen bu düzenlemeyle birlikte ülkeyi yönetenlerin sorumluluklarını yerine getirmemesi nedeniyle tütün üreticileri ve yurttaşlar cezalandırılmak istenmektedir. Bir an önce, öngörüldüğü gibi tütün alanında ilgili yönetmelik çıkarılmalı tesisleşme ve kooperatifleşme sağlanmalıdır. Yasal düzenlemenin gerektirdiği kurumsal altyapının henüz oluşturulmadığı, üretici ve tüketicinin aleyhine olan bu düzenlemenin başka bir boyutu daha vardır. Anlaşılan o ki AKP iktidarı, bu düzenlemeyle yaklaşık 8 milyar liralık bir vergi geliri de hedeflemektedir. Bu vergi de makaron içmek isteyen veya içmek durumunda kalan yurttaşların cebinden çıkacaktır. AKP iktidarı yurttaşları küresel sigara tekellerine mahkûm etmek istemektedir. Dolayısıyla AKP-MHP koalisyonu tarafından yabancı sigara tekellerine gariban yurttaşın cebinden kaynak aktaran bir düzenlemeyle karşı karşıyayız. Bu maddeyle getirilmek istenen düzenleme esasen tütün piyasasına hâkim uluslararası tekeller yararınadır. AKP iktidarı, yerel küçük tütün üreticisinden ve satıcısından değil uluslararası tütün ve sigara tekellerinden yanadır. Zaten AKP yaklaşık 18 yıllık performansı ile açık bir biçimde göstermiştir ki uygulamış olduğu neoliberal politikaların en hardcore biçimini tarımda hayata geçirmektedir. Tarımda dizginsiz piyasa ekonomisi ve vahşi kapitalizmin kuralları söz konusudur. AKP bir bütün olarak ülke tarımını ve özellikle bazı

tarım ürünlerini küresel tekellerin talanına açmıştır. Tütün de bunların başında gelmektedir. Küresel sermaye ve iktidar tekellerinin istekleri ve çıkarları doğrultusunda özellikle yerel küçük tütün üreticiliği bitirme noktasına getirilmiştir. Bu maddeyle getirilen düzenleme de esasen bu büyük fotoğrafla birlikte okunmalıdır. Kısacası ilk etapta yapılması gereken şey en azından, söz konusu düzenlemenin bir bütün olarak ertelenmesidir. Böylelikle hem gerekli yönetmeliğin çıkarılması için hem de gerekli tesisleşme ve kooperatifleşmenin hayata geçirilebilmesi için ihtiyaç duyulan zaman kazanılabilmiş olacaktır. Yani bir geçiş süreci tanımlanmalıdır. Aksi takdirde düzenleme bu haliyle yürürlüğe girecek olursa hem üreticinin hem de tüketicinin mağduriyeti artarak devam edecektir.

Erol Katırcıoğlu
İstanbul

Garı Paylan
Diyarbakır

Necdet İpekyüz
Batman

MUHALEFET ŞERHİ

Teklif Üzerine Görüşler

Türkiye’ de anayasal sistem 24 Haziran ile beraber birlikte değişmiş olsa da siyasetin aktörleri tarafından eski usul ve alışkanlıkların sürdürüldüğü gözlenmektedir. Bakanlar Kurulu’nun yerini Cumhurbaşkanı, kanun tasarılarının yerini ise kanun teklifleri almıştır. Artık yürütme, TBMM Genel Kurulu ve komisyonlarda temsil kabiliyetine sahip değildir. Bu yeni durumun gereği olan değişikliklerin hem Meclis İç Tüzüğü’nde hem de birçok farklı alanda yapılmaması yasamanın verimli çalışmasına mani olmaktadır.

Torba kanunlar, bugünkü yapıları ile yasama kalitemizdeki düşüklüğün bir göstergesidir. Neredeyse 150 yıla dayanan parlamento geleneğimizin bugün vardığı nokta açısından düşündürücüdür. Ne toplumun ihtiyaçlarını giderecek bir yasama faaliyetine ne de Meclis’ in önemli fonksiyonlarından müzakerenin sağlıklı işlemesine imkan vermektedir.

2/2945 sayılı torba kanun komisyona sunulduğunda 18 maddeden oluşmaktaydı. Son bir buçuk yıldır şahit olunan diğer örnekler göre nispeten az olsa da birçok farklı komisyonun ihtisas alanına giren düzenlemeler içeriyordu.

Bunlar;

6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu,

7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunu,

3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunu,

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunu,

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunu,

5411 sayılı Bankacılık Kanunu,

5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu,

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu,

5941 sayılı Çek Kanunu,

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu,

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu,

6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunu idi.

Görüşmeler esnasında verilen önergeler neticesinde, 375 ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hakkında yapılan değişikliklerle beraber teklifin maddelerine ilişik ek düzenlemeler sonucu teklif 27 maddeye çıkmış ve komisyondan bu haliyle geçmiştir.

Sürecin kendisi, yasama faaliyetimizin ne denli kalitesiz bir hale büründüğünün açık ispatıdır. Çek Kanunu, Bankacılık Kanunu, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu henüz birkaç ay önce birtakım değişikliklere uğramıştır. 2/2945 sayılı teklif bu kanunlarda da değişiklik öngörmektedir. Yine tütün üretim alım satım işleri, son birkaç yıldır aynı husus üzerinden değişikliğe uğramaktadır. Tüm bu hususlar partili cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş ile beraber yasama-yürütme ilişkilerini aldığı hal açısından ibret vericidir.

Diğer taraftan 2/2945 sayılı teklifin ülkenin gerçek gündemini göz ardı ediyor olduğu da açıktır. İkinci Dünya Harbi'nden bu yana insanlığın karşı karşıya olduğu en büyük tehdit olan Covid-19'un tüm ekonomimizi etkisi altına aldığı böyle bir süreçte yapılan düzenlemelerin birtakım teknik değişiklikler ile sınırlı kalması izaha muhtaçtır. Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu teklifine ek borçlanma limitini düzenleyen 4. madde dışında krizin etkilerini sınırlamaya yönelik bir değişiklik içermeyen teklif, iktidar partileri ile milletin gündemi arasındaki makasın ne denli açıldığını ortaya koymaktadır.

Kovid-19 Salgınının Türk Ekonomisi'ne Etkileri

Kovid-19 Salgını'nın küresel bir ekonomik daralmayı tetiklediği ortadadır. Yapılan analizler hem toplam arzın, hem de toplam talebin ciddi şekilde azalacağı yönündedir. Ancak toplam talebin toplam arzdan daha fazla azalacak olması, toplam üretim miktarının azalmasının yanı sıra fiyatların da reel olarak düşmesine yol açacaktır. Toplam ekonomik aktivitenin kabaca, Toplam Üretim X Fiyat olarak hesaplandığı düşünülürse, hem üretim miktarının hem fiyatların gerilemesi, toplam ekonomik aktivitenin üstünde çifte olumsuz bir etki yaşanacağını göstermektedir. Yukarıda bahsi geçen belirsizlikler nedeniyle ileriye yönelik tahminler oldukça geniş bir aralıktadır. Ancak sonuç olarak, mal ve hizmetler ucuzlamasına rağmen alıcıların azalacağı, dolayısıyla hem fiyatların hem de talebin düşmesi sonucunda 2020 yılında küresel bir deflasyon yaşanacağı konusunda bir fikir birliği vardır. Dolayısıyla Kovid-19 krizi, arz, talep ve finans şoklarının birlikte ortaya çıkmasına dayalı, bir çok farklı boyutu ve çehresi olan sistematik bir krizdir.

Ayrıca süreç oldukça dinamiktir. Yukarıda da değinildiği gibi, salgının sağlık cephesindeki savaş başarı ile neticelendirilmeden ekonomideki maliyetin nereye varacağını öngörmek mümkün gözükmemektedir. Bu durum gerek ulusal gerek uluslararası düzlemde yapılan tüm analizlere

de yansımış durumdadır. Tabloda yer alan veriler bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. IMF, Ocak ayında yayınladığı “Ekonomik Görünüm” raporunda Dünya Ekonomisi’nin 2020’de %3,3 büyüyeceğini öngörmüştü. Nisan ayının ortasında yayınladığı yeni raporda ise bu kez %3,0 daralma tahmini yaptı.

Tablo: Büyüme Beklentileri

	2020 (1)	2020 (2)
Dünya	3,3	-3
Gelişmiş Ekonomiler	1,6	-6,1
ABD	2	-5,9
Euro Bölgesi	1,3	-7,5
Almanya	1,1	-7
Fransa	1,3	-7,2
İtalya	0,5	-9,1
İspanya	1,6	-8
Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	4,4	-1
Çin	6	1,2
Hindistan	5,8	1,9
Rusya	1,9	-5,5
Brezilya	2,2	-5,3
Meksika	1	-6,6
Türkiye	3	-5

Kaynak: IMF (1) Ocak ayında yapılan tahmin (2) Nisan ayında yapılan tahmin

Birçok farklı kuruluşun yaptığı farklı değerlendirmeler mevcuttur. %3 ile %7 arasında çeşitlenen bu daralma senaryolarının hangisi gerçek olursa olsun, içinden geçtiğimiz sürecin 29 buhranından derin etkiler yaratacağı konusunda kamuoyu hemfikiridir.

Salgının etkilerinin ilk iki çeyrekle sınırlı kalacağı beklentisine dayalı öngörüler, gelişmiş ekonomilerin %6,1’lik daralacağını öngörmektedir. Salgının sarstığı İtalya’da beklenen daralmanın %9,1, sağlık sistemi sağlıklı bir şekilde işler gözükten Almanya’ da ise %7 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Diğer taraftan küresel dış ticaretteki daralmanın çeyreklik bazda 320 milyar doları aşabileceği öngörülmektedir. Salgının etkilerinin 2020 yılına yayıldığını düşündüğümüzde, küresel ticaret hacminde %10’a yakın bir daralmaya işaret etmektedir.

Tüm bunlara ek olarak krizin yaratacağı yeni işsiz sayısına dair öngörüler daha da vahimdir:

- Her ne kadar henüz salgının bilançosuna dair veriler yayınlanmış olsa da, salgına karşı alınan önlemler kapsamında ülkemizde 150 bine yakın işyeri kapatılmış, 7 milyona yakın vatandaşımız ise işini yapamaz duruma gelmiştir.
- ABD’ de Mart ayının başından bu yana işsizlik maaşına başvuranların sayısı 40 milyonu aşmıştır. Henüz yılbaşında %2,5 seviyesinde olan işsizlik %14,7’ye yükselmiştir.
- Almanya’ da %3,5 seviyesindeki işsizlik %11,5’ e yükselmiştir.

- Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) yayınladığı raporda küresel küresel çapta iş saatlerinde %10,5 daralma yaşanacağını, bunun da 305 milyon tam zamanlı çalışanın işsiz kalmasına denk düştüğünü belirtmektedir.

Yapılan çalışmalar, Türk Ekonomisi'nde krizin etkilerinin güçlü bir şekilde hissedildiği ikinci çeyrekteki daralmanın %10'u aşacağına, yıllık bazda ise %5'i bulabileceğini ortaya koymaktadır. IMF, 2020 sonunda işsizliğin %17,2 seviyesine yükseleceğini, bütçe açığının milli gelire oranının ise %7,5 olarak gerçekleşeceğini öngörmektedir. Bunların yanında krizin etkilerini konaklama ve yiyecek hizmetlerinde %55, turizmde %51, inşaatda %48, hava yolu taşımacılığında %47'ye varan daralmalara neden olacağı, hanehalkı kullanılabilir gelirinde %23, yatırım harcamalarında ise %66'ya varan daralmaların yaşanabileceğine ilişkin çalışmalar da bulunmaktadır.

Krizle Karşı Alınan Tedbirler

Çin' den tüm dünyaya yayılan Covid-19'un yarattığı ekonomik tahribat karşısında tüm ekonomilerin acil eylem planlarını iki temel hedef üzerine inşa ettikleri görülmektedir:

- 1) Hanehalkının gelir akışının sürekliliğini sağlamak
- 2) Üretim gücünü ayakta tutmak, firma iflaslarını önlemek

Kriz sürecinde ekonomi yönetimlerinin verdikleri tepkilere bakıldığında, 2008 krizine benzer reflekslerin kabul gördüğü anlaşılabilir birlikte; ülkelerin ekonomik yapılarının da etkili olduğu da ortadadır.

Bu kapsamda şu ana dek uygulanan tedbirlere bakıldığında, ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Fransa, İspanya, İtalya gibi ülkelerde kamu sektörü önlemlerinin GSYH'ye oranı % 10'u aşmaktadır. Gelişmekte olan ekonomilerde bu oranların %4.8-%9.1 aralığında olduğu tahmin edilirken, salgının yarattığı zararı dengelemek için Türkiye'nin açıkladığı kamu desteği GSYH'nin yalnızca %3'ü düzeyindedir.

G20 ülkelere arasında Türkiye, krize karşı alınan tedbirlerin tutarları kıyaslandığında; Güney Afrika, Hindistan ve Meksika'nın ardından sondan dördüncü sıradadır. Bununla beraber, bu önlemlerin %90'ı vergi ötelemesi, kredi olanaklarının artırılması, daha düşük faiz uygulaması gibi geçici tedbirler olup, doğrudan destek sadece 1,5-2 milyar dolar seviyesinde kalmıştır. Dolayısıyla salgının başlamasından bu yana alınan hükümetin almış olduğu ekonomik önlemler oldukça yetersizdir.

Türkiye Destek kapsamında açıkladığı desteklerin çoğu yeni kredi kullanılması ile hem bireyleri hem de firmaları ilave borçlandırmakta hatta bankalara baskı yapmaktadır. Bu durumda krizin etkileri uzadıkça bu ilave kredilerde geriye ödenmeme, firma ve vatandaşın iflasları gündeme gelecektir. Bu durumda bankaların tahsili gecikmiş alacaklar oranı ve sorunlu krediler oranı bir anda %20'ler seviyesine çıkma tehlikesi taşımaktadır.

Türk Ekonomisi'nin yapısı, kırılğanlıkları ve öncelikleri asgari 400 milyar TL'lik bir tedbirler paketini gerekli kılmaktadır. Bu kaynak ekonomik aktörlerin önündeki belirsizlikleri en aza indirecek şekilde, amaçları ve araçları belirli bir program dahilinde piyasaya aktarılmadan Türk Ekonomisi'nin krizi minimum hasarla atlatabilmesi mümkün değildir.

Salgın öncesinde de Türk Ekonomisi'nin derin sorunu olan yaygın işsizliğe ek olarak, krizle birlikte işini yapamaz duruma gelen 7 milyon insan doğrudan gelir desteklerinin kapsamının genişlemesini zaruri kılmaktadır. Makro ölçekte toplam talebin daha da düşmesini önleyecek doğrudan gelir desteklerinin uygulamaya konması, özellikle işsizliği dizginlemeye yönelik politika tedbirlerinin uygulanması gereklidir.

Biz İYİ Parti olarak, krizin yaratacağı hasarı minimize etmek adına, Mart ayı başından bu yana önerilerimizi kamuoyu ile paylaştık.

Alınan önlemler nedeniyle işini yapamaz duruma gelen vatandaşlarımızı mağduriyetini gidermek adına **Tüketici Kuponu**; "Türkiye'de kriz nedeniyle asgari 10 milyon hanede gelir düşüşü yaşanmaktadır. Bu kapsamda Nisan-Mayıs ayları için kişi başı 500 TL'lik doğrudan gelir desteği sağlanması. Eğer Hazine bu kaynağı yaratamıyor ise Tüketici Kuponları basarak ek kaynak yaratmalı"

Bu süreçte nakit ve gelir eksiliği yaşayan firmalarımız için **İşletme Kredisi**; "Her bir çalışan için 10.000 TL'lik işletme kredisinin tanımlanması ve 1 yılı faizsiz olmak üzere 3 yıllık vadede geri ödeme imkanı sunulması "

Ayrıca, stratejik nitelikteki sektörler özelinde, krizin etkileri nedeniyle iflas tehlikesi yaşayacak firmalarımız için **Türkiye Varlık Fonu- Borç Hisse Takası**; "Türkiye Varlık Fonu'nun devreye girmesi ve firma yönetim yapısında değişiklik yapmaksızın borç-hisse takası uygulaması."

İçinden geçtiğimiz günlerde salgının etkilerinin nispeten sınırlanmış ve normale dönüş başlamış gözükmektedir. Fakat, döviz kazandırıcı sektörlerde ve özellikle de istihdam alanında 2020 yılının büyük bir kayıp ile kapatılacağı da ortadadır. Buna, salgına dair ikinci dalga senaryoları da eklendiğinde durum daha da vahim bir hal almaktadır.

Kriz tüm dünyayı hazırlıksız yakalamıştır. Salgının yarattığı etki tüm dünyada kısa-orta vadeli hedefleri alt üst etmiş, belirsizlikleri artırmıştır. Bu bakımdan salgına yönelik tedbirlerin gevşetilmeye başlandığı bugünlerde, tüm ekonomiler ortaya çıkan "yeni normal" tanımlayarak yol haritaları oluşturmaktadır. Kovid-19 sürecinden hızla çıkabilen, yeni koşullara adapte olabilen ekonomiler ile olamayanlar arasındaki farkı belirleyecek olan da bu yol haritaları, bu stratejiler olacaktır.

Kuşkusuz tüm bu hususlar ile uzun süredir yapısal tıkanma içerisinde olan Türk Ekonomisi'nin yeni bir çıkış için ihtiyaç duyduğu dönüşümün temellerinin tartışılacağı yer Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir. Türk Milleti'nin ve dolayısıyla siyasetin esas gündemi de budur.

2/2945 sayılı teklifin, bu gündeme dair değişiklikleri içerdiğini söylemek mümkün değildir. Fakat, teklifin geneline bakıldığında yine de, teklifin özellikle ticaretin dijitalleşmesine yönelik hususlarda yaptığı düzenlemeler (6,7,9,10,12,13,14 maddeler) tarafımızca da müspet görülmektedir. Dijitalleşen dünyada yüz yüze olmadan uzaktan işlemlerin yoğunluğunun

arttığını kabul ederek özenli bir şekilde düzenleme yapılması gerektiğini düşünmekteyiz. Fakat, ülkemizde dolandırıcılık olaylarının yaşanma sıklığı düşünüldüğünde bu uygulamanın art niyetli davranışlara ve olumsuz sonuçlara sebebiyet vermemesi için söz konusu düzenlemelerin etrafından dolanmaya yer vermeyecek şekilde titizlikle hayata geçirilmesi önemlidir. Özellikle yaşlılarımızın elektronik işlemlerde sorun yaşadığını ve hata yapabildiklerini göz önünde bulundurarak kimlik tespiti başta olmak üzere izlenecek her bir adımın kolay, anlaşılır ve şeffaf olmasına dikkat edilmelidir.

Görüşmeler esnasında teklife eklenen ve 18.,19.,20., 21. ve 24., 25. Maddelerde yer alan 375 ve 703 sayılı kararnamelere ilişkin düzenlemeler, partili cumhurbaşkanlığı sistemine geçişte yaşanan aksaklıkların, aradan geçen 2 yıla rağmen hala sürdüğünü ortaya koymaktadır.

Teklifin 17. Maddesinde yer alan tütün mamullerinin üretimi ve satışına ilişkin düzenlemeler 2017 yılında yine Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülen 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu'na ilişkin yine bir yürürlük ertelemesini içermektedir.

Bunun dışında madde 2, geçtiğimiz dönemde gerçekleşen doğal afetlere yönelik zarar tazminini içermektedir ve her ne kadar tarafımızca yetersiz görülse de müspet bakılmaktadır.

Keza, madde 3 ve madde 5'de yapılan düzenlemeler, birtakım teknik düzenlemeleri içermektedir.

Tüm bunların dışında, teklifin bize göre en önemli maddesi Hazine'ye ek borçlanma yetkisini düzenleyen 4. Maddedir. Bunun yanında bir kamu bankası olan Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı'nın, yatırım ortaklıklarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışına çıkarılması dikkat çekici bir diğer maddedir. Ayrıca henüz üç ay önce yapılan Çek Kanunu'na dair 11. maddedeki düzenleme yürütmenin tüm yasama faaliyetine bakışının önemli bir kanıtı niteliğindedir.

Madde Üzerine Görüşler

• Madde 1

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Avrupa Birliği'ne uyum programları çerçevesinde çıkarılmış olup eski kanun olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda yer alan istisnaların ortadan kaldırılması ve kamu yönetiminde şeffaflık, eşitlik ve rekabetçiliğin sağlanması amacı güdülmüştür. Bugün gelinen noktada ise 4734 sayılı kanundaki istisnaların sayısı alfabetik harflerin sayısını geçmiş ve istisnaların yer aldığı bentlerin adı (aa), (ab) sıralarına ulaşmıştır. Teklifin gerekçesinde her ne kadar kamu kurum ve kuruluşları arasındaki eşitliği sağlamak amacı belirtilmiş ise de bunun aslında tüm istisnaların kaldırılarak sağlanacağı açıktır. Neredeyse her 3 ayda bir eklenen istisnalar sayesinde istisnası bulunan kurum sayısı istisnası olmayan kurum sayısını geçecektir. Bu durum da kanunun ilk getirildiği amacı ile uyuşmamaktadır. Öte yandan kamu kurum ve kuruluşlarına verilen bu muafiyetler makro ölçekte rekabeti sektöre uğratacaktır. Rekabetin korunması ve sağlıklı koşullarda yaşatılması yönünde adımlar atmak yerine tam tersi yönde muafiyetlerin uygulamaya konulması serbest piyasa ekonomisine zarar verecektir.

• **Madde 4**

Teklifin dördüncü maddesi ile 2020 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nde yürütmeye verilen ek borçlanma limiti %3'ten %5'e çıkarılmaktadır.

Usulen bu düzenlemenin yine ilgili kanunda yapılması ve bu teklifin de Cumhurbaşkanlığı tarafından iletilmesi daha doğru olacakken bütçe kanunu dışında bir torba yasa ile düzenlenmektedir.

Bilindiği üzere 2020 Merkezi yönetim Bütçe Kanunu yürütmeye 1 trilyon 95 milyar harcama yetkisi vermektedir. Bunun 139 milyar TL'lik kısmı için de borçlanma yetkisi tanınmaktadır. Ayrıca makro ihtiyati tedbir olarak da bütçenin %3'ü kadar bir ilave borçlanma hakkı sunulmaktadır. Anlaşılan odur ki ilave %3'lük borçlanma yetkisi kullanılmış olup buna da ek bir borçlanma yetkisi talep edilmektedir.

Tüm dünya ile birlikte içerisinde bulunduğumuz durumu da göz önünde bulundurarak değerlendirecek olursak ilave borçlanma yetkisi ihtiyacının oluşmasını anlayışla karşılamakla beraber ilk %3'lük dilimin kullanıldığı alanlarla ilgili olarak şüphe ve endişelerimizi bildirmek zorundayız. Komisyon görüşmelerinde kamu idaresi yetkililerinin verdikleri cevaplardan anlaşıldığı üzere bu borçlanma yetkisi çoğunluklu olarak pandemi sürecinde çeşitli alanlarda kredi kullandıran kamu bankalarının teknik rasyolarını kuvvetlendirmek amacı ile kullanılmıştır.

Siyasi iradenin 18 yıllık geçmişindeki benzeri durumlarda birçok kez destek önceliğini vatandaştan yana kullanmadığına tanıklık edilmiştir. Yine tüketmekten başka şansı olmayan dar ve sabit gelirliilerin ihtiyaçlarına çözüm olmak yerine üst gelir gruplarının kullanabileceği kredi programlarının açıklanması ile mevcut borçlanma yetkisi ile oluşturulan kaynaklar tasarruf ve dövize yönlendirilmiştir. Ancak ve ancak bu miktarın çok küçük bir bölümü zor durumda olan vatandaşa yansıtılmış ve bu vatandaşlarımız dertleriyle baş başa bırakılmıştır. İlave olarak talep edilen %2'lik miktarın tüketme ihtiyacı duyan zor durumdaki vatandaşlarımıza aktarılacak şekilde kullanılması gerekmektedir.

• **Madde 11**

Söz konusu madde ile henüz geçtiğimiz 2 ay içerisinde karşılıksız çek suçu sebebi ile cezaevinde olanlar için çıkarılan ödeme kolaylığına yönelik verilen sürenin dokuz ay daha uzatılması amaçlanmaktadır. İki ay öncesinde COVID-19 sürecinin bu kadar kısa süre içerisinde sona ermeyeceğini ve bu süreçte ödemelerin yapılmasının neredeyse imkansız olduğunu belirtmiştik. Bu süreçte piyasalara destek amacı ile çıkarılan tüm kanunlar gibi bu madde de iyice düşünülmeyen, ölçülmeden, tartılmadan çıkarıldığı için bugün yeniden düzenleme yapılması gerekmektedir.

Ülkemiz ticaretinde önemli yeri olan çek hususunun baştan sona en ince detayına kadar hesaplanarak yeniden düzenlenmesi zaruri hale gelmiştir. Özellikle çeklerin garanti limitlerinin

arttırılmasını sağlayacak yapısal düzenlemelerin bir an önce hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, 2/2945 sayılı teklif, Kovid-19 salgınına bir hayli kırılgan vaziyette yakalanan ve kısa-orta vadeli plan/programları gerçekliğini yitiren Türk Ekonomisi'nin, önünü görmesini sağlayacak bir kapsam ve içerikten yoksundur.

Krizin etkilerinin bu denli şiddetli olduğu bir dönemde, iç piyasayı canlandırmayı odağına koyan ve ekonomideki tüm aktörleri içine alan bir ekonomi programı ihtiyacı ortadadır. Bunu geciktirmek krizin maliyetini artırmaktan başka bir anlam ifade etmeyecektir.

15.06.2020

Durmuş Yılmaz
Ankara

İsmail Tatlıoğlu
Bursa

ERZURUM MİLLETVEKİLİ İBRAHİM AYDEMİR
VE MANİSA MİLLETVEKİLİ UĞUR AYDEMİR
İLE 63 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**BAZI KANUNLARDA VE 399 SAYILI
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 11/1/1954 tarihli ve 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.
“Bankanın 6362 sayılı Kanuna göre faaliyette bulunan gayrimenkul yatırım ortaklıkları 4734 sayılı Kanuna tabi değildir.”

MADDE 2- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun geçici 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “Erzurum İli Aşkale İlçesinde 11/5/2017 tarihinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Manisa İli Akhisar ve Kırkağaç İlçeleri ve çevresinde 22/1/2020 tarihinde, Elazığ İli Merkez, Sivrice, Baskil, Karakoçan, Kovancılar, Palu ve Maden İlçeleri ve çevresinde, Elazığ İli Keban İlçesi Üçpınar Köyünde, Malatya İli, Doğanlı, Pütürge, Kale, Yeşilyurt ve Battalgazi İlçeleri ve çevresinde, Diyarbakır İli Çüngüş ve Çermik İlçeleri ve çevresinde, Adıyaman İli Gergeç ve Sincik İlçeleri ve çevresinde, Tunceli İli Merkez, Mazgirt ve Pertek İlçeleri ve çevresinde 24/1/2020 tarihinde, Van İli Başkale ve Saray İlçeleri ve çevresinde 23/2/2020 tarihinde” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yurt dışında zorunlu sigortalılığa tabi olsa dahi kısa süreli çalışma olarak adlandırılan işlerde çalışanların aylıkları bu madde kapsamında değerlendirilmez ve kesilmez. Bu maddede geçen kısa süreli çalışmaya tabi işler, Sosyal Güvenlik Kurumunca çıkarılan yönetmelik ile belirlenir.”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 11/1/1954 tarihli ve 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bankanın 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre faaliyette bulunan gayrimenkul yatırım ortaklıkları 4734 sayılı Kanuna tabi değildir.”

MADDE 2- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun geçici 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “Erzurum İli Aşkale İlçesinde 11/5/2017 tarihinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Manisa İli Akhisar ve Kırkağaç İlçeleri ve çevresinde 22/1/2020 tarihinde, Elazığ İli Merkez, Sivrice, Baskil, Karakoçan, Kovancılar, Palu ve Maden İlçeleri ve çevresinde, Elazığ İli Keban İlçesi Üçpınar Köyünde, Malatya İli Doğanlı, Pütürge, Kale, Yeşilyurt ve Battalgazi İlçeleri ve çevresinde, Diyarbakır İli Çüngüş ve Çermik İlçeleri ve çevresinde, Adıyaman İli Gergeç ve Sincik İlçeleri ve çevresinde, Tunceli İli Merkez, Mazgirt ve Pertek İlçeleri ve çevresinde 24/1/2020 tarihinde, Van İli Başkale ve Saray İlçeleri ve çevresinde 23/2/2020 tarihinde” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“C) Yurt dışında zorunlu sigortalılığa tabi olsalar dahi kısa süreli çalışma olarak adlandırılan işlerde çalışanların aylıkları bu madde kapsamında değerlendirilmez ve kesilmez. Bu maddede geçen kısa süreli çalışmaya tabi işler yönetmelik ile belirlenir.”

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 4- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 32- 21/12/2019 tarihli ve 7197 sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen malî yıl içerisinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limiti, 2020 yılı için 7197 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde beşine kadar uygulanır.”

MADDE 5- 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanun hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla idare adına tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle idari yargı mercilerine açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda; taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine idarece ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin davacı tarafından mahkeme veznesine depo edilmesi şarttır. Mahkeme veznesine depo edilecek kamulaştırma bedeli, taşınmazın idare adına tescil edildiği tarih başlangıç kabul edilmek üzere, davanın açıldığı tarihe kadar yasal faizi işletilerek depo edilir. Bu bedel depo edilmeden açılan davalarda mahkemece verilecek iki haftalık kesin süre içinde bedelin mahkeme veznesine depo edilmemesi halinde davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve yargılama gideri ile vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılır.

Birinci fıkra hükmü kanun yolu aşamasında bulunanlar dahil derdest davalar hakkında da uygulanır.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 4- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 32- 21/12/2019 tarihli ve 7197 sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen malî yıl içerisinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limiti, 2020 yılı için 7197 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde beşine kadar uygulanır.”

MADDE 5- 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanun hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış olan kamulaştırma kararları üzerine, mahkeme kararıyla idare adına tescil edilen taşınmazların kamulaştırılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle idari yargı mercilerine açılmış olan davalarda iptal kararı verilmesi sebebiyle idare aleyhine açılacak davalarda; taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine idarece ödenmiş olan kamulaştırma bedelinin davacı tarafından mahkeme veznesine depo edilmesi şarttır. Mahkeme veznesine depo edilecek kamulaştırma bedeli, taşınmazın idare adına tescil edildiği tarih başlangıç kabul edilmek üzere, davanın açıldığı tarihe kadar yasal faizi işletilerek depo edilir. Bu bedel depo edilmeden açılan davalarda, mahkemece verilecek iki haftalık kesin süre içinde bedelin mahkeme veznesine depo edilmemesi halinde davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve yargılama gideri ile vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılır.

Birinci fıkra hükmü kanun yolu aşamasında bulunanlar dahil derdest davalar hakkında da uygulanır.”

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 6- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 76 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan faaliyet konularına ilişkin bankalar ve müşteriler arasındaki ilişkiler, yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak sözleşmeler ile düzenlenir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bankalar ile bireysel müşterileri arasında akdedilecek sözleşmelerin içeriğinde yer alması gereken asgari hususlar ile tip sözleşmelerin uygulanacağı işlemler Kurulun uygun görüşü alınarak kuruluş birlikleri tarafından belirlenir.”

MADDE 7- 23/2/2006 tarihli ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kart çıkaran kuruluşlar ile kart hamilleri arasındaki ilişkiler, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde en az oniki punto ve koyu siyah harflerle hazırlanacak yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak sözleşmeler ile düzenlenir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 6- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 76 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan faaliyet konularına ilişkin bankalar ve müşteriler arasındaki ilişkiler, yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak sözleşmeler ile düzenlenir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bankalar ile bireysel müşterileri arasında akdedilecek sözleşmelerin içeriğinde yer alması gereken asgari hususlar ile tip sözleşmelerin uygulanacağı işlemler Kurulun uygun görüşü alınarak kuruluş birlikleri tarafından belirlenir.”

MADDE 7- 23/2/2006 tarihli ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kart çıkaran kuruluşlar ile kart hamilleri arasındaki ilişkiler, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde en az on iki punto ve koyu siyah harflerle hazırlanacak yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak sözleşmeler ile düzenlenir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 8- 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 45 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “finansal kiralama şirketleri ile finansman şirketleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri, 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunu kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları” ibaresi, “finansal kiralama şirketleri ve finansman şirketleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, 6362 sayılı Kanun kapsamındaki aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri, 6493 sayılı Kanun kapsamındaki ödeme hizmeti sağlayıcıları” ibaresi, üçüncü fıkrasına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve beşinci fıkrasında yer alan “takip eder” ibaresi “takip eder ve denetler” şeklinde değiştirilmiştir.

“Birinci fıkrada belirtilenler, Kimlik Paylaşımı Sistemi kullanıcılarının, sistemi bu madde hükümlerine uygun kullanmalarına yönelik gerekli her türlü idari ve teknik tedbirleri almak, takip etmek ve idari ve teknik tedbirlere ilişkin raporları talep edildiğinde Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.”

MADDE 9- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “imzalanırken” ibaresi “kurulurken” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 5809 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş ve dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “yazılı olarak” ibaresi “taleplerini” şeklinde değiştirilmiştir.

“Sözleşme; yazılı olarak veya elektronik ortamda kurulur. Elektronik ortamda kurulacak

MADDE 8- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “imzalanırken” ibaresi “kurulurken” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 5809 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş ve dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “yazılı olarak” ibaresi “taleplerini” şeklinde değiştirilmiştir.

“Sözleşme; yazılı olarak veya elektronik ortamda kurulur. Elektronik ortamda kurulacak

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

sözleşmelerde, başvuru sahibinin kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek şekilde, Kurum tarafından belirlenecek yöntemler kullanılır ve bunlara ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 10- 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç ay” ibareleri “bir yıl” şeklinde ve “üç aylık” ibaresi “bir yıllık” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Finansal kiralama sözleşmesi, yazılı veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak şekilde düzenlenir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

MADDE 12- 6361 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Faktoring sözleşmesi, yazılı veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak şekilde düzenlenir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurul yetkilidir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

sözleşmelerde, başvuru sahibinin kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek şekilde, Kurum tarafından belirlenecek yöntemler kullanılır ve bunlara ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 11- 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç ay” ibareleri “bir yıl” şeklinde ve “üç aylık” ibaresi “bir yıllık” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Finansal kiralama sözleşmesi, yazılı veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak şekilde düzenlenir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

MADDE 13- 6361 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Faktoring sözleşmesi, yazılı veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak şekilde düzenlenir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurul yetkilidir.”

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 13- 6361 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Finansman sözleşmesi, yazılı veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak şekilde düzenlenir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurul yetkilidir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 14- 6361 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Finansman sözleşmesi, yazılı veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak şekilde düzenlenir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurul yetkilidir.”

MADDE 15- 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 42 nci maddesinin başlığı “Mali sorumluluk sınırlarına ve çalışanlara ilişkin esaslar ve müşterilerle akdedilecek sözleşmeler” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Bu Kanunda yer alan faaliyet konularına ilişkin yatırım kuruluşları ve portföy yönetim şirketleri ile müşterileri arasındaki ilişkiler, yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak sözleşmeler ile düzenlenir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

MADDE 16- 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunun 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Çerçeve sözleşme yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Bankanın yazılı şeklin yerine geçebileceğini

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 14- 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“e) 62 nci maddesiyle 4733 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen onuncu fıkrası ve 93 üncü maddesiyle 5607 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin yeniden düzenlenen yirminci fıkrası ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlar, satışa arz edenler, bulunduran ve nakledenler bakımından 1/7/2020 tarihinde,”

“f) 63 üncü maddesiyle 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (h) bendinin yürürlükten kaldırılmasına ilişkin değişiklik ve 93 üncü maddesiyle 5607 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin yeniden düzenlenen yirminci fıkrası Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar bakımından 1/7/2021 tarihinde,”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak şekilde düzenlenir.”

MADDE 17- 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“e) 62 nci maddesiyle 4733 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen onuncu fıkrası ve 93 üncü maddesiyle 5607 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin yeniden düzenlenen yirminci fıkrası, ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlar, satışa arz edenler, bulunduran ve nakledenler bakımından 1/7/2020 tarihinde,”

“f) 63 üncü maddesiyle 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (h) bendinin yürürlükten kaldırılmasına ilişkin değişiklik ve 93 üncü maddesiyle 5607 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin yeniden düzenlenen yirminci fıkrası, Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar bakımından 1/7/2021 tarihinde,”

MADDE 18- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35 inci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi ile dokuzuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dokuzuncu fıkranın ilgili hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu fıkraya göre açıktan atanarlardan, görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.”

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

“Kamu görevlileri arasından üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanarlardan;

a) Ek göstergesi (6400) ve daha yüksek tespit edilen üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerinden alınanlar veya görevleri sona erenler, Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlarda müşavir veya danışman kadro veya pozisyonlarına ya da bakanlıkların merkez teşkilatlarında bakanlık müşaviri unvanlı kadrolara,

b) İl valilerinden görevden alınanlar, vali-mülkiye başmüfettişi unvanlı kadrolara,

c) (a) ve (b) bentleri dışında kalanlardan görevlerinden alınanlar veya görevleri sona erenler;

1) Yönetici kadroları dışında daha önce buldukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara,

2) Denetim elemanı ya da uzman kadro veya pozisyonlarına,

3) Araştırmacı veya uygun görülecek diğer kadro ve pozisyonlara,

Cumhurbaşkanınca veya bakanlarca ya da atamaya yetkili amirlerce atanırlar. Atama yapıncaya kadar bunların görev yaptıkları kadro, pozisyon veya görevlere ilişkin almakta oldukları her türlü ödemeler, görev yaptıkları kurum tarafından verilmeye devam edilir, (a) bendine göre atanarlardan, üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi hizmetlerde görevlendirilirler, (a) bendine göre atanarlardan bir ay içinde talepte bulunanlar, atamaya yetkili amirler tarafından yönetici kadro veya pozisyonları dışındaki daha önce buldukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara atanırlar, (a) bendine göre veya bu fıkraya göre talep üzerine atanarlardan (a) bendindeki yönetici

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

kadro, pozisyon veya görevlerinde kesintisiz olarak en az iki yıl fiilen görev yapmış olanların malî hakları, atandıkları söz konusu kadro veya pozisyonlarda bulunmaları kaydıyla, atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren ikinci yılın sonuna kadar, fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç önceki görevine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilir, (a) bendi ve bu fıkranın münhasıran bu bende bağlı hükümleri; hâkim ve savcılar, 926 sayılı Kanuna tabi personel, Dışişleri meslek memurları, mülki idare amirliği hizmetleri sınıfı, millî istihbarat hizmetleri sınıfı, emniyet hizmetleri sınıfı, jandarma hizmetleri sınıfı, sahil güvenlik hizmetleri sınıfı kapsamına giren yönetici kadrolarında bulunanlar hakkında uygulanmaz, (b) bendine göre atananların mali hakları, atandıkları kadroda bulunmaları kaydıyla fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç il valisine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilir. Talep üzerine olanlar da dâhil bu fıkraya göre atananların kadro veya pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. İhdas edilmiş sayılan kadro ve pozisyonlar herhangi bir şekilde boşalmalarını müteakiben, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellerin ilgili kurumlara ait bölümlerinden çıkarılmış sayılır, (a) bendi kapsamında atama yapılan müşavir veya danışman kadro veya pozisyonları mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından bakanlık müşaviri kadrosuna denktir; bakanlık müşavirlerine yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar, bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz; bunlar emeklilik hakları bakımından da bakanlık müşavirine denk kabul edilir, (a) bendinin kapsamının tespitinde; mali ve/veya emeklilik hakları denk veya emsal unvanla belirlenmiş yönetici kadro, pozisyon ve

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

görevleri için bu şekilde belirlenmiş denk veya emsal unvanın ek gösterge rakamları dikkate alınır ve mali hakları ile emeklilik hakları için farklı ek gösterge rakamları belirlenmiş olması halinde bunlardan yüksek olanı esas alınır. Açıktan atandığı (a) bendi kapsamındaki yönetici kadro, pozisyon veya görevlerinden alınan veya görevleri sona erenler hakkında, bir ay içinde talepte bulunmaları halinde, sekizinci fıkraya göre ödeme yapılmamak kaydıyla (a) bendi uygulanabilir. Talepleri neticelendirilinceye kadar bunların görev yaptıkları kadro, pozisyon veya görevlere ilişkin almakta oldukları her türlü ödemeler görev yaptıkları kurum tarafından vermeye devam edilir. Bunlardan talepleri uygun görülmeyenlerin memuriyetle ilişkileri kesilir, (a) bendine göre atanmak suretiyle memuriyete girenlerin, atanmalarına esas görevlerinde ve kamu kurum ve kuruluşlarının kadro veya pozisyonlarında geçirdikleri hizmet süreleri kazanılmış hak aylık derece ve kademeleri ile kıdeme bağlı haklarında değerlendirilir. Bunlara önceki statülerinin sona ermiş olmasından dolayı kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ya da benzer nitelikte başkaca bir tazminat ödenmez ve bu tazminatlara esas süreleri sonraki hizmetlerine göre hak kazanacakları emekli ikramiyesi, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı ya da benzer nitelikteki tazminatların hesabında dikkate alınır. Bunlardan bu fıkranın dördüncü cümlesine göre talep üzerine kamu kurum ve kuruluşlarının memuriyet dışındaki statülerine atananlar için de anılan hizmet ve kıdem değerlendirmesi kıyasen yapılır. Kamu görevlileri arasında Cumhurbaşkanlığına bağlı ofislere başkan ve başkan yardımcısı atananlardan görevlerinden alınanlar hakkında (a) bendi ile bu bende bağlı hükümler, ek gösterge şartı aranmaksızın, aynı esas, usûl ve şartlarla uygulanır.”

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 19- 375 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin geçici 33 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan “ikinci yılın sonuna kadar” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 20- 375 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 36- Atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar veya görevleri sona erenler hariç olmak üzere, kamu görevlileri arasından atanmış olup ek 35 inci maddenin bu maddeyi ihdas eden Kanunla değişik dokuzuncu fıkrasının (a) bendi kapsamındaki kadro, pozisyon ve görevlerden 9/7/2018 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan dönemde alınan veya görevi sona eren kamu görevlileri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde talepte bulunmaları halinde, önceki yöneticilik görevlerinin ilgisine göre Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlarda müşavir veya danışman kadro veya pozisyonlarına ya da bakanlıkların merkez teşkilatlarında bakanlık müşaviri unvanlı kadrolara atanır. Bu şekilde atanmak suretiyle memuriyete girenlerin, yöneticilik görevleri de dâhil atanmalarına esas görevlerinde ve kamu kurum ve kuruluşlarının kadro veya pozisyonlarında geçirdikleri hizmet süreleri kazanılmış hak aylık derece ve kademeleri ile kıdeme bağlı haklarında değerlendirilir. Bunlara önceki statülerinin sona ermiş olmasından dolayı kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ya da benzer nitelikte başkaca bir tazminat ödenmez ve bu tazminatlara esas süreleri sonraki hizmetlerine göre hak kazanacakları emekli ikramiyesi, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı veya benzer nitelikteki tazminatların hesabında dikkate alınır. Bunlar, üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi hizmetlerde görevlendirilirler. Bu

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

fıkra kapsamındaki müşavir veya danışman kadro veya pozisyonları mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından bakanlık müşaviri kadrosuna denktir; bakanlık müşavirlerine yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar, bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz; bunlar emeklilik hakları bakımından da bakanlık müşavirine denk kabul edilir.

Atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar veya görevleri sona erenler hariç olmak üzere, ek 35 inci maddenin bu maddeyi ihdas eden Kanunla değişik dokuzuncu fıkrasının (a) bendi kapsamındaki kadro, pozisyon ve görevlerde kesintisiz olarak en az iki yıl fiilen görev yapmış olanlardan, 9/7/2018 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan dönemde görevden alınan veya görevi sona eren kamu görevlilerinin mali hakları, ek 35 inci maddenin dokuzuncu fıkrası ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesine göre atandıkları kadro veya pozisyonlarda bulunmaları kaydıyla, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından geçerli olmak üzere ikinci yılın sonuna kadar, fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç önceki görevine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilir. Ancak bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce mülga ek 18 inci madde uyarınca önceki görevine ait ödeme unsurları esas alınmak suretiyle ödeme yapılan süre, bu fıkroda yer alan iki yıllık süreden düşülür.

9/7/2018 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan dönemde görevden alınan veya görevi sona erenlerden 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre mülga ek 18 inci

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

madde uyarınca müşavir kadrolarına veya anılan mülga madde uyarınca talep üzerine farklı kadro veya pozisyonlara atanmış olup bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla anılan kadro veya pozisyonlarda bulunanlar hakkında birinci ve ikinci fıkralar uygulanmaz. Bunlardan müşavir veya danışman kadro veya pozisyonlarında bulunanlar, üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi hizmetlerde görevlendirilirler.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre mülga ek 18 inci madde uygulanarak talep üzerine de dâhil atandıkları kadro veya pozisyonlarda bulunanlar hakkında birinci ve ikinci fıkralar uygulanmaz. Bunlardan müşavir veya danışman kadro veya pozisyonlarında bulunanlar, üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi hizmetlerde görevlendirilirler.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte ek 35 inci maddenin bu maddeyi ihdas eden Kanunla değişik dokuzuncu fıkrasının (a) bendi kapsamındaki kadro, pozisyon ve görevlerde bulunanlardan, görevden alındıklarında haklarında 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre mülga ek 18 inci maddenin uygulanması öngörülenler için anılan mülga madde uygulanmaz.

Atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar hariç olmak üzere, 9/7/2018 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan dönemde il valiliği görevinden alınarak atandıkları mülkiye başmüfettişi veya mülkiye müfettişi kadrolarında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bulunanlar, İçişleri Bakanlığında vali-mülkiye başmüfettişi unvanlı kadrolara bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte atanmış sayılır. Bunların mali hakları,

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

atandıkları kadrolarda bulunmaları kaydıyla, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından geçerli olmak üzere, fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç il valisine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilir.

Bu maddeye göre atanacakların kadro veya pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. İhdas edilmiş sayılan kadro ve pozisyonlar herhangi bir şekilde boşalmalarını müteakiben, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılmış sayılır.

Bu maddenin uygulanması, geçmişe yönelik herhangi bir ödeme yapılmasını gerektirmez.”

MADDE 21- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 37- Mülga ek 18 inci madde uygulanmak suretiyle bakanlıklarda müşavir kadrosuna atanarlardan geçici 33 üncü maddeye göre atandıkları ya da atanmış sayıldıkları kadro veya pozisyonlarda bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bulunanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde kurumlarına başvurmaları halinde, başvurdukları tarihi takip eden ay başından itibaren ve anılan kadro veya pozisyonlarda buldukları sürece fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç bakanlık müşaviri kadrosuna ait ödeme unsurlarından faydalandırılırlar.

Ancak birinci fıkrada kapsamındakilerden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte malî haklarını mülga ek 18 inci maddesine göre almakta olanlar, anılan mülga maddedeki malî haklara ilişkin sürenin tamamlandığı tarihi takip eden ay başından itibaren birinci fıkradan aynı esas, usûl ve şartlarla yararlanır.

Bu madde kapsamında başvuruda bulunmayanlar hakkında geçici 33 üncü maddenin son fıkrasının uygulanmasına aynı şartlarla devam edilir.

Bu maddenin uygulanması, geçmişe yönelik herhangi bir ödeme yapılmasını gerektirmez.”

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 15- 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında iç kontrol sisteminin oluşturulması ve iç denetçi istihdamı

EK MADDE 4- Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 55 inci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan iç kontrol sistemi oluşturulur. Kamu iktisadi teşebbüslerinin ve bağlı ortaklıklarının her düzeydeki yöneticisi iç kontrol sisteminin etkin bir şekilde oluşturulmasından ve uygulanmasından, yönetim kurulları ise gözetiminden ve gerekli tedbirlerin alınmasından sorumludur.

İç denetim, 5018 sayılı Kanunun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirlenen faaliyetleri kapsar. İç denetim, iç denetçiler tarafından yapılır. Yapıları ve personel sayıları dikkate alınmak suretiyle kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında iç denetçi istihdam edilir. İç denetçiler, gerekli şartları taşıyanlar arasından yönetim kurulu tarafından atanır ve aynı usulle görevden alınır. İç denetçiler, 5018 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen görevleri İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenen kamu iç denetim standartlarına uygun şekilde yerine getirir.

Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarına iç denetçi olarak atanacaklarda 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde belirtilenler ile aşağıdaki şartlar aranır.

a) En az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olmak.

b) En az beş hizmet yılını doldurmuş olmak (Bu sürenin hesaplanmasında hangi statüde olursa olsun kamu kurum ve kuruluşlarında geçen hizmet süreleri ile kamu kurum ve kuruluşlarında

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

MADDE 22- 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamein Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında iç kontrol sisteminin oluşturulması ve iç denetçi istihdamı

EK MADDE 4- Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 55 inci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan iç kontrol sistemi oluşturulur. Kamu iktisadi teşebbüslerinin ve bağlı ortaklıklarının her düzeydeki yöneticisi iç kontrol sisteminin etkin bir şekilde oluşturulmasından ve uygulanmasından, yönetim kurulları ise gözetiminden ve gerekli tedbirlerin alınmasından sorumludur.

İç denetim, 5018 sayılı Kanunun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirlenen faaliyetleri kapsar. İç denetim, iç denetçiler tarafından yapılır. Yapıları ve personel sayıları dikkate alınmak suretiyle kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında iç denetçi istihdam edilir. İç denetçiler, gerekli şartları taşıyanlar arasından yönetim kurulu tarafından atanır ve aynı usulle görevden alınır. İç denetçiler, 5018 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen görevleri İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenen kamu iç denetim standartlarına uygun şekilde yerine getirir.

Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarına iç denetçi olarak atanacaklarda 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde belirtilenler ile aşağıdaki şartlar aranır:

a) En az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olmak.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

geçmese dahi devlet memurlarının kazanılmış hak aylıklarında değerlendirilen hizmet süreleri dikkate alınır).

c) Mesleğin gerektirdiği bilgi, ehliyet ve temsil yeteneğine sahip olmak.

d) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yayımlanan Genel Yatırım ve Finansman Programı Kararında belirtilen sertifika ve diğer şartları taşımak.

Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının kadrolarında istihdam edilen iç denetçiler, mali ve sosyal haklar ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından bakanlık iç denetçisine denktir. Bunların harcırahları hakkında 5018 sayılı Kanuna göre atanan iç denetçilere uygulanan hükümler esas alınır.”

MADDE 16- 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte;

a) Teşebbüs veya bağlı ortaklıklarda iç denetçi kadrolarında bulunanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından itibaren ek 4 üncü maddenin son fıkrasından yararlandırılır.

b) 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yayımlanan ilgili yıl Genel Yatırım ve Finansman Programı Kararı kapsamındaki gerekli şartları yerine getirerek iç denetçi olarak görevli bulunanlardan anılan ilgili Karardaki gerekli sertifikaya sahip olanlar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde istihdam edildikleri teşebbüs veya bağlı ortaklıklarına başvuruları üzerine iç denetçi kadrolarına atanırlar.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

b) En az beş hizmet yılını doldurmuş olmak (Bu sürenin hesaplanmasında hangi statüde olursa olsun kamu kurum ve kuruluşlarında geçen hizmet süreleri ile kamu kurum ve kuruluşlarında geçmese dahi devlet memurlarının kazanılmış hak aylıklarında değerlendirilen hizmet süreleri dikkate alınır).

c) Mesleğin gerektirdiği bilgi, ehliyet ve temsil yeteneğine sahip olmak.

d) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yayımlanan ilgili yıl Genel Yatırım ve Finansman Programı Kararında belirtilen sertifika ve diğer şartları taşımak.

Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının kadrolarında istihdam edilen iç denetçiler, mali ve sosyal haklar ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından bakanlık iç denetçisine denktir. Bunların harcırahları hakkında 5018 sayılı Kanuna göre atanan iç denetçilere uygulanan hükümler esas alınır.”

MADDE 23- 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte;

a) Teşebbüs veya bağlı ortaklıklarda iç denetçi kadrolarında bulunanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından itibaren ek 4 üncü maddenin son fıkrasından yararlandırılır.

b) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yayımlanan ilgili yıl Genel Yatırım ve Finansman Programı Kararı kapsamındaki gerekli şartları yerine getirerek iç denetçi olarak görevli bulunanlardan anılan Karardaki gerekli sertifikaya sahip olanlar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde istihdam edildikleri teşebbüs veya bağlı ortaklıklarına başvuruları üzerine iç denetçi kadrolarına atanırlar.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

c) 233 sayılı Kanun Hükümünde Kararname uyarınca yayımlanan ilgili yıl Genel Yatırım ve Finansman Programı Kararındaki sertifika şartı hariç diğer gerekli şartları yerine getirerek, iki yıl içerisinde sertifika sahibi olmak üzere iç denetçi olarak görevli/atanmış bulunanlar, en geç 31/12/2021 tarihine kadar olmak üzere belirtilen sürede gerekli sertifikalardan birine sahip olmaları halinde istihdam edildikleri teşebbüs veya bağlı ortaklıklarına başvuruları üzerine iç denetçi kadrolarına atanırlar.

d) İç denetçi kadrolarına atamaları yapılmış olanlar ile görevlendirme suretiyle iç denetim faaliyetini yürütenlerden ek 4 üncü maddede belirlenen şartları en geç 31/12/2021 tarihine kadar yerine getiremeyenlerin atamaları veya görevlendirilmeleri iptal edilerek bir önceki görevlerine iade edilirler.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

c) 233 sayılı Kanun Hükümünde Kararname uyarınca yayımlanan ilgili yıl Genel Yatırım ve Finansman Programı Kararındaki sertifika şartı hariç diğer gerekli şartları yerine getirerek iki yıl içerisinde sertifika sahibi olmak üzere iç denetçi olarak görevli/atanmış bulunanlar, en geç 31/12/2021 tarihine kadar olmak üzere belirtilen sürede gerekli sertifikalardan birine sahip olmaları halinde istihdam edildikleri teşebbüs veya bağlı ortaklıklarına başvuruları üzerine iç denetçi kadrolarına atanırlar.

d) İç denetçi kadrolarına atamaları yapılmış olanlar ile görevlendirme suretiyle iç denetim faaliyetini yürütenlerden ek 4 üncü maddede belirlenen şartları en geç 31/12/2021 tarihine kadar yerine getiremeyenler, atamaları veya görevlendirmeleri iptal edilerek bir önceki görevlerine iade edilirler.”

MADDE 24- 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin 221 inci maddesinin beşinci fıkrasının dördüncü ve beşinci cümleleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 25- 703 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 17- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte 221 inci maddenin beşinci fıkrası kapsamında atandıkları kadrolarda bulunanlara, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde kurumlarına başvurmaları halinde, atandıkları kadrolarda bulunmaları kaydıyla, başvurdukları tarihi takip eden ay başından itibaren 221 inci madde kapsamında atanmalarına esas olan kadrolarına ait mali, sosyal ve emeklilik hakları ile ödeme unsurları her türlü artış ve iyileştirme yansıtılmak suretiyle verilmeye (mali hakları hususunda haklarında 375 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin geçici 12 nci maddesi veya ilgili

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ile
63 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

diğer mevzuat hükümleri uygulanmış olanlar hakkında anılan düzenlemelerin uygulanmasına) devam edilir.

Mülga 3056 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre istihdam edilmekteyken 221 inci maddenin altıncı fıkrasına göre atandıkları kurumlarda (Devlet Arşivleri Başkanlığı hariç) geçici 28 inci madde kapsamında çalışıp bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte aynı görevlerde bulunanların mali ve sosyal hakları da dâhil istihdamları hakkında 31/12/2018 tarihinden geçerli olmak üzere mülga 3056 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin dördüncü fıkrası ve ilgili mevzuatının uygulanmasına aynı şekilde devam edilir.

Bu maddenin uygulanması, geçmişe yönelik herhangi bir ödeme yapılmasını gerektirmez.”

MADDE 26- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 27- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

MADDE 17- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

